

ที่ นร ๐๕๐๗/๓๕๑๗๕

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

✓ ธันวาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติฯ และเอกสารประกอบในเรื่องนี้

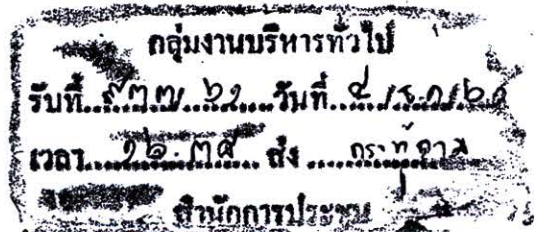
ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นเรื่องด่วน ซึ่งเป็นร่างพระราชบัญญัติที่จะตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ ตามมาตรา ๒๗๐ วรรคสอง และวรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ และเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)
นายกรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๔๒
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (wa028/D/S/วต)

กลุ่มงานการทูต
รับที่ ๑๗ / ๒๕๖๑
วันที่ ๕ / ๑๒ / ๒๕๖๑
เวลา ๑๖.๕๗ น.
สำนักการประชุม

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย
และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์
ของกฎหมาย

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย การตรวจสอบ
ความจำเป็นในการตรากฎหมาย การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์ผลกระทบ
ที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายเพื่อประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย และการเปิดเผยผลการรับฟัง
ความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน หลักเกณฑ์การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมาย
ที่เกี่ยวกับระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ระยะเวลาในการ
ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ และการกำหนดโทษอาญา เพื่อให้การตรากฎหมายเป็นไปโดย
ละเอียดรอบคอบ ไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์
การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายภายหลังเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้วเพื่อพัฒนากฎหมาย
ให้ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป และการเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมาย
ของประชาชน ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๗๗ ประกอบกับมาตรา ๒๕๘ ค. ด้านกฎหมาย (๑)
ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า หน่วยงานที่เป็นของรัฐไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือในรูปแบบอื่นใด และไม่ว่าจะเป็นองค์กรในฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ หรือเป็นองค์กรอิสระ หรือองค์กรอัยการ

“ผู้เกี่ยวข้อง” หมายความว่า ผู้ซึ่งมีหรืออาจมีสิทธิหรือหน้าที่ หรือได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย กฎหมาย หรือกฎ อันมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ประกอบการ บุคคล หรือกลุ่มบุคคลซึ่งมีหรืออาจมีสิทธิหรือหน้าที่ หรือได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ รวมทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้อง

(๒) กลุ่มบุคคลหรือชุมชนซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ รวมทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องซึ่งมีวัตถุประสงค์กระทำการเพื่อประโยชน์ของกลุ่มบุคคลหรือชุมชนดังกล่าว

(๓) หน่วยงานของรัฐซึ่งมีภารกิจเกี่ยวข้องหรือที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น

“องค์กรที่เกี่ยวข้อง” หมายความว่า สมาคมหรือมูลนิธิจัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สภาหรือนิติบุคคลที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย เฉพาะที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย

“ระบบกลาง” หมายความว่า ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายเชื่อมโยงที่จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ รวมทั้งการเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมายของประชาชน

“คณะกรรมการกฤษฎีกา” หมายความว่า คณะกรรมการกฤษฎีกาตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา

“คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย” หมายความว่า คณะกรรมการพัฒนากฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกา

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๔ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

บททั่วไป

มาตรา ๕ หน่วยงานของรัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน

ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ หน่วยงานของรัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบคอบและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นแก่ประชาชน และนำผลนั้นมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน

ในการจัดทำร่างกฎหมาย หน่วยงานของรัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการเฉพาะกรณีที่เป็น และพึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน รวมทั้งพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง

ความในมาตรานี้ให้ใช้บังคับแก่การจัดทำร่างกฎหมายที่กำหนดในกฎกระทรวงด้วย โดยอนุโลม

มาตรา ๖ ในการที่ศาลยุติธรรมจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีโทษอาญา โทษทางปกครอง หรือสภาพบังคับที่เป็นผลร้ายอื่นแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลและศาลเห็นว่าเป็นเหตุผลอันสมควรว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นไม่สอดคล้องกับมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง และยังไม่มีความวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเช่นนั้นต่อประธานศาลฎีกาเพื่อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ในระหว่างนั้นให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวไม่สอดคล้องกับมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ศาลจะไม่ลงโทษหรือจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือจะกำหนดสภาพบังคับที่เป็นผลร้ายแตกต่างจากที่กฎหมายกำหนดไว้ แล้วแต่กรณี ก็ได้ คำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดไม่สอดคล้องกับมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ให้ใช้ได้กับคดีทั้งปวงที่ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่การพิจารณาของศาลทหารด้วยโดยอนุโลม โดยให้อำนาจของประธานศาลฎีกาและที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาตามวรรคหนึ่ง เป็นอำนาจของหัวหน้าสำนักตุลาการทหารหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด แล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ศาลปกครองเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดีใด ไม่สอดคล้องกับมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ให้ศาลปกครองส่งความเห็นพร้อมด้วยเหตุผลไปยังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป และให้ศาลดำเนินการพิจารณาและพิพากษาคดีต่อไปได้

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ระเบียบที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด หรือระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี

กฎหมายตามมาตรานี้ ให้หมายความรวมถึงประกาศหรือคำสั่งบรรดาที่มีผลบังคับเช่นเดียวกับกฎหมาย

มาตรา ๗ ในกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการพัฒนากฎหมายจะเสนอแนะหรือให้ความเห็นแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง การกำหนดแนวทาง หรือการดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ รวมตลอดทั้งจะให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๖ คณะกรรมการพัฒนากฎหมายจะกำหนดแนวทางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามก็ได้

เมื่อมีเหตุอันสมควรคณะกรรมการพัฒนากฎหมายจะจัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เสนอคณะรัฐมนตรีเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมก็ได้

มาตรา ๘ การจัดทำร่างกฎหมายของหน่วยงานของรัฐหากได้ดำเนินการตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญแล้ว แม้จะไม่ครบถ้วนตามพระราชบัญญัตินี้ก็ไม่ทำให้การจัดทำร่างกฎหมายนั้นเสียไป

ในกรณีที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายเห็นว่า หน่วยงานของรัฐดำเนินการในเรื่องใดโดยไม่สอดคล้องหรือไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ จะเสนอแนะแนวทางการดำเนินการในเรื่องนั้นเพื่อให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามก็ได้ และเมื่อหน่วยงานของรัฐได้ปฏิบัติตามแล้ว ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว

มาตรา ๙ ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำร่างกฎหมายหรือการประเมินผลสัมฤทธิ์ไว้เป็นการเฉพาะ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการดังกล่าวตามกฎหมายนั้น

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้มิได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปไว้เป็นการเฉพาะ ให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก เป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้แล้ว

มาตรา ๑๑ ให้สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) รับผิดชอบในการจัดให้มี บำรุงรักษา และพัฒนาระบบกลางตามที่สำนักงานร้องขอ เพื่อใช้ในการดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) รับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์
- (๒) เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็น การวิเคราะห์ผลกระทบ และร่างกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐจัดทำขึ้น รวมทั้งร่างกฎหมายที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อรัฐสภา
- (๓) รับผิดชอบผู้เกี่ยวข้องซึ่งสมควรรับฟังความคิดเห็นตาม (๑)
- (๔) ประกาศรายชื่อกฎหมายและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ และเปิดเผยผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ที่หน่วยงานของรัฐจัดทำขึ้น
- (๕) รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลกฎหมายและกฎเกณฑ์เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการดำเนินการตามหมวด ๕ การประเมินผลสัมฤทธิ์ และหมวด ๖ การเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมาย

- (๖) เป็นช่องทางในการรับข้อร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะจากองค์กรที่เกี่ยวข้องหรือประชาชนว่าสมควรยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายใด
- (๗) การดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนด
- การจัดให้มีระบบกลางตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องดำเนินการให้ผู้เกี่ยวข้องหรือประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลและแสดงความคิดเห็นได้อย่างสะดวก แต่ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็น
- ให้สำนักงานรับผิดชอบในการบริหารจัดการระบบกลางดังกล่าว
- ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการนำข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบ รวมทั้งการประเมินผลสัมฤทธิ์เข้าสู่ระบบกลาง และเผยแพร่ผลการดำเนินการดังกล่าวไว้ในระบบกลางด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และรูปแบบที่สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) และสำนักงานร่วมกันกำหนด

หมวด ๒

การตรวจสอบความจำเป็น การรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์ผลกระทบ

มาตรา ๑๒ เมื่อมีกรณีจำเป็นต้องเสนอให้มีการตรากฎหมาย ให้หน่วยงานของรัฐแสดงเหตุผลความจำเป็นในการตรากฎหมายและต้องวิเคราะห์โดยมีข้อมูลและเอกสารหลักฐานประกอบชัดเจนว่าไม่เป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น คุ่มค่ากับภาระที่เกิดขึ้นแก่รัฐและประชาชน รวมทั้งไม่สามารถใช้มาตรการหรือวิธีการอื่นใดนอกจากการตราเป็นกฎหมาย

มาตรา ๑๓ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลาง และจะใช้วิธีการอย่างหนึ่งหรือหลายวิธีดังต่อไปนี้ด้วยก็ได้

- (๑) การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐนั้น
- (๒) การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น
- (๓) การสัมภาษณ์ หรือการเชิญให้เข้าร่วมชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็น
- (๔) การสำรวจความคิดเห็น
- (๕) วิธีการอื่นใดที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเหมาะสม

มาตรา ๑๔ ให้หน่วยงานของรัฐนำหลักการหรือประเด็นสำคัญของร่างกฎหมายไปรับฟังความคิดเห็น โดยต้องประกาศวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดในการรับฟังความคิดเห็น รวมทั้งข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็นอย่างน้อยดังต่อไปนี้

- (๑) สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหา และความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาหรือทำภารกิจในเรื่องนั้น รวมทั้งความมุ่งหมายและผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์
- (๒) คำอธิบายหลักการหรือประเด็นสำคัญของร่างกฎหมายโดยใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย
- (๓) บุคคลซึ่งได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายในด้านการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ หรือผลกระทบในทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือผลกระทบอื่นที่สำคัญ

(๔) เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดให้มีระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ หรือการกำหนดโทษอาญา รวมทั้งหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐทราบที่อยู่หรือที่ติดต่อของผู้เกี่ยวข้อง ให้แจ้งให้ผู้เกี่ยวข้อง ทราบถึงการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หรือจะแจ้งให้ทราบถึงการประกาศตามวรรคหนึ่งก็ได้ โดยการ แจ้งอาจกระทำผ่านระบบกลาง หรือหน่วยงานของรัฐจะแจ้งผู้เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควรทราบ โดยตรงก็ได้

มาตรา ๑๕ เพื่อประโยชน์ในการรับฟังความคิดเห็น ให้สำนักงานรับจัดแจ้ง ผู้เกี่ยวข้องผ่านระบบกลาง โดยสำนักงานอาจเพิ่มรายชื่อผู้เกี่ยวข้องซึ่งสมควรรับฟังความคิดเห็น หรือเพิ่มรายชื่อผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับแจ้งจากหน่วยงานของรัฐตามวรรคสองไว้ในระบบกลางด้วยก็ได้

ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติหรือบังคับการตามกฎหมายใด หรือหน่วยงานของรัฐที่จะเสนอร่างกฎหมาย รวบรวมรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับกฎหมายนั้นพร้อมด้วย ที่อยู่ติดต่อได้ทางอิเล็กทรอนิกส์ และแจ้งให้สำนักงานทราบ

การรับจัดแจ้งและการแจ้งตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามแนวทาง ที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนด

มาตรา ๑๖ เมื่อรับฟังความคิดเห็นแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐนำผลการรับฟัง ความคิดเห็นไปประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบและการจัดทำร่างกฎหมาย และให้สรุปผลการรับฟัง ความคิดเห็นซึ่งอย่างน้อยต้องระบุประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น และสรุปความเห็นในแต่ละประเด็น ของฝ่ายต่าง ๆ ให้ครบถ้วน รวมทั้งการปรับปรุงหรือไม่ปรับปรุงหลักการหรือประเด็นสำคัญของร่างกฎหมายตามความเห็นดังกล่าวพร้อมเหตุผล

มาตรา ๑๗ ในการวิเคราะห์ผลกระทบ หน่วยงานของรัฐต้องกระทำอย่างรอบด้าน และเป็นระบบ โดยให้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาและจัดทำเป็นรายงาน การวิเคราะห์ผลกระทบ

รายงานตามวรรคหนึ่ง ให้จัดทำตามแนวทางที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายสำหรับการดำเนินการตามภารกิจนั้น

(๒) ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

(๓) สิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลที่ต้องถูกจำกัด

(๔) ภาระหรืออุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน อันเนื่องมาจากการมีกฎหมายนั้น

(๕) ผลกระทบต่องบประมาณ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือผลกระทบอื่นที่สำคัญ

(๖) เหตุผลความจำเป็นในการใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ หรือการกำหนดโทษอาญา รวมทั้งหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๗) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ จำนวนเจ้าหน้าที่ของรัฐ อุปกรณ์ และงบประมาณ ที่ต้องใช้ในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย

(๘) การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ถ้ามี

มาตรา ๑๘ ให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นตามมาตรา ๑๖ และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบตามมาตรา ๑๗ ผ่านระบบกลาง และจะใช้วิธีการอื่นใดด้วยก็ได้

มาตรา ๑๙ การจัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ร่างกฎหมายที่มีได้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับประชาชน ร่างกฎหมายที่จำเป็นต้องตราขึ้นโดยรีบด่วนเพื่อประโยชน์สำคัญของประเทศเกี่ยวกับความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือร่างกฎหมายอื่นที่ไม่มีผลกระทบต่อประชาชน เมื่อหน่วยงานของรัฐได้รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นว่าเป็นแล้ว ให้ถือว่าได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นโดยชอบตามหมวดนี้แล้ว และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้ หน่วยงานของรัฐจะไม่เปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นหรือรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบดังกล่าว หรือจะเปิดเผยตามที่เห็นสมควรก็ได้

มาตรา ๒๐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาอาจมีมติหรือตราข้อบังคับให้มีการรับฟังความคิดเห็นหรือวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายก่อนหรือในระหว่างการพิจารณาร่างกฎหมายนั้นได้ตามที่เห็นสมควร

หมวด ๓

การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมาย

มาตรา ๒๑ หน่วยงานของรัฐต้องตรวจสอบและพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) สอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยในกรณีที่เป็นการจัดทำร่างพระราชบัญญัติหรือประมวลกฎหมายต้องสอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วย

(๒) สอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งกับแผนการปฏิรูปประเทศ

(๓) สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

(๔) ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เป็นการก้ำประชาชน

(๕) ไม่ใช่ระบบอนุญาต เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ของประเทศชาติหรือประชาชน หรือมีกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งนี้ ในกรณีที่จำเป็นต้องมีระบบอนุญาต การกำหนดระยะเวลาหรือขั้นตอนในการพิจารณายื่นคำขออนุญาตดำเนินการต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงหลักการและสาระสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ

(๖) ไม่ใช่ระบบคณะกรรมการ เว้นแต่เพื่อกำหนดนโยบาย หรือกำกับ หรือกำหนดหลักเกณฑ์ หรือเพื่อการอื่นที่จำเป็น ทั้งนี้ ในกรณีที่นำระบบคณะกรรมการมาใช้ ให้ระบุให้ชัดเจนด้วยว่ามติของคณะกรรมการผูกพันหน่วยงานที่มีผู้แทนเป็นกรรมการโดยตำแหน่งด้วย

(๗) การมีบทบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครอง หรือดำเนินกิจการทางปกครอง ให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น ทั้งนี้ ในกรณีที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีดุลพินิจ ให้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่เป็นสาระสำคัญไว้ในร่างกฎหมายให้ชัดเจน

(๘) การกำหนดโทษอาญาสำหรับการกระทำความผิดใด ให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(ก) การกระทำนั้นต้องกระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม

(ข) เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผล และมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้

(๙) หลักเกณฑ์อื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๒ การจัดทำร่างกฎหมายใดที่จะกำหนดให้มีโทษอาญา โทษทางปกครอง หรือสภาพบังคับที่เป็นผลร้ายอันแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม หรือมีบทบัญญัติที่กำหนดให้การ ขออนุญาตหรืออนุญาตหรือการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไข ที่จะกำหนดไว้ในกฎซึ่งจะออกในภายหลัง ในร่างกฎหมายนั้นต้องมีบทบัญญัติที่ห้ามมิให้ใช้บทบัญญัติ ดังกล่าวในทางที่เป็นผลร้ายแก่บุคคลจนกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย หรือจนกว่าจะมีการออกกฎดังกล่าวแล้ว

กฎหมายที่มีใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ต้องมีการออกกฎ หรือกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมาย หรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายนั้นได้ หากมิได้มีการออกกฎดังกล่าวหรือยังมิได้ดำเนินการนั้น ภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ และบทบัญญัติในเรื่องนั้นก่อภาระ หรือเป็นผลร้ายต่อประชาชน ให้บทบัญญัติดังกล่าวเป็นอันสิ้นผลบังคับ แต่ในกรณีที่บทบัญญัติ ในเรื่องนั้นให้สิทธิประโยชน์แก่ประชาชน ให้บทบัญญัติดังกล่าวมีผลบังคับได้โดยไม่ต้องมีกฎ หรือดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ระยะเวลาสองปีดังกล่าวคณะรัฐมนตรีจะมีมติขยายออกไปอีกก็ได้ แต่ไม่เกินหนึ่งปี และต้องมีมติก่อนที่จะครบกำหนดเวลาสองปีดังกล่าว

ในกรณีที่ศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามวรรคสอง บังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลและศาลเห็นว่าเป็นเหตุผลอันสมควร ให้ศาลส่งความเห็นต่อประธานศาลฎีกาเพื่อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา หรือประธานศาลปกครอง สูงสุดเพื่อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี เพื่อวินิจฉัย ในระหว่างนั้น ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัย ของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี

เมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ได้มีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายในเรื่องใดเข้าลักษณะที่จะเป็นอันสิ้นผลบังคับตามวรรคสอง ให้ประกาศคำวินิจฉัยดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา

คำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายในเรื่องใดสิ้นผลบังคับตามวรรคสี่ ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่สิ้นผลบังคับดังกล่าว เป็นผู้ไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้กระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้การลงโทษนั้นสิ้นสุดลง แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใด ๆ

ในกรณีที่ศาลยุติธรรมหรือศาลปกครองจะใช้บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลและศาลเห็นว่า เป็นเหตุผลอันสมควรว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมีลักษณะตามวรรคสอง ให้ศาลดำเนินการตามวรรคสาม และเมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นมีลักษณะตามวรรคสอง ศาลจะไม่ใช้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นก็ได้ และให้ศาลแจ้งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือประธานรัฐสภาแล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจในส่วนที่เกี่ยวกับการจูงใจปฏิบัติหน้าที่ขัดต่อกฎหมายต่อไป

ความในวรรคสาม วรรคสี่ วรรคห้า และวรรคหก ให้ใช้บังคับแก่คดีที่อยู่ในอำนาจศาลทหารด้วยโดยอนุโลม โดยให้หัวหน้าสำนักตุลาการทหารเสนอเรื่องต่อประธานศาลฎีกาเพื่อดำเนินการต่อไป

ในกรณีที่กฎหมายใดบัญญัติให้มีผลใช้บังคับภายหลังจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยมีระยะเวลาตามที่กำหนด ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายนั้นจัดทำร่างกฎทั้งปวงให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และในกรณีที่ต้องเสนอกฎต่อคณะรัฐมนตรี อาจเสนอคณะรัฐมนตรีก่อนวันที่กฎหมายนั้นจะมีผลใช้บังคับได้ ในกรณีเช่นนั้นให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจอนุมัติหลักการได้แม้ว่ากฎหมายนั้นยังไม่มีผลใช้บังคับก็ตาม

การดำเนินการตามวรรคสาม วรรคสี่ วรรคหก และวรรคเจ็ด ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด หรือระเบียบที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด แล้วแต่กรณี

มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ร่างกฎหมายกำหนดให้ออกกฎเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ กฎดังกล่าวต้องกำหนดให้การใช้ดุลพินิจเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่ขัดหรือแย้งต่อหลักการสำคัญที่รัฐธรรมนูญรับรอง
- (๒) สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
- (๓) สอดคล้องและปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
- (๔) ต้องยึดหลักความพอสมควรแก่เหตุ และหลักความได้สัดส่วนระหว่างประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับกับสิทธิและเสรีภาพและประโยชน์ที่บุคคลต้องเสียไป
- (๕) ต้องยึดหลักความเสมอภาคและต้องไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล

มาตรา ๒๔ เพื่อให้การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำแนวทางปฏิบัติในการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรา ๒๓ ให้ทันสมัยอยู่เสมอ และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

แนวทางปฏิบัติในการใช้ดุลพินิจตามวรรคหนึ่ง มิให้ใช้บังคับในทางที่เป็นผลร้ายแก่บุคคลจนกว่าจะมีการเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ

หมวด ๔

การตรวจสอบผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบ

มาตรา ๒๕ ในการเสนอร่างกฎหมายหรือหลักการของร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี ให้หน่วยงานของรัฐเสนอเอกสารดังต่อไปนี้ต่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- (๑) ร่างกฎหมายหรือหลักการและสาระสำคัญของร่างกฎหมายที่จะจัดทำขึ้น
- (๒) สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
- (๓) รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ

มาตรา ๒๖ ในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายของคณะกรรมการกฤษฎีกา หรือสำนักงาน ให้นำเอกสารตามมาตรา ๒๕ มาประกอบการพิจารณา และให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- (๑) ให้ตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย โดยในกรณีที่เห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องจัดทำร่างกฎหมายฉบับใด ให้สำนักงานส่งเรื่องพร้อมความเห็นหรือข้อเสนอแนะไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอให้ทบทวนหรือพิจารณาตามที่เห็นสมควรต่อไป

- (๒) ในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้ดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๕ และที่กำหนดไว้ในหมวด ๓ การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมาย

- (๓) ในกรณีที่เห็นสมควรจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นหรือการวิเคราะห์ผลกระทบเพิ่มเติม สำนักงานจะดำเนินการดังกล่าวเองหรือจะแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการก็ได้

มาตรา ๒๗ ในการเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภา ให้คณะรัฐมนตรีจัดส่งเอกสารตามมาตรา ๒๕ (๒) และ (๓) และเอกสารตามมาตรา ๒๖ (๓) เพื่อประกอบการพิจารณาของรัฐสภา และให้เปิดเผยเอกสารดังกล่าวไว้ในระบบกลางด้วย

หมวด ๕

การประเมินผลสัมฤทธิ์

มาตรา ๒๘ ในหมวดนี้ กฎหมายให้หมายความรวมถึงพระราชกำหนดและประกาศหรือคำสั่งบรรดาที่มีผลบังคับเช่นเดียวกับกฎหมายด้วย

มาตรา ๒๙ บทบัญญัติในหมวดนี้ไม่ใช่บังคับแก่กฎหมาย ดังต่อไปนี้

- (๑) กฎหมายที่มีผลใช้บังคับเฉพาะระยะเวลาหนึ่งและระยะเวลานั้นได้ล่วงพ้นไปแล้ว
- (๒) กฎหมายที่บัญญัติให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งและได้มีการดำเนินการตามกฎหมายนั้นแล้ว เช่น กฎหมายให้ใช้ประมวลกฎหมาย กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ กฎหมายโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน กฎหมายจัดตั้งศาล กฎหมายจัดตั้งจังหวัด กฎหมายเกี่ยวกับการออกเหรียญ ธนบัตร หรือเครื่องราชอิสริยาภรณ์ กฎหมายกำหนดยศ กฎหมายกำหนดวิทยฐานะ
- (๓) กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม หรือการจัดตั้งหรือการจัดองค์กรของหน่วยงานของรัฐเฉพาะที่ไม่มีผลกระทบต่อประชาชน
- (๔) กฎหมายที่กำหนดลักษณะของเครื่องแสดงวิทยฐานะ เครื่องหมาย หรือเครื่องแบบ เช่น กฎหมายกำหนดครุวิทยฐานะ กฎหมายกำหนดเครื่องหมายราชการ กฎหมายกำหนดเครื่องแบบ
- (๕) ประมวลกฎหมาย
- (๖) กฎหมายอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๐ การประเมินผลสัมฤทธิ์ให้ดำเนินการประเมินผลที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายและกฎที่ออกตามกฎหมายนั้นในคราวเดียวกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

(๑) การมีกฎหมายเพียงพอที่จำเป็น โดยยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็น ล้าสมัย หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เป็นการแก่ประชาชน

(๒) การพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ

(๓) การลดความซ้ำซ้อนและขัดแย้งกันของกฎหมาย

(๔) การลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

(๕) การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบบังคับใช้กฎใดเห็นว่ากฎนั้นก่อให้เกิดภาระแก่ประชาชนหรือการไม่ปฏิบัติตามจะมีผลให้ต้องได้รับโทษหรือเสียสิทธิหรือกระทบต่อสถานะของบุคคลอย่างร้ายแรง ให้ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์เฉพาะกฎนั้นเป็นการเฉพาะ

ในกรณีที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายพบว่า มีกฎหมายรวมสอง จะแจ้งให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎนั้นเป็นการเฉพาะภายในเวลาที่กำหนดก็ได้

มาตรา ๓๑ ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ต้องดำเนินการโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักการตามหมวด ๑ บททั่วไป และหมวด ๓ การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมาย รวมทั้งต้องคำนึงถึงเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) ความได้สัดส่วนระหว่างประโยชน์ที่ได้รับจากการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เทียบกับภาระของประชาชนและทรัพยากรที่ใช้ในการบังคับการตามกฎหมาย
- (๒) สถิติการดำเนินคดีและการลงโทษอาญาตามกฎหมาย
- (๓) ความสอดคล้องหรือการอนุวัติการตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามภายใต้บังคับกฎหมายระหว่างประเทศ
- (๔) เรื่องอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๓๒ ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายฉบับใด เป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายฉบับนั้น ในกรณีมีหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายฉบับใดหลายหน่วย ให้ผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นกำหนดให้หน่วยงานของรัฐหน่วยหนึ่งหรือหลายหน่วยเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายฉบับนั้น

ในกรณีกฎหมายใดมีผู้รักษาการตามกฎหมายร่วมกันหลายคน การกำหนดหน่วยงานของรัฐที่จะรับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ให้กระทำโดยการปรึกษาหารือร่วมกัน

ในกรณีกฎหมายใดไม่มีผู้รักษาการตามกฎหมาย ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดหน่วยงานของรัฐที่จะเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามวรรคหนึ่ง

ผู้รักษาการตามกฎหมายหรือนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับและติดตามการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงานของรัฐ

มาตรา ๓๓ ให้ผู้รักษาการตามกฎหมายหรือนายกรัฐมนตรีประกาศรายชื่อกฎหมายและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามมาตรา ๓๒ ไว้ในระบบกลางภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ

มาตรา ๓๔ การประเมินผลสัมฤทธิ์ให้กระทำอย่างน้อยทุกห้าปีนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ หรือในรอบระยะเวลาอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือเมื่อมีกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ได้รับหนังสือร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะจากองค์กรที่เกี่ยวข้องหรือจากประชาชนและหน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ เห็นว่าข้อร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะนั้นมีเหตุผลอันสมควร

(๒) ได้รับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย

(๓) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชกำหนดใดที่ตราขึ้นภายหลังพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเป็นครั้งแรก ให้กระทำภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับ ส่วนครั้งต่อ ๆ ไป ให้กระทำตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๓๕ ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ให้หน่วยงานของรัฐกระทำตามแนวทางที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และแจ้งผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ไว้ในระบบกลาง

เมื่อปรากฏจากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ว่า กฎหมายใดมิได้ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของการตรากฎหมายนั้น หรือไม่คุ้มค่ากับภาระที่เกิดขึ้นแก่รัฐหรือประชาชน หรือมีผลกระทบอื่นอันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนอย่างร้ายแรง ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบดำเนินการเพื่อให้มีการยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนั้นโดยทันที

หมวด ๖

การเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมาย

มาตรา ๓๖ เพื่อประโยชน์ในการให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้อย่างทั่วถึง ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายจัดให้มีและเผยแพร่ข้อมูลดังต่อไปนี้ไว้ในระบบกลาง

- (๑) ตัวบทกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่อยู่ในความรับผิดชอบที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน
- (๒) คำแปลของกฎหมายเป็นภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน
- (๓) คำอธิบายโดยสรุปสาระสำคัญของกฎหมายในลักษณะที่ประชาชนจะสามารถเข้าใจได้

กฎเกณฑ์ตาม (๑) ให้หมายความถึงพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อกำหนด ประกาศ หนังสือเวียน หนังสือสั่งการ คำสั่ง คำพิพากษา คำวินิจฉัยของศาล หรือคณะกรรมการ การตีความกฎหมาย การตอบข้อหารือ หรือแนวปฏิบัติ และให้หมายความรวมถึง เอกสารหรือการสั่งการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีผลต่อการบังคับใช้หรือปฏิบัติตามกฎหมาย ของหน่วยงานของรัฐหรือประชาชนตามที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนด

การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยของศาลที่เกี่ยวกับกฎหมายใด ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายนั้น เป็นผู้เผยแพร่

ในกรณีที่การเผยแพร่ข้อมูลตามวรรคหนึ่งอาจก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหาย ต่อความมั่นคงปลอดภัยหรือประโยชน์ของประเทศหรือเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัย ของบุคคล หน่วยงานของรัฐจะไม่เผยแพร่รายละเอียดบางส่วนหรือทั้งหมดก็ได้ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎหมายใดไม่มีหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโดยตรง ให้เป็นหน้าที่ของสำนักงาน ที่จะเป็นผู้จัดทำตามวรรคหนึ่ง

การดำเนินการตามมาตรานี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และรูปแบบ ที่สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) และสำนักงานร่วมกันกำหนด

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๓๗ ให้พระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘ มีผลใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ และเมื่อแนวทางเกี่ยวกับการประเมิน ผลสัมฤทธิ์ตามหมวด ๕ การประเมินผลสัมฤทธิ์ มีผลใช้บังคับแล้ว ให้พระราชกฤษฎีกาดังกล่าว เป็นอันยกเลิก

มาตรา ๓๘ ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้การดำเนินการในเรื่องใด ต้องกระทำผ่านระบบกลาง ถ้าการจัดทำระบบกลางยังไม่แล้วเสร็จ ให้ถือว่าการดำเนินการผ่านระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐเป็นการดำเนินการผ่านระบบกลางตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว

มาตรา ๓๙ ในวาระเริ่มแรก

- (๑) ระยะเวลาสองปีตามมาตรา ๒๒ วรรคสอง สำหรับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ
- (๒) ระยะเวลาเก้าสิบวันตามมาตรา ๓๓ สำหรับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

มาตรา ๔๐ บรรดากฎ ระเบียบ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์ผลกระทบเพื่อประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย รวมทั้งการจัดทำร่างกฎหมาย ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือแนวทางที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย
และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เห็นชอบการกำหนด แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เสนอ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นกรอบหรือแนวทางการดำเนินการในการจัดทำร่างกฎหมาย และการเสนอร่างกฎหมาย คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย มีหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้น รวมทั้งครอบคลุมการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐ ที่มีได้อยู่ในฝ่ายบริหารด้วย จึงเห็นสมควรจัดทำร่างพระราชบัญญัติขึ้นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ การจัดทำร่างกฎหมาย ได้แก่ การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย การรับฟังความคิดเห็น ของผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และการตรวจสอบเนื้อหา ของร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย และหลักเกณฑ์ การกำหนดโทษอาญา หลักเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และการเข้าถึงบทบัญญัติ ของกฎหมาย ทั้งนี้ ตามนัยบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ประกอบกับมาตรา ๒๕๘ ค. ด้านกฎหมาย (๑) ของรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จึงได้จัดทำ ร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. .... เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ ของกฎหมาย พ.ศ. .... มีสาระสำคัญเป็นการกำหนด (๑) หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย ได้แก่ การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้น ต่อประชาชน และการตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ ในกฎหมาย และหลักเกณฑ์การกำหนดโทษอาญา (๒) หลักเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และ (๓) การเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติจำนวน ๔๐ มาตรา โดยแบ่งเป็น ๖ หมวด
สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๒.๑ กำหนดบทนิยามเพื่อกำหนดขอบเขตหรือความหมายของคำสำคัญที่จะใช้
ในร่างพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓) เช่น

(๑) กำหนดให้ “กฎหมาย” หมายความว่า พระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ และประมวลกฎหมาย เพื่อกำหนดประเภทของกฎหมายที่ต้อง
ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) กำหนดให้ “กฎ” มีความหมายแคบกว่ากฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติ
ราชการทางปกครอง โดยมุ่งใช้บังคับเฉพาะบรรดากฎที่มีผลให้เกิดภาระแก่ประชาชนหรือการไม่ปฏิบัติ
ตามจะมีผลให้ต้องได้รับโทษหรือเสียสิทธิหรือกระทบต่อสถานะของบุคคลเท่านั้น

(๓) กำหนดความหมายของ “หน่วยงานของรัฐ” ซึ่งจะมีหน้าที่ดำเนินการ
ตามพระราชบัญญัตินี้ โดยให้หมายความถึงหน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ
องค์การมหาชน หรือในรูปแบบอื่นใด และไม่ว่าจะเป็นองค์กรในฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ
หรือเป็นองค์กรอิสระ หรือองค์กรอัยการ

(๔) กำหนดลักษณะของ “ผู้เกี่ยวข้อง” ซึ่งหน่วยงานของรัฐอาจรับฟัง
ความคิดเห็นเพื่อประกอบการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย
โดยหมายถึงผู้ซึ่งมีหรืออาจมีสิทธิหรือหน้าที่ หรือได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย
กฎหมาย หรือกฎ อันมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

๑) ผู้ประกอบการ บุคคล หรือกลุ่มบุคคลซึ่งมีหรืออาจมีสิทธิหรือหน้าที่
หรือได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ รวมทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้อง

๒) กลุ่มบุคคลหรือชุมชนซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ
รวมทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้องซึ่งมีวัตถุประสงค์กระทำการเพื่อประโยชน์ของกลุ่มบุคคลหรือชุมชนดังกล่าว

๓) หน่วยงานของรัฐซึ่งมีภารกิจเกี่ยวข้องหรือที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่
ที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ

๔) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น

๒.๒ หมวด ๑ บททั่วไป (ร่างมาตรา ๕ ถึงร่างมาตรา ๑๑)

(๑) กำหนดหลักการสำคัญเกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมิน
ผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ และมาตรา ๒๕๘ ค.
ด้านกฎหมาย (๑) ของรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา ๕)

(๒) กำหนดกลไกเกี่ยวกับการโต้แย้งหรือตรวจสอบบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
ที่มีโทษอาญา โทษทางปกครอง หรือสภาพบังคับที่เป็นผลร้ายอื่นแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม
ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการที่ว่าจะต้องมีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมาย
ที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการ
ประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน รวมทั้งการพิจารณาพิพากษาคดีของ
ศาลยุติธรรมในกรณี que เห็นว่ามีบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าว และกำหนดให้ศาลปกครองสามารถ
ส่งความเห็นไปยังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไปในกรณี que เห็นว่า
มีบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าวได้ (ร่างมาตรา ๖)

(๓) กำหนดบทบัญญัติเพื่อรองรับกรณีการจัดทำร่างกฎหมายของหน่วยงานของรัฐที่หากได้ดำเนินการตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญแล้ว แม้จะไม่ครบถ้วนตามพระราชบัญญัตินี้ก็ไม่ทำให้การจัดทำร่างกฎหมายนั้นเสียไป (ร่างมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง)

(๔) กำหนดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายเชื่อมโยงที่จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย รวมทั้งการเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมายของประชาชน (ระบบกลาง) เพื่อใช้ในการดำเนินการ เช่น การรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็น การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และร่างกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐจัดทำขึ้น รวมทั้งการรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลกฎหมายและกฎเกณฑ์เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์และการเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมาย ทั้งนี้ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) จะรับผิดชอบในการจัดให้มีบำรุงรักษา และพัฒนาระบบ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะรับผิดชอบในการบริหารจัดการระบบ โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่จะนำข้อมูลที่จำเป็นเผยแพร่ลงในระบบกลางดังกล่าว (ร่างมาตรา ๑๑)

๒.๓ หมวด ๒ การตรวจสอบความจำเป็น การรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์ผลกระทบ (ร่างมาตรา ๑๒ ถึงร่างมาตรา ๒๐)

(๑) การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่เสนอให้มีการตรากฎหมายต้องแสดงเหตุผลความจำเป็นในการตรากฎหมาย โดยมีข้อมูลและเอกสารหลักฐานประกอบที่ชัดเจน (ร่างมาตรา ๑๒)

(๒) การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๑๓ ร่างมาตรา ๑๔ ร่างมาตรา ๑๕ ร่างมาตรา ๑๖ และร่างมาตรา ๑๙)

- กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่เสนอให้มีการตรากฎหมายมีหน้าที่ในการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

- การรับฟังความคิดเห็นให้นำหลักการหรือประเด็นสำคัญของร่างกฎหมายไปรับฟังความคิดเห็น โดยหน่วยงานของรัฐต้องประกาศวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดในการรับฟังความคิดเห็น พร้อมทั้งเผยแพร่ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็นอย่างเพียงพอ

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้เกี่ยวข้องกับร่างกฎหมายนั้น เพื่อให้หน่วยงานของรัฐรับฟังความคิดเห็นผู้เกี่ยวข้องซึ่งครอบคลุมทุกภาคส่วน

- การรับฟังความคิดเห็นให้กระทำผ่านระบบกลาง และจะใช้วิธีการอื่นที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าเหมาะสมด้วยก็ได้

- กำหนดให้หน่วยงานของรัฐนำผลการรับฟังความคิดเห็นไปประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบและการจัดทำร่างกฎหมาย และให้สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพร้อมร่างกฎหมาย โดยให้เปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นให้ประชาชนทราบด้วย

- กำหนดให้การจัดทำร่างกฎหมายบางลักษณะ ได้แก่ กฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ร่างกฎหมายที่มีได้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับประชาชน ร่างกฎหมายที่จำเป็นต้องตราขึ้นโดยรีบด่วนเพื่อประโยชน์สำคัญของประเทศเกี่ยวกับความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ

หรือร่างกฎหมายอื่นที่ไม่มีผลกระทบต่อประชาชน หน่วยงานของรัฐจะรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นว่าจำเป็นก็ได้ และหน่วยงานของรัฐจะไม่เปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นหรือรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ หรือจะเปิดเผยตามที่เห็นสมควรก็ได้

(๓) การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่เสนอให้มีการตรากฎหมายดำเนินการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย โดยนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาด้วย แล้วจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบเพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีพร้อมร่างกฎหมาย ในการนี้ ให้เปิดเผยรายงานดังกล่าวให้ประชาชนทราบ ทั้งนี้ ตามแนวทางที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี (ร่างมาตรา ๑๗ และร่างมาตรา ๑๘)

(๔) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาอาจมีมติหรือตราข้อบังคับให้มีการรับฟังความคิดเห็นหรือวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ก่อนหรือในระหว่างการศึกษาตรากฎหมายนั้นได้ตามที่เห็นสมควร (ร่างมาตรา ๒๐)

๒.๔ หมวด ๓ การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒๑ ถึงร่างมาตรา ๒๔)

(๑) กำหนดหลักเกณฑ์ด้านเนื้อหาของร่างกฎหมาย เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้พิจารณาตรวจสอบในการจัดทำร่างกฎหมาย เช่น กรณีที่จะมีการนำระบบอนุญาตหรือระบบคณะกรรมการมาใช้ในกฎหมาย หรือกรณีที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่มีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครองหรือดำเนินกิจการทางปกครอง และระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ไว้ในร่างกฎหมาย หรือการนำโทษอาญามาใช้ในกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒๑)

(๒) กำหนดให้การจัดทำร่างกฎหมายใดที่จะกำหนดให้มีโทษอาญาโทษทางปกครอง หรือสภาพบังคับที่เป็นผลร้ายอื่นแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม หรือมีบทบัญญัติที่กำหนดให้การขออนุญาตหรืออนุญาตหรือการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ หรือเงื่อนไขที่จะกำหนดไว้ในกฎซึ่งจะออกในภายหลัง ในร่างกฎหมายนั้นต้องมีบทบัญญัติที่ห้ามมิให้ใช้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวในทางที่เป็นผลร้ายแก่บุคคลจนกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมายหรือจนกว่าจะมีการออกกฎดังกล่าวแล้ว (ร่างมาตรา ๒๒ วรรคหนึ่ง)

(๓) กำหนดให้ในกรณีที่กฎหมายใดที่มีใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ต้องมีการออกกฎหรือกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อที่ประชาชนจะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายนั้นได้ หากมิได้มีการออกกฎดังกล่าวหรือยังมิได้ดำเนินการนั้นภายในระยะเวลาสองปีนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับและบทบัญญัติในเรื่องนั้นก่อภาระหรือเป็นผลร้ายต่อประชาชน ให้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นอันสิ้นผลบังคับ แต่ในกรณีที่บทบัญญัติในเรื่องนั้นให้สิทธิประโยชน์แก่ประชาชน ให้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวมีผลบังคับได้โดยไม่ต้องมีกฎหรือดำเนินการดังกล่าว ทั้งนี้ ได้กำหนดกลไกการวินิจฉัยการสิ้นผลบังคับของบทบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยกำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัย โดยในกรณีที่มิควรวินิจฉัยว่าบทบัญญัติใดสิ้นผลบังคับ ให้ประกาศคำวินิจฉัยดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา และกำหนดผลในทางกฎหมายกรณีหากมีบทบัญญัติใดที่สิ้นผลใช้บังคับตามวรรคสองไว้ด้วย (ร่างมาตรา ๒๒ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า)

(๔) กำหนดกลไกการดำเนินการกรณีไม่มีการออกกฎสำหรับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้ศาลอาจไม่ใช้บังคับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นในการพิจารณาพิพากษาคดีก็ได้ (ร่างมาตรา ๒๒ วรรคหก)

(๕) กำหนดให้นำกลไกตาม (๓) และ (๔) มาใช้บังคับกับคดีที่อยู่ในอำนาจศาลทหารด้วยโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๒๒ วรรคเจ็ด)

(๖) ในกรณีที่กฎหมายใดบัญญัติให้มีผลใช้บังคับภายหลังจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยมีระยะเวลาตามที่กำหนด ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายนั้นจัดทำร่างกฎทั้งปวงให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และในกรณีที่ต้องเสนอกฎต่อคณะรัฐมนตรีอาจเสนอคณะรัฐมนตรีก่อนวันที่กฎหมายนั้นจะมีผลใช้บังคับได้ ในกรณีเช่นนั้นให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจอนุมัติหลักการได้แม้ว่ากฎหมายนั้นยังไม่มีผลใช้บังคับก็ตาม (ร่างมาตรา ๒๒ วรรคแปด)

(๗) กำหนดหลักเกณฑ์เพื่อใช้ในการออกกฎ สำหรับกรณีที่ร่างกฎหมายกำหนดให้ออกกฎเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (ร่างมาตรา ๒๓)

(๘) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดทำแนวทางปฏิบัติในการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ทันสมัยอยู่เสมอ และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ (ร่างมาตรา ๒๔)

๒.๕ หมวด ๔ การตรวจสอบผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบ (ร่างมาตรา ๒๕ ถึงร่างมาตรา ๒๗)

กำหนดเอกสารที่หน่วยงานของรัฐต้องเสนอเพื่อประกอบการเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี และการเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภา และกำหนดเรื่องการเปิดเผยเอกสารดังกล่าวไว้ในระบบกลาง รวมทั้งกำหนดหน้าที่และอำนาจของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในการตรวจสอบผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๒.๖ หมวด ๕ การประเมินผลสัมฤทธิ์ (ร่างมาตรา ๒๘ ถึงร่างมาตรา ๓๕)

(๑) กำหนดประเภทของกฎหมายที่ต้องจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และกฎหมายที่ไม่ต้องจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๒๘ และร่างมาตรา ๒๙)

(๒) กำหนดเป้าหมายของการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย หลักเกณฑ์วิธีการในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และการกำกับติดตามการดำเนินการดังกล่าว (ร่างมาตรา ๓๐ ถึงร่างมาตรา ๓๓)

(๓) กำหนดรอบระยะเวลาหรือเหตุอื่นใดที่หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย (ร่างมาตรา ๓๔)

(๔) กำหนดให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายให้เป็นไปตามแนวทางที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี รวมทั้งกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตามผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย (ร่างมาตรา ๓๕)

๒.๗ หมวด ๖ การเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมาย (ร่างมาตรา ๓๖) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบบังคับใช้กฎหมายจัดให้มีและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมายไว้ในระบบกลางเพื่อประโยชน์ในการให้ประชาชนเข้าถึงกฎหมายได้อย่างทั่วถึง และกำหนดข้อยกเว้นที่หน่วยงานของรัฐอาจไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลบางประเภทไว้ด้วย

๒.๘ กำหนดหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

(๑) ติดตามและพัฒนาการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยการเสนอแนะหรือให้ความเห็นแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง การกำหนดแนวทาง หรือการดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง)

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายเพื่อให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตาม (ร่างมาตรา ๗ วรรคสอง และร่างมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง)

(๓) ให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งกำหนดแนวทางการดำเนินการเพื่อให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้สอดคล้องหรือเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง และร่างมาตรา ๘ วรรคสอง)

๒.๙ บทเฉพาะกาล

(๑) กำหนดให้พระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘ มีผลใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ และเมื่อแนวทางเกี่ยวกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามหมวด ๕ การประเมินผลสัมฤทธิ์ มีผลใช้บังคับแล้ว ให้พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวเป็นอันยกเลิก (ร่างมาตรา ๓๗)

(๒) ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้การดำเนินการในเรื่องใดต้องกระทำผ่านระบบกลาง ถ้าการจัดทำระบบกลางยังไม่แล้วเสร็จ ให้ถือว่าการดำเนินการผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐเป็นการดำเนินการผ่านระบบกลางตามพระราชบัญญัตินี้แล้ว (ร่างมาตรา ๓๘)

(๓) กำหนดระยะเวลาการดำเนินการตามมาตรา ๒๒ วรรคสอง และมาตรา ๓๓ ในวาระเริ่มแรก สำหรับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๓๙)

(๔) กำหนดให้บรรดากฎ ระเบียบ หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์ผลกระทบเพื่อประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย รวมทั้งการจัดทำร่างกฎหมาย ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือแนวทางที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔๐)

หลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist)

ร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ....

กฎหมายใหม่

แก้ไข/ปรับปรุง

ยกเลิก

ส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้เสนอ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

๑.๑ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจคืออะไร

กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย เพื่อให้การดำเนินการมาตรา ๗๗ และมาตรา ๒๕๘ ค. ด้านกฎหมาย (๑) ของรัฐธรรมนูญเกิดความชัดเจน อันจะนำไปสู่การมีกฎหมายที่มีคุณภาพและมีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น มีการยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และประชาชนสามารถเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

เพื่อแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องใด

(๑) การมีกฎหมายมากเกินไปจนความจำเป็น กฎหมายล้าสมัยไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ ไม่มีการบังคับใช้จริง หรือสร้างภาระให้แก่ประชาชนเกินความจำเป็น

(๒) กฎหมายที่ตราขึ้นไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน หรือเกิดข้อโต้แย้งหรือการยอมรับของผู้อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายจนไม่อาจบังคับใช้กฎหมายได้ เนื่องจากในกระบวนการตรากฎหมายมิได้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน

(๓) กฎหมายที่ตราขึ้นไม่คุ้มค่ากับภาระที่เกิดขึ้นแก่รัฐหรือประชาชน เนื่องจากมิได้มีการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ

(๔) ประชาชนไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการตรากฎหมายของหน่วยงานของรัฐ และไม่อาจเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวก และเข้าใจกฎหมายได้โดยง่าย

๑.๒ ความจำเป็นที่ต้องทำภารกิจ

เพื่อให้กระบวนการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีการพัฒนาคุณภาพของกฎหมายอย่างเป็นระบบ ตามแนวนโยบายแห่งรัฐที่ปรากฏในมาตรา ๗๗ และแนวทางการปฏิรูปประเทศตามมาตรา ๒๕๘ ค. ด้านกฎหมาย (๑) ของรัฐธรรมนูญ

หากไม่ทำภารกิจนั้นจะมีผลประการใด

หากไม่มีการดำเนินการตามหลักการและแนวทางที่ปรากฏในมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ ปัญหาของประเทศที่เกี่ยวกับภาวะการมีกฎหมายมากเกินไป มีการออกกฎหมายที่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินสมควร กฎหมายมีความล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคม จะยังคงไม่ได้รับการแก้ไขซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ มีการจำกัดสิทธิเสรีภาพมากเกินไปจนเกินความจำเป็น รวมทั้งจะเกิดปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพอยู่ต่อไป

๑.๓ การดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มีที่ทางเลือก มีทางเลือกอะไรบ้าง

มีทางเลือกเดียวคือการตราเป็นพระราชบัญญัติ เพื่อให้การกำหนดหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายครอบคลุมการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่มีได้อยู่ในฝ่ายบริหารซึ่งไม่อาจกระทำได้โดยการกำหนดให้อยู่ในรูปแบบของมติคณะรัฐมนตรี ประกอบกับตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้กำหนดให้มีการจัดทำและเสนอร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. .... เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ จึงจำเป็นต้องตราเป็นพระราชบัญญัติ

๑.๔ มาตรการที่บรรลุวัตถุประสงค์ของภารกิจคืออะไร

(๑) การกำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำร่างกฎหมาย การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และการเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมายของประชาชนที่ชัดเจน และหน่วยงานของรัฐสามารถปฏิบัติตามได้ รวมทั้งการกำหนดข้อยกเว้นการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวในเรื่องที่ไม่สามารถดำเนินการได้ หรือการดำเนินการอาจไม่คุ้มค่างบประมาณที่ต้องเสียไป

(๒) เพิ่มช่องทางและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

(๓) จัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายเชื่อมโยงเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย รวมทั้งการเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมายของประชาชน (ระบบกลาง) เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นช่องทางในการดำเนินการ รวมทั้งเผยแพร่ผลการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ซึ่งจะเป็นการประหยัดงบประมาณ และเป็นระบบกลางที่ประชาชนจะสามารถทราบผลการดำเนินการ รวมทั้งเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมายได้โดยสะดวก

(๔) กำหนดให้คณะกรรมการพัฒนากฎหมายทำหน้าที่ในการติดตาม มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนา หรือให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานของรัฐในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

๑.๕ ภารกิจนั้นจะแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องนั้นได้เพียงใด

(๑) การมีหลักเกณฑ์และแนวทางเกี่ยวกับการตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และการตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมายที่ชัดเจน จะทำให้หน่วยงานของรัฐสามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้ง่ายยิ่งขึ้น ซึ่งจะมีผลให้มีการกลั่นกรองการเสนอกฎหมายให้เป็นไปเท่าที่จำเป็น มีการพัฒนาให้กฎหมายที่ตราขึ้นเป็นกฎหมายที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

(๒) การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตรากฎหมายได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะมีผลให้หน่วยงานของรัฐมีข้อมูลหรือความคิดเห็นที่รอบด้าน ซึ่งมาจากบุคคลทุกภาคส่วน ทำให้การจัดทำร่างกฎหมายเป็นไปโดยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือไม่ก่อให้เกิดภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น

(๓) การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายจะทำให้หน่วยงานของรัฐ คณะรัฐมนตรี และรัฐสภา มีข้อมูลเกี่ยวกับภาระหรืออุปสรรคต่อ

การดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน อันเนื่องมาจากการมีกฎหมายนั้น ผลกระทบต่อ
งบประมาณ เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือผลกระทบอื่นที่สำคัญ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ
ว่าสมควรมีกฎหมายฉบับนั้นหรือไม่ หรือใช้ประกอบการพิจารณา ร่างกฎหมายในทุกขั้นตอน

(๔) การมีระบบกลางจะช่วยให้ประชาชนติดตาม ตรวจสอบ และเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำ
ร่างกฎหมายของหน่วยงานของรัฐได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมาย
ได้โดยสะดวก

(๕) การประเมินผลสัมฤทธิ์จะทำให้หน่วยงานของรัฐประเมินผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการ
บังคับใช้กฎหมายและกฎ โดยหากกฎหมายใดมิได้ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของการตรา
กฎหมายนั้น หรือไม่คุ้มค่ากับภาระที่เกิดขึ้นแก่รัฐหรือประชาชน หรือมีผลกระทบอื่นอันก่อให้เกิด
ความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชน หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบต้องดำเนินการเพื่อให้มีการยกเลิก
ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนั้น

๑.๖ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจคืออะไร

ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจคือ

(๑) มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น คุ้มค่ากับภาระที่เกิดขึ้นแก่รัฐและประชาชน

(๒) กฎหมายมีความทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และไม่ก่อให้เกิดภาระ
แก่ประชาชนเกินความจำเป็น โดยหน่วยงานของรัฐมีการยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย
ที่ล้าสมัยและก่อให้เกิดภาระแก่ประชาชนเกินสมควร

(๓) ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์
ของกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานของรัฐนำข้อมูลที่ได้รับจากการรับฟังความคิดเห็น
ไปประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไป

(๔) มีระบบกลางเป็นฐานข้อมูลกฎหมายที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และเป็นระบบที่ประชาชน
สามารถติดตามและมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ รวมทั้ง
การเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมายได้โดยสะดวก

ตัวชี้วัดความสัมฤทธิ์ของกฎหมายมีอย่างไร

(๑) หน่วยงานของรัฐวิเคราะห์ความจำเป็นในการมีกฎหมายและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
จากกฎหมายได้ถูกต้องครบถ้วน โดยมีข้อมูลอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และมีการนำผลการวิเคราะห์ดังกล่าว
ไปประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายทุกขั้นตอน

(๒) หน่วยงานของรัฐมีการเสนอยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ตามผล
การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

(๓) หน่วยงานของรัฐรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในกระบวนการตรากฎหมายอย่างจริงจัง
และมีการนำความคิดเห็นของประชาชนไปประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย หรือแนวทางในการดำเนิน
ภารกิจ

(๔) ระบบกลางดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๗ การทำภารกิจสอดคล้องกับพันธกรณีและความผูกพันตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทย มีต่อรัฐต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศใด ในเรื่องใด

ไม่มี

การดำเนินการดังกล่าวจะเป็นผลดีหรือก่อให้เกิดภาระแก่ประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

๒. ผู้ทำภารกิจ

๒.๑ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพ ต้นทุน และความคล่องตัวแล้ว เหตุใดจึงไม่ควรให้เอกชนทำภารกิจนี้

เนื่องจากการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายเป็นภารกิจของรัฐตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

ภารกิจนี้ควรทำร่วมกับเอกชนหรือไม่ อย่างไร

เอกชนมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมเพื่อให้ภารกิจประสบความสำเร็จ กล่าวคือในกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย จะต้องมีการรับฟังความคิดเห็นของเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาชนทั่วไปเพื่อให้หน่วยงานของรัฐได้รับข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

๒.๒ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพและประโยชน์ที่จะเกิดแก่การให้บริการประชาชน ควรทำภารกิจนี้ร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ เพราะเหตุใด

พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายกลางที่กำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยที่เกี่ยวข้องและมีหน้าที่ในเรื่องนี้จึงต้องเป็นผู้ทำภารกิจ และเนื่องจากกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายมีหลายขั้นตอนจึงต้องมีหลายหน่วยงานที่เข้าร่วมภารกิจในเรื่องนี้ เช่น หน่วยงานที่เสนอร่างกฎหมาย สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๒.๓ ภารกิจดังกล่าวหากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำ จะได้ประโยชน์แก่ประชาชนมากกว่าหรือไม่

เป็นภารกิจที่ต้องทำโดยหน่วยงานของรัฐทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมีหน้าที่ต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัตินี้สำหรับการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น

๓. ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

๓.๑ การจัดทำภารกิจนี้มีความสอดคล้องกับเรื่องใด อย่างไร

หน้าที่หลักของหน่วยงานของรัฐ (ตามภารกิจพื้นฐาน (Function)) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีภารกิจหลักในเรื่องการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย และเสนอความเห็นและข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการให้มีกฎหมายหรือแก้ไขปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมาย

หน้าที่ของรัฐและแนวนโยบายแห่งรัฐ ในเรื่อง รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงพอที่จำเป็นและยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชนและดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้องตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ

ยุทธศาสตร์ชาติ ในเรื่อง การปรับปรุงหรือแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ ให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ (ยุทธศาสตร์ที่ ๖ หัวข้อที่ ๖.๖)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) ในเรื่อง การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย

แนวทางการปฏิรูปประเทศ ในเรื่องการมีกลไกให้การออกกฎหมายเป็นกฎหมายที่ดี และเท่าที่จำเป็น รวมทั้งมีกลไกในการทบทวนกฎหมายที่มีผลใช้บังคับแล้วเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ (เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ที่ ๑ ของแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย)

๓.๒ การทำภารกิจนั้นสามารถใช้มาตรการทางบริหารโดยไม่ต้องออกกฎหมายได้หรือไม่

ไม่สามารถใช้มาตรการทางบริหารแต่เพียงอย่างเดียวได้ เพราะการกำหนดหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติในเรื่องนี้ให้เป็นไปอย่างมีมาตรฐานอย่างเดียวกัน เพื่อให้หน่วยงานของรัฐทุกองค์กรต้องปฏิบัติตาม จำเป็นต้องกระทำโดยการตราเป็นพระราชบัญญัติเท่านั้น

ถ้าใช้มาตรการทางบริหารจะมีอุปสรรคอย่างไร

การที่จะให้หน่วยงานของรัฐแต่ละองค์กรไปกำหนดหลักเกณฑ์หรือแนวปฏิบัติในเรื่องนี้เอง อาจมีการกำหนดมาตรฐานหรือแนวทางการดำเนินงานที่ต่างกันและแล้วเสร็จไม่พร้อมกัน

๓.๓ ในการทำภารกิจนั้น เหตุใดจึงจำเป็นต้องตรากฎหมายในขณะนี้

เพื่อกำหนดรายละเอียดในทางปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการของมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ ให้เกิดขึ้นโดยเร็ว และเป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายที่กำหนดให้ดำเนินการในเรื่องนี้ ภายในปี ๒๕๖๑

๓.๔ การใช้บังคับกฎหมายและระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย

(ก) การใช้บังคับกฎหมาย

ต้องใช้บังคับพร้อมกันทุกท้องที่ทั่วประเทศ เนื่องจากเป็นการใช้กฎหมายในลักษณะเป็นการทั่วไป

ททยอยใช้บังคับเป็นท้องที่ ๆ ไป เนื่องจาก.....
ใช้บังคับเพียงบางท้องที่ เนื่องจาก.....

(ข) ระยะเวลาในการบังคับใช้กฎหมาย

ใช้บังคับทันทีที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เนื่องจาก.....

มีการทอดระยะเวลาในการบังคับใช้เป็นเวลา ๙๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีเวลาในการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ใหม่ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

ควรกำหนดระยะเวลาการสิ้นสุดไว้ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด.....

๓.๕ เหตุใดจึงไม่สมควรตราเป็นกฎในลักษณะอื่น เช่น ข้อบัญญัติท้องถิ่น

เนื่องจากเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปทั่วราชอาณาจักร จึงไม่สามารถออกเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นได้

๓.๖ ลักษณะการใช้บังคับ

ควบคุม

กำกับ/ติดตาม (ข้ามไปข้อ ๓.๘)

ส่งเสริม

ระบบผสม

เหตุใดจึงต้องใช้ระบบดังกล่าว

เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายกลางที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย เพื่อเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานของรัฐทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการออกกฎหมาย จึงจำเป็นต้องใช้ระบบกำกับติดตามเพื่อให้การดำเนินการมีมาตรฐานเดียวกัน

๓.๗ การใช้ระบบอนุญาตในกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัตินี้มิได้มีการนำระบบอนุญาตมาใช้ในกฎหมาย แต่ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการที่จะนำระบบอนุญาตมาใช้ในกฎหมายไว้ในร่างมาตรา ๒๑ (๕) เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นเกณฑ์การพิจารณาในการจัดทำร่างกฎหมาย

๓.๘ การใช้ระบบคณะกรรมการในกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัตินี้มิได้กำหนดให้มีคณะกรรมการขึ้นใหม่ แต่ได้กำหนดให้คณะกรรมการพัฒนากฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการกฤษฎีกามีหน้าที่และอำนาจบางประการเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ กรณีจึงไม่มีหน้าที่และอำนาจใดที่ซ้ำซ้อนกับคณะกรรมการตามกฎหมายอื่น

๓.๙ มีกรอบหรือแนวทางการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่หรือไม่ อย่างไร

มีกรอบและแนวทางการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในกระบวนการจัดทำร่างกฎหมาย โดยหน่วยงานของรัฐสามารถใช้ดุลพินิจในการเลือกวิธีการรับฟังความคิดเห็นให้เหมาะสมได้ตามลักษณะของเนื้อหากฎหมายและลักษณะของผู้ได้รับผลกระทบและระดับผลกระทบ แต่อย่างไรก็ดี ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ไว้ โดยมาตรา ๑๓ กำหนดให้อย่างน้อยต้องรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลาง และอาจเพิ่มวิธีการรับฟังอื่นได้ด้วย และมาตรา ๑๔ ได้กำหนดรูปแบบและคุณภาพของข้อมูลขั้นต่ำที่หน่วยงานของรัฐจะต้องนำไปรับฟังความคิดเห็น

๓.๑๐ ประเภทของโทษที่กำหนด

ไม่มีการกำหนดโทษ

๔. ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

๔.๑ การดำเนินการตามภารกิจในเรื่องนี้มีกฎหมายอื่นในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกันหรือไม่

- ๔.๑.๑ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖
- ๔.๑.๒ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘
- ๔.๑.๓ พระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘
- ๔.๑.๔ ระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘
- ๔.๑.๕ มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- ๔.๑.๖ มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เรื่อง การกำหนดโทษทางอาญาในกฎหมายเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๔.๒ ในกรณีที่มีกฎหมายขึ้นใหม่ เหตุใดจึงไม่ยกเลิก แก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกันที่มีอยู่

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้มีการยกเลิกกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อกำหนด หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากได้นำหลักการมากำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้แล้ว ดังนี้

(๑) ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘ เมื่อกฎกระทรวงและแนวทางเกี่ยวกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามหมวด ๕ มีผลใช้บังคับ

(๒) ยกเลิกกฎ ระเบียบ ข้อกำหนด หรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำร่างกฎหมาย การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ซึ่งใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ เมื่อมีกฎกระทรวง หลักเกณฑ์ วิธีการ หรือแนวทางที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

๕. ผลกระทบและความคุ้มค่า

โดยที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดกลไกสำคัญที่แตกต่างกัน ๔ ประการ การประเมินผลกระทบและความคุ้มค่า จึงสามารถแยกได้เป็น ๔ ส่วนคือ

๑) การจัดให้มีระบบกลางเพื่อเป็นฐานข้อมูลกฎหมายและระบบสารสนเทศของกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

ผู้มีหน้าที่ตามร่างกฎหมายหรือที่จะได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง

- (๑) หน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมาย
- (๒) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.)
- (๓) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (สคก.)
- (๔) สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

ส่วนที่ได้รับผลกระทบทางอ้อม ได้แก่ ประชาชนทั่วไป

ผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย ไม่มี

ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
(๑) หน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมาย	การจัดให้มีระบบกลางส่งผลทางบวกต่อหน่วยงานที่เสนอร่างกฎหมายที่จะเสนอร่างกฎหมายได้ง่ายขึ้น โดยหน่วยงานสามารถใช้ระบบกลางในทุกขั้นตอนของการเสนอร่างกฎหมาย ตั้งแต่การตรวจสอบตัวบทกฎหมายที่มีในปัจจุบัน การจดแจ้งและรวบรวมผู้เกี่ยวข้อง การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลาง การเปิดผลการรับฟังความคิดเห็นและผลการวิเคราะห์กระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย นอกจากนี้ การใช้ระบบกลางสำหรับการดำเนินการดังกล่าวยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงานของรัฐในการจัดให้มีระบบภายในของหน่วยงานเอง เนื่องจากหน่วยงานของรัฐสามารถใช้ระบบกลางได้โดยไม่มีค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด	หน่วยงานที่เสนอร่างกฎหมายจะต้องปรับวิธีการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเสนอร่างกฎหมายจากวิธีดั้งเดิมที่คุ้นเคย โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งอาจมีความยุ่งยากและสับสนในช่วงแรก
(๒) สลค.	การจัดให้มีระบบกลางส่งผลทางบวกต่อ สลค. ในเรื่องของความสะดวกในการค้นข้อมูล และการตรวจสอบความสมบูรณ์ของกระบวนการจัดทำร่างกฎหมาย	สลค. จะต้องปรับวิธีการปฏิบัติงานในการตรวจสอบความสมบูรณ์ของกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายก่อนเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีจากวิธีดั้งเดิมที่คุ้นเคย ซึ่งอาจมีความยุ่งยากและสับสนในช่วงแรก
(๓) สคก.	การจัดให้มีระบบกลางส่งผลทางบวกต่อ สคก. ในเรื่องของความสะดวกในการรวบรวมข้อมูล การค้นข้อมูล และการตรวจสอบความสมบูรณ์ของกระบวนการจัดทำร่างกฎหมาย ซึ่งฝ่ายเลขานุการฯ สามารถหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากระบบกลางได้โดยครบถ้วนและรวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องสืบค้นจากแหล่งข้อมูลอื่นหรือโทรศัพท์สอบถามหน่วยงานดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	สคก. มีภารกิจในการดูแลระบบกลางเพิ่มจากภารกิจในปัจจุบัน โดยหากไม่มีการกำหนดอัตรากำลังเพิ่มให้เหมาะสมกับปริมาณงานที่จะเกิดขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินการกิจตรวจพิจารณา ร่างกฎหมายอันเป็นภารกิจหลักของหน่วยงาน

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
(๔) สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)	การจัดให้มีระบบกลางส่งผลทางบวกต่อสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ในการปฏิบัติการกิจที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล Big Data ของภาครัฐได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น	สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) มีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นในการออกแบบระบบกลางให้มีประสิทธิภาพและใช้งานได้ง่าย และดูแลรักษาให้ระบบกลางสามารถใช้งานได้ตลอดเวลา
(๕) ประชาชนทั่วไป	การจัดให้มีระบบกลางส่งผลทางบวกต่อประชาชนอย่างแท้จริง โดยประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลทางกฎหมายได้โดยสะดวกและครบถ้วน สามารถติดตามความคืบหน้าของกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย นอกจากนี้ประชาชนยังสามารถแสดงความคิดเห็นและแจ้งข้อร้องเรียนผ่านระบบกลางได้โดยสะดวก	ไม่มี

๒) การกำหนดให้หน่วยงานต้องรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนได้รับทราบ

ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

ผู้มีหน้าที่ตามร่างกฎหมายหรือที่จะได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง

(๑) หน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมาย

(๒) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(๓) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๔) ประชาชนทั่วไป

ส่วนที่ได้รับผลกระทบทางอ้อม ไม่มี

ผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย ไม่มี

ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
(๑) หน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมาย	การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องรับฟังความคิดเห็นและเปิดเผยข้อมูลต่อประชาชนส่งผลทางบวกต่อหน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมาย ในแง่ที่หน่วยงานจะได้รับทราบข้อมูลและความคิดเห็นจากประชาชนและผู้เกี่ยวข้องต่อ	หน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมายจะต้องทำตามขั้นตอนในการจัดทำร่างกฎหมายเพิ่มขึ้น และโดยที่กระบวนการรับฟังความคิดเห็นจะต้องใช้เวลาในการดำเนินการหน่วยงานของรัฐจึงไม่อาจเสนอ

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
	<p>ร่างกฎหมายที่เสนอ นอกจากนี้ หากการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนก็จะเกิดความไว้วางใจต่อหน่วยงาน ทำให้การดำเนินภารกิจของหน่วยงานเป็นไปด้วยความสะดวกและได้รับการยอมรับจากประชาชน</p>	<p>กฎหมายได้ในทันที โดยจะต้องไปรับฟังความคิดเห็นเสียก่อน ส่งผลให้กระบวนการออกกฎหมายใช้ระยะเวลามากขึ้น และหากหน่วยงานของรัฐประสงค์ที่จะเสนอร่างกฎหมายที่มีประเด็นที่เป็นความขัดแย้งในสังคม การออกกฎหมายในเรื่องนั้นก็มีความยากมากขึ้น ด้วยเหตุที่ว่าฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับร่างกฎหมายอาจแสดงความคิดเห็นคัดค้านอย่างรุนแรงในกระบวนการรับฟัง นอกจากนี้ หากเลือกที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องด้วยวิธีการอื่นนอกเหนือจากการรับฟังผ่านระบบกลาง หน่วยงานของรัฐก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรับฟังความคิดเห็น ประการสุดท้าย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะมีภาระเพิ่มขึ้นในการจัดให้มีและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น</p>
(๒) สลค.	<p>การกำหนดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นส่งผลทางบวกต่อ สลค. ในเรื่องของปริมาณและคุณภาพของข้อมูลที่ สลค. จะนำเสนอประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี</p>	<p>สลค. มีภารกิจเพิ่มขึ้นในการตรวจสอบความสมบูรณ์ของกระบวนการรับฟังความคิดเห็น และรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น</p>
(๓) สคก.	<p>การรับฟังความคิดเห็นส่งผลทางบวกต่อ สคก. ในเรื่องของปริมาณและคุณภาพของข้อมูลที่ฝ่ายเลขานุการฯ จะนำเสนอประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา</p>	<p>ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการกฤษฎีกามีภารกิจเพิ่มขึ้นในการตรวจสอบความสมบูรณ์ของกระบวนการรับฟังความคิดเห็น และรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น</p>
(๔) ประชาชนทั่วไป	<p>การรับฟังความคิดเห็นส่งผลทางบวกต่อประชาชนโดยตรง โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมายสามารถเข้าถึงข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมาย และคัดค้านการมีกฎหมายหรือการปรับปรุงกฎหมายในเรื่องนั้นได้</p>	ไม่มี

๓) การกำหนดให้หน่วยงานวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายก่อนการเสนอร่างกฎหมาย

ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

ผู้มีหน้าที่ตามร่างกฎหมายหรือที่จะได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง

(๑) หน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมาย

(๒) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(๓) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนที่ได้รับผลกระทบทางอ้อม ได้แก่

(๑) ประชาชนทั่วไป

(๒) นักวิจัยผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย ไม่มี

ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
(๑) หน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมาย	การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายก่อนการเสนอร่างกฎหมาย ส่งผลทางบวกต่อหน่วยงานที่เสนอร่างกฎหมาย ในแง่ที่หน่วยงานจะได้ทำการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายและพิจารณาทางเลือกอื่น ๆ นอกจากการเสนอร่างกฎหมายอย่างรอบคอบและครบถ้วนในทุกแง่มุม ทำให้กฎหมายที่เสนอมีความคุ้มค่าในการบังคับใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์	หน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมายจะต้องทำตามขั้นตอนในการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายเพิ่มขึ้น และโดยที่กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายจะต้องใช้เวลาในการดำเนินการ หน่วยงานของรัฐจึงไม่อาจเสนอกฎหมายได้ในทันที ส่งผลให้กระบวนการในการออกกฎหมายใช้ระยะเวลามากขึ้น นอกจากนี้หากหน่วยงานของรัฐไม่มีข้อมูลสถิติในการดำเนินการกิจหรือไม่มีบุคลากรที่มีความสามารถในการวิเคราะห์ผลกระทบ หน่วยงานของรัฐก็ต้องจ้างนักวิจัยจากภายนอกมาจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ส่งผลให้หน่วยงานของรัฐจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ประการสุดท้าย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะมีภาระเพิ่มขึ้นในการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายและจัดทำรายงานดังกล่าว

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
(๒) สลค.	การกำหนดให้มีกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายส่งผลทางบวกต่อ สลค. ในเรื่องของปริมาณและคุณภาพของข้อมูลที่ สลค. จะนำเสนอประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งรวมถึงการนำเสนอทางเลือกอื่นนอกจากวิธีการทำภารกิจด้วยการออกกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี	สลค. มีภารกิจเพิ่มขึ้นในการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย รวมถึงภารกิจในการประสานงานให้หน่วยงานของรัฐแก้ไขรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์
(๓) สคก.	การกำหนดให้มีกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายส่งผลทางบวกต่อ สคก. ในเรื่องของปริมาณและคุณภาพของข้อมูลที่ฝ่ายเลขานุการฯ จะนำเสนอประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งรวมถึงการนำเสนอทางเลือกอื่นนอกจากวิธีการทำภารกิจด้วยการออกกฎหมายต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา	ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการกฤษฎีกามีภารกิจเพิ่มขึ้นในการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และเสนอรายงานดังกล่าวต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา
(๔) ประชาชนทั่วไป	การกำหนดให้มีกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายส่งผลต่อประชาชนโดยอ้อม โดยหากการวิเคราะห์ผลกระทบดำเนินการภายใต้แนวทางที่ถูกต้องและมีข้อมูลประกอบเพียงพอ กฎหมายที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนมากเกินไปจะถูกวิพากษ์วิจารณ์หรือถูกต่อต้าน ส่งผลให้หน่วยงานของรัฐที่เสนอกฎหมายจะต้องทบทวนการเสนอกฎหมายของตนต่อไป	ไม่มี
(๕) นักวิจัยผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย	การกำหนดให้มีกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายส่งผลทางอ้อมต่อนักวิจัยผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย กล่าวคือ นักวิจัยจะมีรายได้มากขึ้นจากการที่หน่วยงานของรัฐจะต้องจ้างนักวิจัยเหล่านี้ให้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบแทนบุคลากรของหน่วยงานของรัฐ	ไม่มี

๔) การกำหนดให้หน่วยงานต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนด

ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

ผู้มีหน้าที่ตามร่างกฎหมายหรือที่จะได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง

(๑) หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

(๒) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนที่ได้รับผลกระทบทางอ้อม ได้แก่ ประชาชนทั่วไป

ผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย ไม่มี

ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
(๑) หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย	การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายนั้น ส่งผลทางบวกต่อหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายในแง่ที่เป็นการบังคับให้หน่วยงานของรัฐจะต้องประเมินผลการบังคับใช้และทบทวนกฎหมายอยู่เสมอ หากพบว่ากฎหมายฉบับใดล้าสมัย ไม่เหมาะสมแก่สภาพการณ์หรือมีข้อบกพร่อง หน่วยงานของรัฐควรจะเสนอให้มีการยกเลิกปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับนั้นในทันที อันเป็นการลดภาระให้แก่ประชาชนและภาคธุรกิจ สร้างความน่าเชื่อถือและความชื่นชมจากประชาชนที่มีต่อหน่วยงาน และลดภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีความจำเป็นหรือมีความบกพร่อง	หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายหรือรักษาการตามกฎหมาย รวมถึงเจ้าหน้าที่ซึ่งทำงานในหน่วยงานของรัฐ มีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนด
(๒) สดก.	การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายส่งผลทางบวกต่อ สดก. ในการดำเนินการกิจการตามมาตรา ๗๗ และมาตรา ๒๕๘ ของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้รัฐพึงมีกฎหมายเพียงพอที่จำเป็น และยกเลิกกฎหมายที่ก่อให้เกิดภาระเกินจำเป็นแก่ประชาชนหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์	สดก. ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายจะมีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นในการติดตามการดำเนินงานในเรื่องนี้ของหน่วยงานของรัฐ เพื่อมีข้อเสนอแนะในการดำเนินการเพิ่มเติม

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
(๓) ประชาชนทั่วไป	การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายส่งผลทางอ้อมต่อประชาชน โดยหากการประเมินผลสัมฤทธิ์ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายที่ล้ำสมัยก่อให้เกิดภาระเกินจำเป็นแก่ประชาชนหรือไม่สอดคล้องต่อสภาพการณ์ ก็จะได้รับการยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติม ไปตามกระบวนการที่กำหนด ส่งผลให้ประชาชนมีภาระในการปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลงและภาคธุรกิจมีต้นทุนในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายลดลง	ไม่มี

๕.๓ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดบ้างที่ต้องถูกจำกัด

ไม่มี

การจำกัดนั้นเป็นการจำกัดเท่าที่จำเป็นหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

๕.๔ ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

๕.๔.๑ ประชาชนจะมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นในเรื่องใด อย่างไร และเพียงใด หรือเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด

ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากร่างกฎหมายที่มีคุณภาพสูงขึ้น ผ่านกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายที่มีความโปร่งใสและมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน นอกจากนี้การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างเป็นระบบจะส่งผลให้หน่วยงานของรัฐต้องทบทวนมาตรการทางกฎหมายที่จะกำหนดให้ประชาชนปฏิบัติตาม เพื่อมิให้เป็นภาระกับประชาชนเกินสมควร ในส่วนของการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการที่หน่วยงานของรัฐจะต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ ทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนด ส่งผลให้มีการยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ล้ำสมัยหรือไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ทั้งนี้ ประชาชนจะมีช่องทางในการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการข้างต้นผ่านระบบกลางซึ่งเป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกและไม่มีค่าใช้จ่าย

๕.๔.๒ เศรษฐกิจหรือสังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้เพียงใด

การมีกฎหมายที่มีคุณภาพ ไม่สร้างภาระให้แก่ประชาชนเกินจำเป็น และมีกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายที่มีความโปร่งใสและมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การจัดทำมีฐานข้อมูลกฎหมาย

ที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้สะดวกและมีความครบถ้วน จะช่วยลดโอกาสในการทุจริตประพฤติกมิชอบ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่งผลให้เศรษฐกิจและสังคมไทยพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

การประกอบกิจการเป็นไปโดยสะดวกหรือลดต้นทุนของผู้ประกอบการได้มากน้อยเพียงใด

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามร่างพระราชบัญญัตินี้ เป็นกลไกสำคัญที่จะนำไปสู่การยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ล้าสมัยหรือไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ เมื่อกฎหมายที่ล้าสมัยหรือไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันได้รับการยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติม เอกชนก็必将มีความคล่องตัวในการประกอบธุรกิจมากขึ้นและมีภาระในการปฏิบัติตามกฎหมายลดลง ส่งผลให้ต้นทุนของภาคธุรกิจลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

ยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้มากน้อยเพียงใด

เมื่อภาคธุรกิจมีค่าต้นทุนจากการปฏิบัติตามกฎหมายลดลง ก็จะสามารถแข่งขันกับธุรกิจของต่างประเทศได้มากขึ้น ส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยสูงขึ้น

และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา มากน้อยเพียงใด

การยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัยหรือไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน จะส่งเสริมให้เกิดการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐลดการควบคุมหรือปรับเปลี่ยนมาตรการให้ทันสมัยและเหมาะสมกับแนวปฏิบัติทั่วไปในระดับนานาชาติ

๕.๔.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพหรือนวัตกรรมในการปฏิบัติราชการอย่างไร

พระราชบัญญัติฉบับนี้ก่อให้เกิดนวัตกรรมในการปฏิบัติราชการในส่วนของกระบวนการออกกฎหมายโดยตรง คือ (๑) กำหนดให้มีระบบกลาง ซึ่งเป็นฐานข้อมูลกฎหมายที่ครบถ้วนและระบบสารสนเทศของกระบวนการออกกฎหมายที่ประชาชนสามารถติดตามและมีส่วนร่วมได้โดยสะดวก (๒) กำหนดให้หน่วยงานผู้เสนอกฎหมายจะต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างเป็นระบบ และ (๓) กำหนดกลไกในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายให้มีความชัดเจนมากขึ้น

สามารถลดงบประมาณแผ่นดินได้มากน้อยเพียงใด

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีได้ส่งผลให้มีการลดงบประมาณแผ่นดินโดยตรง แต่เมื่อพิจารณาผลโดยอ้อมแล้ว การที่กระบวนการออกกฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้นย่อมส่งผลให้หน่วยงานของรัฐเสนอกฎหมายที่ใช้งบประมาณแผ่นดินโดยไม่คุ้มค่าได้ยากขึ้น อันเป็นการส่งผลให้มีการลดงบประมาณแผ่นดินต่อไป

๕.๔.๔ วิธีการและระยะเวลาประเมินผลสัมฤทธิ์ ตลอดจนประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ ได้แก่

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกฉบับภายในระยะเวลาห้าปีที่กฎหมายนั้นใช้บังคับ (เว้นแต่มีการกำหนดระยะเวลาอื่นเป็นการเฉพาะหรือเป็นกฎหมายบางประเภทที่ได้รับการยกเว้น) ซึ่งรวมถึงการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ด้วย อันจะทำให้กฎหมายของประเทศไทยมีความทันสมัย สอดคล้องกับสภาพการณ์ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและสังคม

๕.๕ ความยุ่งยากที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎหมาย

อาจมีความยุ่งยากในระยะแรกของการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่เคยชินกับหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดทำร่างกฎหมาย การรับฟังความคิดเห็น การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ที่กำหนดขึ้นใหม่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ แต่หลังจากได้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ และการหารือถึงแนวทางการดำเนินการร่วมกันแล้ว ความยุ่งยากก็จะลดน้อยลงไปตามลำดับ

๕.๖ ความคุ้มค่าของภารกิจเมื่อคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องใช้ ภาระหน้าที่ที่เกิดขึ้นกับประชาชน และการที่ประชาชนจะต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ

การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐตามภารกิจที่กำหนดตามร่างพระราชบัญญัตินี้ มีความคุ้มค่าต่อประชาชนสูงมาก เนื่องจากงบประมาณของรัฐที่จะต้องใช้จ่ายเพิ่มเติมในการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายมีไม่มากนัก และกฎหมายฉบับนี้มิได้กำหนดภาระหน้าที่ให้ประชาชนปฏิบัติตาม หรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนแต่อย่างใด

๖. ความพร้อมของรัฐ

๖.๑ ความพร้อมของรัฐ

(ก) กำลังคนที่คาดว่าจะต้องใช้ โดยจะต้องเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จำนวน ๖๐ อัตรา เพื่อทำภารกิจในการบริหารงานระบบกลาง ศึกษาและวิจัยกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย รวมทั้งติดตามการดำเนินงานในเรื่องดังกล่าวของหน่วยงานของรัฐเพื่อมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหรือพัฒนางานในเรื่องนี้

(ข) คุณวุฒิและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นต้องมี คือ ระดับปริญญาตรี ปริญญาโท หรือปริญญาเอกทางด้านกฎหมาย

(ค) งบประมาณที่คาดว่าจะต้องใช้ในระยะห้าปีแรกของการบังคับใช้กฎหมาย ๕๐๑.๒ ล้านบาท เป็นงบดำเนินงาน จำนวน ๒๐๑.๒ ล้านบาท และงบลงทุนจำนวน ๓๐๐ ล้านบาท โดยมีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์ความพร้อมของรัฐในกรณีนี้ จะวิเคราะห์จากข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายของฝ่ายบริหาร อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ หน่วยงานของรัฐหน่วยอื่นย่อมมีค่าใช้จ่ายหรือการดำเนินการอื่นที่เพิ่มมากขึ้น เช่น อาจมีการเพิ่มบุคลากรขึ้นเพื่อดำเนินการในเรื่องนี้ด้วยก็ได้ แต่น่าจะเพิ่มขึ้นในแต่ละหน่วยในจำนวนที่ไม่มากนัก เนื่องจากน่าจะใช้วิธีการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานของรัฐที่มีอยู่แล้วเพื่อรองรับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการรับฟังความคิดเห็น และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย รวมถึงการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ซึ่งการจะวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นจะแล้วแต่ภารกิจหน้าที่ที่หน่วยงานของรัฐหน่วยต่าง ๆ จะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งมีความแตกต่างกัน จึงเป็นกรณีที่ไม่อาจคาดการณ์ภาระด้านงบประมาณที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

๑) งบดำเนินงาน ได้แก่

- ค่าจ้างบุคลากรที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นจำนวน ๖๐ อัตรา จำนวน ๙๗.๒ ล้านบาท
(๖๐ คน x ๒๗,๐๐๐ บาท/เดือน x ๖๐ เดือน)

- ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๕๐ ล้านบาท

(ค่าใช้จ่ายในส่วนนี้กำหนดตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย ผลอันพึง

ประสงค์ที่ ๑ กิจกรรมย่อยที่ ๑.๓)

- ค่าเช่าสถานที่ ๕๔ ล้านบาท

(๙๐๐,๐๐๐ บาท/เดือน x ๖๐ เดือน)

๒) งบลงทุน ได้แก่

- จัดให้มีระบบกลาง จำนวน ๓๐๐ ล้านบาท

(ค่าใช้จ่ายในส่วนนี้กำหนดตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย ผลอันพึง

ประสงค์ที่ ๑ กิจกรรมย่อยที่ ๒.๒)

๖.๒ ในกรณีที่เป็นร่างกฎหมายที่มีผลต่อการจัดตั้งหน่วยงานหรืออัตรากำลัง มีความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการกำหนดอัตรากำลังและงบประมาณหรือไม่ อย่างไร
ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่ แต่อาจจำเป็นต้องมีการเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้แก่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อรองรับการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

๖.๓ วิธีการที่จะให้ผู้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายมีความเข้าใจและพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย

วิธีการสร้างความรับรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนผู้อยู่ภายใต้กฎหมายสามารถสร้างความรับรู้ความเข้าใจได้โดยการประชุมชี้แจง แก่ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

การเข้าถึงข้อมูลของประชาชน

(๑) การจัดทำข้อมูลเอกสารแนะนำขั้นตอนการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงเอกสารแนะนำการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(๒) การเผยแพร่ทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ของเอกสารและข้อมูลตามข้อ (๑)

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบและผู้รักษาการตามกฎหมาย

๗.๑ มีหน่วยงานอื่นใดที่ปฏิบัติการกิจซ้ำซ้อนหรือใกล้เคียงกันหรือไม่ มีข้อเสนอแนะในการดำเนินการกับหน่วยงานนั้นอย่างไร

ไม่มีหน่วยงานที่ปฏิบัติงานซ้ำซ้อน

๗.๒ มีความเกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร
มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น คือ

(๑) หน่วยงานหลักที่ปฏิบัติการกิจร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในกระบวนการเสนอและตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย คือ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

(๒) หน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมาย ซึ่งจะต้องทำตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัติ

(๓) หน่วยงานสนับสนุนอื่น ๆ ในกระบวนการเสนอและตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย คือ สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ซึ่งดูแลระบบกลางร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๗.๓ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร

มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น โดยมีการรับฟังความคิดเห็นและปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางการดำเนินการร่วมกันในกระบวนการออกกฎหมายกับสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๗.๔ ผู้รักษาการตามกฎหมาย ได้แก่ นายกรัฐมนตรี

เนื่องจากนายกรัฐมนตรีเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของฝ่ายบริหาร และโดยที่การดำเนินการจัดทำร่างกฎหมายและประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามร่างพระราชบัญญัตินี้ ส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐในฝ่ายบริหาร จึงกำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๘. วิธีการทำงานและตรวจสอบ

๘.๑ ระบบการทำงานที่กำหนดสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือไม่

- เกิดประโยชน์สุขของประชาชน
- เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ
- มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ
- ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น
- มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

๘.๒ การเปิดเผยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๘.๒.๑ ในกฎหมายมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐในเรื่องใดบ้าง มีการกำหนดขั้นตอนในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการจัดทำร่างกฎหมาย การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

แต่ละขั้นตอนใช้เวลาดำเนินการเท่าใด

จะมีการกำหนดระยะเวลาไว้ในกฎหมายลำดับรองต่อไป

๘.๒.๒ หากมีการใช้ดุลพินิจ การใช้ดุลพินิจสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรมอย่างไร

(๑) หลักนิติธรรม และหลักความโปร่งใส ในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นซึ่งหน่วยงานของรัฐมีดุลพินิจในการกำหนดวิธีการรับฟังความคิดเห็นและระบุผู้เกี่ยวข้องที่จะรับฟังร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ

กำหนดรูปแบบและมาตรฐานขั้นต่ำของข้อมูลที่จะนำไปรับฟังความคิดเห็น นอกจากนี้ หน่วยงานของรัฐจะต้องเปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นให้ประชาชนได้รับทราบ

(๒) หลักการมีส่วนร่วม โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐจะต้องเปิดเผยข้อมูลสำคัญให้ประชาชนได้รับทราบและตรวจสอบ และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนประกอบการพิจารณาดำเนินการ

๘.๒.๓ ในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ใช้หลักกระจายอำนาจ หรือ มอบ อำนาจ เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพอย่างไร

ไม่มี

๘.๓ มีระบบการตรวจสอบและคานอำนาจอย่างไรบ้าง

๘.๓.๑ มีระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานภายในหรือไม่ อย่างไร

ไม่มีระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานภายในโดยตรง เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้มีลักษณะเป็นกฎหมายกลางที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

๘.๓.๒ มีกระบวนการร้องเรียนจากบุคคลภายนอกหรือไม่ อย่างไร

สามารถร้องเรียนและแสดงความคิดเห็นผ่านระบบกลางที่จะจัดให้มีขึ้นตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ และสามารถร้องเรียนและแสดงความคิดเห็นมายังคณะกรรมการพัฒนากฎหมายได้โดยตรงอีกทางหนึ่ง

๙. การจัดทำกฎหมายลำดับรอง

๙.๑ ได้จัดทำแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา ตลอดจนกรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรองนั้น หรือไม่

มีการจัดทำแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา และกรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรองแล้ว รายละเอียดปรากฏตามแผนการจัดทำกฎหมายลำดับรองฯ (เอกสารแนบ ๑)

๙.๒ มีกรอบในการตราอนุบัญญัติเพื่อป้องกันการขยายอำนาจหน้าที่ของรัฐหรือเพิ่มภาระแก่บุคคลเกินสมควรอย่างไร

การตราอนุบัญญัติต่าง ๆ นั้น จะกระทำเฉพาะภายใต้กรอบที่ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้เท่านั้น

๑๐. การรับฟังความคิดเห็น

มีการรับฟังความคิดเห็น ไม่ได้รับฟังความคิดเห็น

๑๐.๑ ผู้ที่เกี่ยวข้องหรืออาจได้รับผลกระทบที่รับฟังความคิดเห็น

สำนักงบประมาณ สำนักงาน ก.พ.

สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภารกิจ ได้แก่ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

ภาคประชาชน/องค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

- ประชาชนที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ
 ประชาชนทั่วไป
 องค์กรอื่น ได้แก่ คณะกรรมการร่วมภาคเอกชน สภาก่อการค้ำแห่งประเทศไทย

สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สมาคมธนาคารไทย

๑๐.๒ มีการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อประชาชนหรือไม่ อย่างไร เผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และเว็บไซต์ของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย

๑๐.๓ จัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและเสนอมาประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

- จัดทำ ไม่มีการจัดทำ

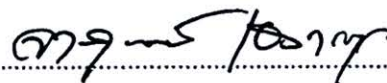
ในกรณีจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น มีสาระสำคัญในเรื่องดังต่อไปนี้หรือไม่

- วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น
 จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นแต่ละครั้ง
 พื้นที่ในการรับฟังความคิดเห็น
 ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น
 ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น
 คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบ

การพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย

รายละเอียดปรากฏตามสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นฯ (เอกสารแนบ ๒)

ขอรับรองว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติได้ดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรีฯ และระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีฯ แล้ว

ลงชื่อ.....

(นางสาวจารุวรรณ เฮงตระกูล)

รองเลขาธิการฯ รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๑

กองพัฒนากฎหมาย

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๐๗๙๗-๘ ต่อ ๔๐๐๐ (นายอรรถสิทธิ์ฯ)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๒๒๗๒

www.krisdika.go.th

www.lawreform.go.th

แผนการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา และกรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรอง
ของร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ....

ลำดับ	ประเภทของกฎ และกรอบสาระสำคัญ	ผู้เสนอ/ผู้ออก	บทอาศัยอำนาจ	ระยะเวลา
๑.	กฎกระทรวงกำหนด “กฎ” บางประเภทที่ต้องรับฟัง ความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก กฎหมาย	นรม.	มาตรา ๕ วรรคห้า	กฎกระทรวงในเรื่องนี้จะออกเมื่อมีกรณีตามที่ กำหนดไว้ในกฎหมาย จึงมิได้กำหนดกรอบ ระยะเวลาการออกไว้
๒.	กฎกระทรวงกำหนดกฎหมายที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้	นรม.	มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง (๖)	กฎกระทรวงในเรื่องนี้จะออกเมื่อมีกรณีตามที่ กำหนดไว้ในกฎหมาย จึงมิได้กำหนดกรอบ ระยะเวลาการออกไว้
๓.	กฎกระทรวงกำหนดกรอบระยะเวลาการประเมินผลสัมฤทธิ์ ของกฎหมายบางฉบับหรือบางประเภทให้สั้นหรือยาวกว่า ๕ ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาการดำเนินการตามปกติ	นรม.	มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง	กฎกระทรวงในเรื่องนี้จะออกเมื่อมีกรณีตามที่ กำหนดไว้ในกฎหมาย จึงมิได้กำหนดกรอบ ระยะเวลาการออกไว้
๔.	กฎกระทรวงกำหนดเหตุอื่นใดที่หน่วยงานของรัฐต้องประเมิน ผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายนอกจากกรณีที่กำหนดไว้แล้ว ในร่างมาตรา ๓๔	นรม.	มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง (๓)	กฎกระทรวงในเรื่องนี้จะออกเมื่อมีกรณีตามที่ กำหนดไว้ในกฎหมาย จึงมิได้กำหนดกรอบ ระยะเวลาการออกไว้

41

ลำดับ	ประเภทของกฎ และกรอบสาระสำคัญ	ผู้เสนอ/ผู้ออก	บทอาศัยอำนาจ	ระยะเวลา
๕.	กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อความมั่นคงปลอดภัยหรือประโยชน์ของประเทศหรือเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของบุคคล	นรม.	มาตรา ๓๖ วรรคสี่	๙๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
๖.	หลักเกณฑ์ วิธีการ และรูปแบบ เกี่ยวกับการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ	สำนักงาน พัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) และสกก.	มาตรา ๑๑ วรรคสี่	หลักเกณฑ์ในเรื่องนี้จะดำเนินการไปพร้อมกับการจัดให้มีระบบกลางเพื่อวางแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกัน
๗.	หลักเกณฑ์ วิธีการ และรูปแบบเกี่ยวกับการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลตัวบทกฎหมาย คำแปลของกฎหมาย และคำอธิบายสรุปสาระสำคัญของกฎหมาย เพื่อให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ	สำนักงาน พัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) และสกก.	มาตรา ๓๖ วรรคหก	๙๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
๘.	แนวทางการรับจดแจ้งรายชื่อผู้เกี่ยวข้องและการแจ้งรายชื่อผู้เกี่ยวข้องเพิ่มเติม	คณะกรรมการ พัฒนากฎหมาย	มาตรา ๑๕ วรรคสาม	หลักเกณฑ์ในเรื่องนี้จะดำเนินการไปพร้อมกับการจัดให้มีระบบกลางเพื่อวางแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกัน

ลำดับ	ประเภทของกฎ และกรอบสาระสำคัญ	ผู้เสนอ/ผู้ออก	บทอาศัยอำนาจ	ระยะเวลา
๙.	แนวทางการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย	คณะกรรมการ พัฒนากฎหมาย กำหนดโดยความ เห็นชอบของ ครม.	มาตรา ๑๗ วรรคสอง	๙๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
๑๐.	แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย	คณะกรรมการ พัฒนากฎหมาย กำหนดโดยความ เห็นชอบของ ครม.	มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง	๙๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

หน้าว่าง

รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของ
ร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย
และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ....

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐและผู้เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการจัดทำร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. .... โดยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นได้ดังนี้

๑. วิธีการ จำนวนครั้ง และระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น

๑.๑ การรับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (www.krisdika.go.th) และเว็บไซต์ของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย (www.lawreform.go.th) ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๑ รวมระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น ๗ เดือน โดยแสดงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลความจำเป็น รวมทั้งหลักการและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฯ เพื่อประกอบการรับฟังความคิดเห็นและเผยแพร่ข้อมูลให้แก่ผู้ที่สนใจ

๑.๒ การนำหลักการและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฯ ไปรับฟังความคิดเห็น โดยการสัมมนา จำนวน ๓ ครั้ง

(๑) การสัมมนารับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำร่างกฎหมาย และผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในการบริหารงานด้านกฎหมาย เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๐ ณ ห้อง แกรนด์ บอลรูม ชั้น ๒ โรงแรม มิลเลนเนียม ฮิลตัน กรุงเทพฯ การสัมมนาครั้งนี้เป็นการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ เป็นครั้งแรก ลักษณะการสัมมนาเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจ และการถาม-ตอบ เกี่ยวกับหลักการและสาระสำคัญในร่างพระราชบัญญัติฯ เพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสัมมนา (รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ หมายเลข ๑)

(๒) การสัมมนารับฟังความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในการตรวจพิจารณา ร่างกฎหมาย ในโครงการสัมมนาผู้บริหารระดับต้นและระดับกลางภายในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประจำปี ๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ณ โรงแรมรอยัลปรีนเซส กรุงเทพฯ

การสัมมนาครั้งนี้เป็นการรับฟังความคิดเห็นในรายละเอียด เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเปิดรับข้อสังเกตในประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ จากผู้บริหารงานตรวจพิจารณา ร่างกฎหมาย ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามร่างพระราชบัญญัตินี้

(๓) การสัมมนารับฟังความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในการตรวจพิจารณา ร่างกฎหมายภายในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ณ ห้องประชุม ปรีดี พนมยงค์ ชั้น ๓ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรุงเทพฯ

การสัมมนาครั้งนี้เป็นการรับฟังความคิดเห็นในรายละเอียด เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและเปิดรับข้อสังเกตในประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ จากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานฯ ที่มีหน้าที่ตรวจพิจารณา ร่างกฎหมาย ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามร่างพระราชบัญญัตินี้ (รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ หมายเลข ๒)

๑.๓ การนำร่างพระราชบัญญัติฯ ไปรับฟังความคิดเห็น

(๑) การรับฟังความคิดเห็นโดยการสอบถามเป็นหนังสือไปยังหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้เสนอร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. .... ไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ในขั้นก่อนการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือสอบถามความคิดเห็นไปยังหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒๘ หน่วยงาน มีหน่วยงานของรัฐที่มีความเห็นตอบเป็นหนังสือ จำนวน ๒๖ หน่วยงาน ต่อมาสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ส่งความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อให้พิจารณาความคิดเห็นดังกล่าวก่อนเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

(๒) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง จำนวน ๔ ครั้ง โดยรับฟังความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ ผู้แทนภาคเอกชน ผู้แทนองค์กรมูลนิธิต่าง ๆ และประชาชนทั่วไป

(๓) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดสัมมนาเพื่อการเตรียมความพร้อมและซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐตามร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. .... โดยเชิญผู้บริหารของส่วนราชการระดับกรมของทุกกระทรวง ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง ผู้แทนศาลทหาร ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และผู้แทนองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ รายละเอียดของประเด็นที่นำไปรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง คำชี้แจงและเหตุผลในการนำความคิดเห็นมาพิจารณาในแต่ละประเด็น จะปรากฏตามรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. .... (รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบ หมายเลข ๓)

๒. พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายในการรับฟังความคิดเห็น

หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ซึ่งใช้วิธีการรับฟังความคิดเห็นโดยการประชุมสัมมนาเพื่อสร้างความเข้าใจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

สำหรับหน่วยงานของรัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่น ๆ ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมาย รวมถึงภาคเอกชนและประชาชนทั่วไปที่ให้ความสนใจ สามารถแสดงความคิดเห็นและเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติฯ ผ่านเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และเว็บไซต์ของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย

๓. ผลการพิจารณา

ในการรับฟังความคิดเห็น ผู้ที่แสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์และผู้เข้าร่วมการสัมมนาได้ร่วมแสดงความคิดเห็นโดยการถาม-ตอบ และการอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในหลักการและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฯ รวมถึงรายละเอียดในทางปฏิบัติในการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ โดยสามารถสรุปความคิดเห็นในแต่ละประเด็นได้ดังนี้

ประเด็นที่รับฟังความคิดเห็น	ความคิดเห็น	คำชี้แจงและการนำไปประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย
๑. เหตุผลความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.	๑.๑ เห็นว่าควรกำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ และมาตรา ๒๕๘ ของรัฐธรรมนูญไว้ในมติคณะรัฐมนตรีจะเหมาะสมกว่า เนื่องจากมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ ได้กำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายเพื่อเป็นแนวทางให้รัฐปฏิบัติไว้ครอบคลุมพอสมควรแล้ว	เนื่องจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ มีผลใช้บังคับเฉพาะการเสนอร่างกฎหมายขององค์กรในฝ่ายบริหาร ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงองค์กรอื่น ๆ ในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ รวมทั้งองค์กรอิสระ ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานของรัฐทุกองค์กรมีแนวทางปฏิบัติในการเสนอร่างกฎหมายให้สอดคล้องกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้
	๑.๒ เห็นด้วยกับการมีกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ แต่มีข้อสังเกตว่าควรมีกลไกหรือหลักเกณฑ์ที่กำกับให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัตินี้ด้วยความเป็นกลาง โปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยอาจกำหนดให้มีมาตรการลงโทษหากหน่วยงานไม่ปฏิบัติตามกลไกดังกล่าว	ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดกลไกการกำกับเพื่อให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัตินี้แล้ว โดยกำหนดให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นผู้ตรวจสอบในเบื้องต้นเกี่ยวกับความครบถ้วนถูกต้องของการดำเนินการก่อนจะเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี และในชั้นสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานฯ อาจดำเนินการเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบเพิ่มเติม หรืออาจมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้วยก็ได้ สำหรับมาตรการลงโทษหน่วยงาน

ประเด็นที่รับฟังความคิดเห็น	ความคิดเห็น	คำชี้แจงและการนำไปประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย
		คำชี้แจงและการนำไปประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย หรือเจ้าหน้าที่ที่ไม่ปฏิบัติตามนั้น ในร่างพระราชบัญญัตินี้ มิได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ แต่ผู้ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือหลักเกณฑ์ที่กำหนดย่อมต้องรับผิดชอบทางอาญา หรือทางวินัยตามแต่กรณีอยู่แล้ว
<p>๒. การตรวจสอบความจำเป็นในการตรา กฎหมาย</p> <p>ก่อนการจัดทำร่างกฎหมาย หน่วยงาน ของรัฐจะต้องตรวจสอบความจำเป็น ในการตรากฎหมายเป็นลำดับแรก โดยจะต้องระบุมাত্রการทางเลือกอื่น ๆ นอกเหนือจากการตรากฎหมาย และวิเคราะห์ว่าจะสามารถใช้มาตรการ ดังกล่าวแทนการตรากฎหมายได้หรือไม่</p>	<p>เห็นควรกำหนดให้มีการตรวจสอบความจำเป็น ในการตรากฎหมายในทุกขั้นตอน หรืออย่างน้อย ในขั้นการจัดทำร่างกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ และขั้นการพิจารณาให้ความเห็นชอบหลักการของ กฎหมายของคณะรัฐมนตรี แต่อาจไม่จำเป็นต้องมีการ ตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายในขั้นการ ตรวจสอบพิจารณาของสำนักงานฯ อีก นอกจากนี้ ควรกำหนดให้มีการวิเคราะห์ความจำเป็นในการตรา กฎหมายเมื่อมีการกำหนดนโยบายโดยฝ่ายการเมือง และตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมายในขั้น การพิจารณาร่างกฎหมายของรัฐสภาในกรณีที่เป็น ร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือประชาชนด้วย</p>	<p>ในขั้นการพิจารณาให้ความเห็นชอบในหลักการ ของร่างกฎหมายของคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรีจะเป็นผู้ตรวจสอบในเบื้องต้นเกี่ยวกับ ความครบถ้วนของกระบวนการตรวจสอบความจำเป็น และการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ ซึ่งคณะรัฐมนตรีสามารถนำผลการตรวจสอบของ หน่วยงานของรัฐมาประกอบการพิจารณาความจำเป็น ในการตรากฎหมาย และเมื่อร่างกฎหมายเข้าสู่ขั้นการ พิจารณาของสำนักงานฯ สำนักงานฯ ก็จะต้องตรวจสอบ ความจำเป็นในการตรากฎหมายอีกครั้งหนึ่งด้วย</p>
<p>๓. การรับฟังความคิดเห็นของ ผู้เกี่ยวข้อง</p> <ul style="list-style-type: none"> - สิ่งที่จะนำไปรับฟังความคิดเห็น - วิธีการรับฟังความคิดเห็น - นิยามคำว่า “ผู้เกี่ยวข้อง” - วิธีการได้มาซึ่งผู้เกี่ยวข้อง 	<p>๓.๑ เห็นควรกำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ในการจัดทำร่างพระราชกำหนดด้วย แต่อาจกำหนด วิธีการรับฟังความคิดเห็นให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม และอาจแตกต่างจากวิธีการปกติได้ และเห็นว่าควรกำหนด ให้มีการรับฟังความคิดเห็นสำหรับกฎหมายลำดับรอง เฉพาะกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิ</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้การจัดทำ ร่างกฎหมายที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงหรือความ ปลอดภัยของประเทศ ร่างกฎหมายที่จำเป็นต้องตราขึ้น โดยรีบด่วนเพื่อประโยชน์สำคัญของประเทศเกี่ยวกับ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ ของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือร่าง</p>

ประเด็นที่รับฟังความคิดเห็น	ความคิดเห็น	คำชี้แจงและการนำไปประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย
<p>- ขั้นตอนในการรับฟังความคิดเห็น</p> <p>- การจัดทำรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น</p>	<p>หรือก่อให้เกิดหน้าที่หรือมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและต่อสิ่งแวดล้อม โดยอาจกำหนดวิธีการรับฟังความคิดเห็นให้ยืดหยุ่นตามความเหมาะสม</p>	<p>กฎหมายที่ไม่มีผลกระทบต่อประชาชน อาจรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐเท่าที่จำเป็นได้อยู่แล้ว สำหรับการรับฟังความคิดเห็นของร่างกฎหมายลำดับรองนั้น หากกำหนดให้ต้องรับฟังความคิดเห็นสำหรับร่างกฎหมายลำดับรองตั้งแต่เริ่มบังคับใช้ พระราชบัญญัตินี้อาจเป็นการสร้างภาระเกินความจำเป็นให้แก่หน่วยงานของรัฐ จึงควรกำหนดให้ร่างกฎหมายลำดับรองที่จะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นเป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งจะออกในภายหลัง</p>
<p>๔. การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย</p> <p>การวิเคราะห์ผลกระทบอย่างน้อยต้องวิเคราะห์ในประเด็นเกี่ยวกับภาระหรืออุปสรรคต่อประชาชน สิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ต้องถูกจำกัด และการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ</p>	<p>๓.๒ ควรให้หน่วยงานของรัฐผู้เสนอกฎหมายเป็นผู้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น โดยนำหลักการของร่างกฎหมายมารับฟังความคิดเห็นก่อนการจัดทำร่างกฎหมาย และควรกำหนดนิยามคำว่า “ผู้เกี่ยวข้อง” ให้ชัดเจนและครอบคลุมบริบทของทุกร่างกฎหมาย</p>	<p>ได้กำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ในส่วนที่เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง และได้มีการกำหนดบทนิยามคำว่า “ผู้เกี่ยวข้อง” แล้ว</p>
	<p>๔.๑ ควรจัดให้มีการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายสำหรับร่างพระราชบัญญัติร่างพระราชกำหนด และร่างกฎหมายลำดับรองที่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิหรือก่อให้เกิดหน้าที่หรือมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชน โดยกำหนดประเด็นวิเคราะห์ให้แตกต่างกันตามความเหมาะสมของประเภทและเนื้อหาของร่างกฎหมายได้</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้มีการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายเฉพาะร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และร่างพระราชบัญญัติ แต่กำหนดให้ประเมินผลสัมฤทธิ์ของร่างพระราชกำหนด รวมทั้งกฎหมายที่มีผลให้เกิดภาระแก่ประชาชน ทั้งนี้ ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้คณะกรรมการพัฒนากฎหมายสามารถกำหนดแนวทางในการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบเพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ</p>

ประเด็นที่รับฟังความคิดเห็น	ความคิดเห็น	คำชี้แจงและการนำไปประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย
	<p>๔.๒ ข้อเสนอเกี่ยวกับลำดับการดำเนินการ ระหว่างการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย บางส่วนมีความเห็น ว่าควรวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายก่อน เพื่อให้สามารถนำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ มาประกอบการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องได้</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้หน่วยงาน ของรัฐต้องเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จอยู่แล้ว ดังนั้น หน่วยงานของรัฐ จึงสามารถเลือกลำดับการดำเนินการระหว่างการรับฟัง ความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น จากกฎหมายได้ตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึง วัตถุประสงค์ในการสร้างการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์ผลกระทบที่ถูกต้องและครบถ้วน เป็นหลัก ในกรณีที่ไม่มีความยุ่งยากในเนื้อหา หน่วยงาน ของรัฐอาจจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจ เกิดขึ้นจากกฎหมายก่อน เพื่อนำไปประกอบการรับฟัง ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง แต่หากร่างกฎหมายมีเนื้อหา ที่ซับซ้อน หน่วยงานของรัฐก็อาจเลือกรับฟังความคิดเห็น ผู้เกี่ยวข้องก่อน เพื่อรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วนก่อนจะ ดำเนินการวิเคราะห์ผลกระทบ</p>
<p>๕. การวิเคราะห์ผลกระทบและการรับฟัง ความคิดเห็นของร่างกฎหมายที่เสนอโดย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิ เลือกตั้ง</p>	<p>สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีอำนาจตรา ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ตามมาตรา ๑๒๘ ของรัฐธรรมนูญ อยู่แล้ว จึงมีข้อสังเกตว่า การกำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและดำเนินการอื่น ตามมาตรา ๗๗ ให้แล้วเสร็จก่อนที่จะเสนอให้ สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการร่างกฎหมายตามที่กำหนด ในร่างพระราชบัญญัตินี้ อาจเป็นการก้าวล่วงอำนาจ</p>	<p>ได้นำข้อสังเกตมาปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติฯ ในร่างมาตรา ๒๐ โดยกำหนดให้การรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์ผลกระทบเพื่อประกอบการพิจารณา ร่างกฎหมายของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา ให้เป็นไป ตามข้อบังคับที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภากำหนด</p>

ประเด็นที่รับฟังความคิดเห็น	ความคิดเห็น	คำชี้แจงและการนำไปประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย
	<p>ของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และในทางปฏิบัติ ปัจจุบันสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะไม่รับหลักการ ร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งจนกว่าจะได้มีการดำเนินการ ตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ โดยครบถ้วนอยู่แล้ว</p>	
<p>๖. การตรวจสอบผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบ</p> <p>- ในขั้นก่อนการเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี</p> <p>- ในขั้นหลังการพิจารณารับหลักการของคณะรัฐมนตรี</p>	<p>๖.๑ ควรกำหนดให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ร่วมกับหน่วยงานของรัฐผู้เสนอกฎหมายจัดให้มีการตรวจสอบผลการรับฟังความคิดเห็นและผลการวิเคราะห์ผลกระทบเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว หรืออาจให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดำเนินการดังกล่าว ในขั้นการตรวจพิจารณาด้วยก็ได้</p> <p>๖.๒ ควรจัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดจากกฎหมายร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นกลาง</p>	<p>ในส่วนที่เกี่ยวกับการตรวจสอบผลการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ย่อมมีหน้าที่ในการตรวจสอบความครบถ้วนของรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐจัดทำ ก่อนการเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ได้ให้อำนาจไว้ และกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีหน้าที่ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย ตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมาย และตรวจสอบรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย (ร่างมาตรา ๒๖)</p> <p>แม้จะไม่ได้มีการกำหนดให้จัดตั้งหน่วยงานกลางเพื่อการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมาย แต่ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้มีกลไกการตรวจสอบการวิเคราะห์ผลกระทบและการรับฟังความคิดเห็น</p>

ประเด็นที่รับฟังความคิดเห็น	ความคิดเห็น	คำชี้แจงและการนำไปประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย
		ของหน่วยงานของรัฐถึงสองครั้งในชั้นการเสนอเรื่องต่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และในชั้นการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา นอกจากนี้ หากพบว่าการรับฟังความคิดเห็นหรือการวิเคราะห์ผลกระทบของหน่วยงานของรัฐไม่ครบถ้วน ผู้มีหน้าที่ตรวจสอบสามารถส่งเรื่องคืนหรือมีข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานของรัฐเพื่อดำเนินการเพิ่มเติมได้อีกด้วย
<p>๗. การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมายในการจัดทำร่างกฎหมาย</p> <p>หน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาเนื้อหาของร่างกฎหมาย เช่น ความสอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งต่อยุทธศาสตร์ชาติ ไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินจำเป็น การใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการเท่าที่จำเป็น กำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดที่กระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง การกำหนดให้ดุลพินิจแก่เจ้าหน้าที่เท่าที่จำเป็น และต้องกำหนดหลักเกณฑ์การตรวจสอบการใช้ดุลพินิจ</p>	<p>๗.๑ เห็นว่าหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ควรร่วมกันกำหนดหลักเกณฑ์การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมาย</p> <p>ในประเด็นเกี่ยวกับ (๑) การนำระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการมาใช้เพียงเท่าที่จำเป็น (๒) การใช้ดุลพินิจและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ และ (๓) การกำหนดโทษอาญาในร่างกฎหมายเฉพาะกรณีที่มีความผิดร้ายแรง เพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน</p>	<p>คณะกรรมการพัฒนากฎหมายสามารถกำหนดหลักเกณฑ์การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมาย</p> <p>ในประเด็นต่าง ๆ ตามที่เห็นควรได้อยู่แล้วตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการฯ ที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัติฯ</p>
	<p>๗.๒ ควรกำหนดนิยามคำว่า “ระบบอนุญาต” เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาในการตีความ เนื่องจากได้มีการนิยามคำว่า “อนุญาต” ไว้ในพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งอาจมีความหมายแตกต่างกับที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัตินี้</p>	<p>ไม่ควรกำหนดนิยามคำว่า “ระบบอนุญาต” ในร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถวิเคราะห์ความจำเป็นของการใช้ระบบดังกล่าวได้อย่างครอบคลุมและเหมาะสมกับบริบทของร่างกฎหมายแต่ละฉบับ</p>

ประเด็นที่รับฟังความคิดเห็น	ความคิดเห็น	คำชี้แจงและการนำไปประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย
<p>๘. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย กำหนดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนด หรือเมื่อมีกรณีอื่นตามที่กฎหมายกำหนด โดยเทียบเคียงหลักการและสาระสำคัญของพระราชกฤษฎีกาการทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๕๘</p>	<p>๘.๑ ควรจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ และพระราชกำหนด โดยอาจกำหนดวิธีการและประเด็นในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามความเหมาะสมของประเภทและเนื้อหาของกฎหมาย</p>	<p>ได้กำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ในร่างมาตรา ๒๘ และร่างมาตรา ๓๕ แล้ว ทั้งนี้ คณะกรรมการพัฒนากฎหมายโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จะได้กำหนดแนวทางในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายเพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้แก่หน่วยงานของรัฐต่อไป</p>
	<p>๘.๒ อาจกำหนดยกเว้นให้กฎหมายบางฉบับไม่ต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ เช่น กฎหมายที่มีผลใช้บังคับเฉพาะระยะเวลาหนึ่งและระยะเวลานั้นได้ล่วงพ้นไปแล้ว กฎหมายที่บัญญัติให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งและมีการดำเนินการตามกฎหมายนั้นแล้ว หรือกฎหมายที่ไม่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และการดำรงชีวิตของประชาชน เช่น กฎหมายกำหนดลักษณะของเครื่องหมายแสดงวิทยฐานะ หรือกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม</p>	<p>ได้กำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ในมาตรา ๒๙ แล้ว</p>
	<p>๘.๓ ควรให้รัฐมนตรีผู้รักษาการเป็นผู้รับผิดชอบในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย เนื่องจากมีความรู้ความเข้าใจสาระสำคัญของกฎหมายนั้น และบางส่วนเห็นว่าควรมีหน่วยงานกลางเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นกลาง</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้กำหนดให้มีหน่วยงานกลางในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย แต่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายมีหน้าที่ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย เนื่องจากมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระสำคัญและสภาพบังคับกฎหมายนั้นมากที่สุด โดยดำเนินการตามแนวทางที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนด</p>

ประเด็นที่รับฟังความคิดเห็น	ความคิดเห็น	คำชี้แจงและการนำไปประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย
	<p>๘.๔ ระยะเวลาในการประเมินผลสัมฤทธิ์ อาจกำหนดให้แตกต่างกันตามประเภทหรือลักษณะของกฎหมายได้ แต่อย่างน้อยควรมีรอบระยะเวลาในการประเมินผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจน และเมื่อหน่วยงานของรัฐ คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย องค์กรที่เกี่ยวข้อง หรือประชาชนเห็นว่าจำเป็นต้องมีการปรับปรุง แก้ไข หรือยกเลิกกฎหมาย ก็ควรสามารถกระทำได้ทันที</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ประเมินผลสัมฤทธิ์อย่างน้อยทุก ๕ ปี หรือทุกรอบระยะเวลาอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง นอกจากนี้ หน่วยงานของรัฐ คณะกรรมการพัฒนากฎหมาย องค์กรที่เกี่ยวข้อง หรือประชาชนสามารถมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุง แก้ไข หรือยกเลิกกฎหมายได้</p>
<p>๙. นิยามคำว่า “กฎ”</p>	<p>เนื่องจากเงื่อนไขเกี่ยวกับการบังคับใช้เป็นการทั่วไปเป็นเงื่อนไขสำคัญของคำว่า “กฎ” ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง หากประสงค์จะกำหนดให้มีความหมายเหมือนหรือแตกต่าง ควรเขียนความหมายใหม่ให้ชัดเจน รวมทั้งอาจต้องระบุขอบเขตให้ชัดเจนว่าให้หมายถึงกฎที่ออกโดยใคร หรือมีการบังคับใช้เพียงใด</p>	<p>เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความลักลั่นกัน จึงเห็นควรให้ใช้ความหมายของนิยามคำว่า “กฎ” ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง แต่ทั้งนี้จำเป็นต้องจำกัดขอบเขตของนิยามดังกล่าวเฉพาะกรณีกฎที่มีผลให้เกิดภาระแก่ประชาชน หรือการไม่ปฏิบัติตามจะมีผลให้ต้องได้รับโทษหรือเสียสิทธิหรือกระทบต่อสถานะของบุคคล</p>
<p>๑๐. ระบบกลางเกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย</p> <p>ให้มีระบบกลางและเครือข่ายเชื่อมโยงผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นช่องทางกลางสำหรับใช้ในการรับจดแจ้งผู้เกี่ยวข้องซึ่งจะต้องรับฟังความคิดเห็น การรับฟังความคิดเห็น และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย</p>	<p>๑๐.๑ เห็นด้วยกับการมีระบบกลาง เนื่องจากสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และประชาชนสามารถเข้ามาตรวจสอบได้ นอกจากนี้ยังทำให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการโดยมีมาตรฐานเดียวกัน และป้องกันมิให้เกิดความสับสนแก่ประชาชน</p> <p>๑๐.๒ การกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบระบบกลางและการบริหารจัดการระบบกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ดังนี้</p>	<p>-</p> <p>ได้กำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในร่างพระราชบัญญัติฯ ในส่วนที่เกี่ยวกับระบบกลางในร่างมาตรา ๑๑ ซึ่งได้กำหนดหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้</p>

ประเด็นที่รับฟังความคิดเห็น	ความคิดเห็น	คำชี้แจงและการนำไปประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย
<p>และเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตรากฎหมายและการเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมาย</p>	<p>(๑) ควรให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายทุกฉบับ</p> <p>(๒) ควรให้เป็นหน้าที่ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เนื่องจากต้องตรวจสอบก่อนเสนอร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี</p> <p>(๓) ควรให้เป็นหน้าที่ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมหรือสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) รับผิดชอบในการจัดให้มี บำรุงรักษา และพัฒนาระบบกลาง ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการ้องขอ</p> <p>- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา รับผิดชอบในการบริหารจัดการระบบกลาง และร่วมกับสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และรูปแบบในการนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องเข้าสู่ระบบกลาง</p> <p>- หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่นำข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบ รวมทั้งการประเมินผลสัมฤทธิ์เข้าสู่ระบบกลาง และเผยแพร่ผลการดำเนินการดังกล่าว</p>
	<p>๑๐.๓ สมควรกำหนดให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีหรือหน่วยงานของรัฐผู้เสนอร่างกฎหมาย เป็นหน่วยงานรับผิดชอบผู้เกี่ยวข้องผ่านระบบกลาง เพื่อให้เหมาะสมกับภารกิจและหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติที่กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา รับผิดชอบผู้เกี่ยวข้องผ่านระบบกลาง และให้คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนดแนวทางการรับผิดชอบผ่านระบบกลาง จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมายที่จะต้องรับผิดชอบ เนื่องจากทุกหน่วยงานสามารถเข้าถึงรายชื่อผู้เกี่ยวข้องที่ได้จัดแจ้งผ่านระบบกลางได้อยู่แล้ว</p>

ประเด็นที่รับฟังความคิดเห็น	ความคิดเห็น	คำชี้แจงและการนำไปประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย
		<p>อย่างไรก็ดี เพื่อให้รายชื่อของผู้เกี่ยวข้องในระบบกลางมีความครบถ้วนสมบูรณ์ นอกเหนือจากรายชื่อของผู้ที่ได้จัดแจ้งไว้ด้วยตนเองแล้ว หน่วยงานของรัฐจะมีหน้าที่ในการรวบรวมและแจ้งเพิ่มเติมรายชื่อผู้เกี่ยวข้องให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาทราบด้วย (ร่างมาตรา ๑๕)</p>

ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็นประกอบการพิจารณาจัดทำร่างพระราชบัญญัติ
เพื่อรองรับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ และมาตรา ๒๕๘ ของรัฐธรรมนูญ
วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๐ ณ ห้อง แกรนด์ บอลรูม ชั้น ๒
โรงแรม มิลเลนเนียม ฮิลตัน

๑. สภาพปัญหาและความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมาย

๑.๑ สภาพปัญหา

โดยที่การออกกฎหมายมาใช้บังคับกับบุคคลในสังคมย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน กฎหมายจึงต้องมีความชัดเจนและเป็นธรรม และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่เนื่องจากกระบวนการในการตรากฎหมายที่ผ่านมา ยังไม่มีบทกฎหมายกลางที่กำหนดกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องซึ่งมีหรืออาจมีสิทธิหรือหน้าที่ หรือที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากกฎหมาย การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย จึงส่งผลให้กฎหมายที่ตราขึ้นเกิดความซ้ำซ้อน และมีปริมาณกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เป็นจำนวนมากและส่งผลกระทบและสร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการบัญญัติมาตรา ๗๗ และมาตรา ๒๕๘ ของรัฐธรรมนูญขึ้น โดยมีเจตนารมณ์ที่จะกำหนด

(๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

(๒) การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย เพื่อป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการมีกฎหมายมากเกินไป

(๓) การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย เพื่อให้ผู้มีหน้าที่และอำนาจในกระบวนการตรากฎหมายแต่ละขั้นตอนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือก ประโยชน์ และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในมิติต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อประกอบการตัดสินใจหรือใช้ในการพิจารณาร่างกฎหมายฉบับนั้น ๆ

(๔) การควบคุมเนื้อหาของร่างกฎหมายเกี่ยวกับการใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการเพียงเท่าที่จำเป็น การกำหนดเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และระยะเวลาการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และการกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดที่ร้ายแรง ทั้งนี้ เพื่อให้การทำงานเกิดความคล่องตัว โดยมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนและไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินจำเป็น รวมทั้งเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(๕) การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย เพื่อลดปริมาณกฎหมายที่ไม่จำเป็น รวมทั้งพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

๑.๒ ความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ

เพื่อดำเนินการตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ และมาตรา ๒๕๘ ของรัฐธรรมนูญ สมควรจัดทำร่างกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการตามบทบัญญัติดังกล่าวขึ้น โดยมีเหตุผลดังนี้

(๑) เนื่องจากมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในหมวด ๖ แผนกนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งกำหนดให้รัฐพึงดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ เพื่อเป็นการสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ในเรื่องขอบเขต ขั้นตอน หน้าที่ และอำนาจของหน่วยงานของรัฐที่ต้องปฏิบัติตาม ให้เกิดความสอดคล้องและมีแนวทางปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน จึงสมควรจัดทำร่างกฎหมายฉบับนี้เพื่อกำหนดหลักการในเรื่องดังกล่าว

(๒) เนื่องจากบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ จะมีผลใช้บังคับกับรัฐ ซึ่งย่อมมีความหมายครอบคลุมถึงฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ รวมทั้งองค์กรอิสระและหน่วยงานอื่นใดของรัฐ แต่โดยที่มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ ที่คณะรัฐมนตรีได้กำหนดขึ้นเพื่อรองรับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ จะมีผลบังคับใช้เฉพาะกับองค์กรในฝ่ายบริหาร ซึ่งยังไม่ครอบคลุมถึงองค์กรอื่นที่มีใช้องค์กรในฝ่ายบริหาร ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานของรัฐทุกองค์กรมีแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ และมาตรา ๒๕๘ ของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องกำหนดหลักการในเรื่องนี้ไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ โดยในการกำหนดหลักการของร่างกฎหมายนี้จะพิจารณาให้สอดคล้องหรือไม่ขัดหรือแย้งกับการปฏิบัติหน้าที่และอำนาจขององค์กรต่าง ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

๒. บุคคลซึ่งได้รับผลกระทบหรืออาจได้รับผลกระทบ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๒.๑ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชน

(๑) ร่างกฎหมายนี้ไม่มีผลเป็นการสร้างภาระหน้าที่ต่อประชาชน เพราะเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และรายละเอียดให้หน่วยงานของรัฐต้องเป็นผู้มีหน้าที่ปฏิบัติ จึงไม่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

(๒) ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

ร่างกฎหมายนี้มีผลให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตรากฎหมายในแต่ละขั้นตอน โดยการแสดงความคิดเห็นเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ซึ่งในการรับฟังความคิดเห็นเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอนนั้น จะส่งผลให้มีการตรากฎหมายเพียงเท่าจำเป็น ไม่เป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนเกินสมควร และสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

(๓) ความยุ่งยากที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎหมาย

ในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตรากฎหมายนั้น ประชาชนจะต้องเข้ามาแสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางหรือวิธีการที่หน่วยงานของรัฐจัดให้มีขึ้น เช่น การเข้าร่วมสัมมนาประชุม หรือการแสดงความคิดเห็นผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ แต่อย่างไรก็ดี ในร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้ช่องทางหรือวิธีการที่หน่วยงานของรัฐจะใช้ในการรับฟังความคิดเห็นจะต้องสามารถรับฟังความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึง แสดงความคิดเห็นได้อย่างสะดวกและไม่เป็นภาระเกินสมควร

๒.๒ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับหน่วยงานของรัฐ

(๑) ผู้มีหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายนี้คือหน่วยงานของรัฐทุกองค์กร โดยเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่โดยตรงคือผู้ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตรากฎหมายที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

(๒) ร่างกฎหมายนี้ไม่มีผลต่อการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่ แต่อาจมีผลให้หน่วยงานของรัฐหน่วยที่ขาดหรือมีบุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวกับกระบวนการตรากฎหมายไม่เพียงพอ อาจต้องมีการเพิ่มบุคลากรดังกล่าวบางส่วนเพื่อรองรับภาระงานที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ในการเตรียมบุคลากรเพื่อรองรับการปฏิบัติงานตามกฎหมายนี้ จะใช้วิธีการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานของรัฐที่มีอยู่แล้วเป็นหลัก

(๓) การปฏิบัติตามกฎหมายนี้จะมีผลเป็นการเพิ่มงบประมาณที่จำเป็นต้องใช้ในแต่ละขั้นตอนที่เพิ่มขึ้นจากกระบวนการที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน เช่น การรับฟังความคิดเห็น การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

หน้าว่าง

เอกสารประกอบการเผยแพร่และรับฟังความคิดเห็น
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมาย
และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ....

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑
ณ ห้องประชุมปริทัศน์ พนมยงค์ ชั้น ๓
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. เหตุผลของการจัดทำร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพื่อกำหนด

๑.๑ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมาย ดังต่อไปนี้

(๑) การกำหนดหลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย

(๒) การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
จากกฎหมายเพื่อประกอบการจัดทำร่างกฎหมาย

(๓) การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน

(๔) หลักเกณฑ์การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบ
อนุญาต ระบบคณะกรรมการ การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการ
ตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย และหลักเกณฑ์การกำหนดโทษทางอาญา

๑.๒ หลักเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ภายหลังเมื่อกฎหมายมีผล
ใช้บังคับแล้ว

๑.๓ การเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมาย

๒. นิยามที่สำคัญ

“กฎหมาย” หมายความว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ
และประมวลกฎหมาย

“การจัดทำร่างกฎหมาย” หมายความว่า การจัดทำและพิจารณาร่างกฎหมาย
เพื่อให้มีกฎหมายขึ้นใหม่ ยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย

“กฎ” หมายความว่า พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ
ข้อบังคับ ประกาศ หรือข้อกำหนดในรูปแบบอื่นใด บรรดาที่มีผลให้เกิดภาระแก่ประชาชน
หรือการไม่ปฏิบัติตามจะมีผลให้ต้องได้รับโทษหรือเสียสิทธิหรือกระทบต่อสถานะของบุคคล

“การวิเคราะห์ผลกระทบ” หมายความว่า การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
จากกฎหมาย

“การประเมินผลสัมฤทธิ์” หมายความว่า การประเมินผลการบังคับใช้กฎหมาย
ว่าได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ของการตรากฎหมายนั้นมากน้อยเพียงใด คำนึงกับภาระที่เกิดขึ้นกับรัฐ
และประชาชนหรือไม่ หรือมีผลกระทบอื่นอันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนเพียงใดหรือไม่

“ผู้เกี่ยวข้อง” หมายความว่า ผู้ซึ่งมีหรืออาจมีสิทธิหรือหน้าที่ หรือที่ได้รับหรืออาจ
ได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย กฎหมาย หรือกฎ อันมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ประกอบการ บุคคล หรือกลุ่มบุคคลซึ่งอาจมีสิทธิหรือหน้าที่หรือที่ได้รับ
ผลกระทบ รวมทั้งองค์กรที่เกี่ยวข้อง

(๒) กลุ่มบุคคลหรือชุมชนซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบ รวมทั้งองค์กร
ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีวัตถุประสงค์กระทำการเพื่อประโยชน์ของกลุ่มบุคคลหรือชุมชนดังกล่าว

(๓) หน่วยงานของรัฐซึ่งมีภารกิจเกี่ยวข้อง หรือที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบ

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น

๓. หลักการทั่วไป

๓.๑ การมีกฎหมายพึงมีเท่าที่จำเป็น และในกรณีที่ต้องมีกฎหมาย กฎหมายนั้นจะต้องไม่มีผลเป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น หรือเป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ หรือเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริตได้

ก่อนการจัดทำร่างกฎหมาย หน่วยงานของรัฐต้องเปิดเผยหลักการ เหตุผล ความมุ่งหมาย ผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์ และผลกระทบที่จะเกิดกับประชาชนให้ประชาชนทราบ และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง

เมื่อรับฟังความคิดเห็นแล้วให้นำผลการรับฟังมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบ ซึ่งต้องกระทำอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบนั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการจัดทำร่างกฎหมาย ทุกขั้นตอน

ให้นำหลักการข้างต้นมาใช้บังคับกับการจัดทำร่างกฎตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ด้วยโดยอนุโลม

๓.๒ เมื่อกฎหมายหรือกฎมีผลใช้บังคับแล้ว หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ในกรณีที่พบว่ากฎหมายหรือกฎใดหมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพหรือเป็นภาระแก่ประชาชนเกินสมควร หรือกรณีเป็นการสมควรพัฒนากฎหมายหรือกฎฉบับใดให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย หรือกฎดังกล่าวโดยไม่ชักช้า

๔. อำนาจของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย

ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่เห็นสมควร คณะกรรมการพัฒนา กฎหมายจะเสนอแนะหรือให้ความเห็นแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการออกกฎกระทรวง การกำหนด แนวทาง และการดำเนินการอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ รวมตลอดทั้ง ให้คำปรึกษาแก่หน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

เมื่อมีเหตุอันสมควรคณะกรรมการพัฒนากฎหมายจะจัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เสนอคณะรัฐมนตรีเป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมได้

๕. ระบบกลาง

๕.๑ “ระบบกลาง” หมายความว่า ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่าย เชื่อมโยงที่จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

๕.๒ ให้สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์รับผิดชอบในการจัดให้มี บำรุงรักษา และพัฒนาระบบกลาง ตามที่สำนักงานร้องขอ เพื่อใช้ในการดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) การรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์

(๒) การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็น การวิเคราะห์ผลกระทบ และร่างกฎหมายที่หน่วยงานของรัฐจัดทำขึ้น รวมทั้งร่างกฎหมายที่คณะรัฐมนตรีเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร

(๓) การรับจัดแจ้งผู้เกี่ยวข้องซึ่งจะต้องรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์

(๔) การเปิดเผยผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ที่หน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมายจัดทำขึ้น

(๕) การรวบรวมข้อมูลกฎหมายและกฎเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายและการเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมาย

(๖) เผยแพร่กิจการอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนด

๕.๓ การจัดให้มีระบบกลาง อย่างน้อยต้องดำเนินการให้ผู้เกี่ยวข้องหรือประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูล และแสดงความคิดเห็นได้อย่างสะดวก แต่ต้องไม่มีลักษณะเป็นการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลโดยไม่จำเป็น

๕.๔ ให้สำนักงานรับผิดชอบในการบริหารจัดการระบบกลางดังกล่าว

๕.๕ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการนำข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์ผลกระทบ รวมทั้งการประเมินผลสัมฤทธิ์เข้าสู่ระบบกลาง และเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาการรับฟังความคิดเห็นแล้ว หน่วยงานดังกล่าวต้องประมวลผลการรับฟังความคิดเห็น เผยแพร่ในระบบกลางต่อไป

๖. การตรวจสอบความจำเป็นในการมีกฎหมาย

๖.๑ หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีกฎหมายเพียงพอที่จำเป็น เมื่อมีกรณี ดังต่อไปนี้

(๑) รัฐธรรมนูญกำหนดให้ตราเป็นกฎหมาย

(๒) มีกฎหมายกำหนดให้ตราเป็นกฎหมาย

(๓) จำเป็นต้องจำกัดหรือกำหนดขอบเขตของสิทธิหรือเสรีภาพของประชาชน ตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนด

(๔) จำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับการเงิน การคลัง และการภาษีอากร

(๕) จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายที่ตราไว้แล้ว

(๖) มีความจำเป็นอื่นใดอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

๖.๒ เมื่อมีกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องทำภารกิจในเรื่องใด และประสงค์จะเสนอให้มีการตรากฎหมาย ให้หน่วยงานของรัฐแสดงเหตุผลของความจำเป็นในการตรากฎหมาย โดยวิเคราะห์ให้เห็นว่าการใช้มาตรการอื่นใดจะก่อให้เกิดความเสียหาย หรือไม่คุ้มค่าอย่างใด หรือไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างไร และเหตุผลหรือความจำเป็นอื่น ทั้งนี้ ตามแนวทางที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

๗. การรับฟังความคิดเห็นประกอบการพิจารณาจัดทำร่างกฎหมาย

๗.๑ ในกรณีที่มีกฎหมายใดกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นไว้เป็นการเฉพาะ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการดังกล่าวตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

๗.๒ หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลาง หรือจะใช้วิธีการอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายวิธีดังต่อไปนี้ด้วยก็ได้

- (๑) การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานของรัฐ
- (๒) การจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น
- (๓) การสัมภาษณ์ หรือการเชิญให้เข้าร่วมชี้แจงหรือแสดงความคิดเห็น
- (๔) การสำรวจความคิดเห็น
- (๕) วิธีการอื่นใด

๗.๓ การประกาศวิธีการและสิ่งนำไปรับฟังความคิดเห็น

ให้หน่วยงานของรัฐนำหลักการหรือประเด็นสำคัญของร่างกฎหมายไปรับฟังความคิดเห็น โดยต้องประกาศวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดในการรับฟังความคิดเห็น รวมทั้งข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็นอย่างน้อยดังต่อไปนี้

- (๑) สภาพปัญหาและความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหานั้น
- (๒) คำอธิบายหลักการหรือประเด็นสำคัญของร่างกฎหมายโดยใช้ภาษาที่เข้าใจได้ง่าย
- (๓) บุคคลซึ่งได้รับผลกระทบหรืออาจได้รับผลกระทบ และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายไม่ว่าเป็นด้านการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ หรือผลกระทบในทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือผลกระทบอื่นที่สำคัญ

(๔) เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดให้มีระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ หรือการกำหนดโทษทางอาญา

๗.๔ การรับจดแจ้งผู้เกี่ยวข้อง

ให้สำนักงานรับจดแจ้งผู้เกี่ยวข้องผ่านระบบกลาง โดยสำนักงานอาจเพิ่มเติมรายชื่อผู้เกี่ยวข้องซึ่งสมควรรับฟังความคิดเห็น หรือเพิ่มเติมรายชื่อผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับแจ้งจากหน่วยงานของรัฐไว้ในระบบกลางด้วยก็ได้

ให้หน่วยงานของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติหรือบังคับการตามกฎหมายใดหรือหน่วยงานของรัฐที่จะเสนอร่างกฎหมาย รวบรวมรายชื่อผู้เกี่ยวข้องพร้อมด้วยที่อยู่ติดต่อได้ทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งสมควรรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำร่างกฎหมายหรือการประเมินผลสัมฤทธิ์ และแจ้งให้สำนักงานทราบ

๗.๕ ให้หน่วยงานของรัฐรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องตามที่จำเป็นและสมควร โดยพิจารณาคัดเลือกจากรายชื่อผู้เกี่ยวข้องตามที่จดแจ้งไว้ ในกรณีที่เห็นสมควรหน่วยงานของรัฐจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป หรือหน่วยงานของรัฐหน่วยอื่นนอกจากหน่วยงานของรัฐที่มีภารกิจเกี่ยวข้องกับร่างกฎหมายนั้นประกอบด้วยก็ได้

๗.๖ ข้อยกเว้นการรับฟังความคิดเห็น

การจัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ร่างกฎหมายที่มีได้ใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับประชาชน ร่างกฎหมายที่จำเป็นต้องตราขึ้นโดยรีบด่วนเพื่อประโยชน์สำคัญของประเทศเกี่ยวกับความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ หรือร่างกฎหมายอื่นที่ไม่มีผลกระทบต่อประชาชน ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จะรับฟังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็นก็ได้

๗.๗ เมื่อรับฟังความคิดเห็นแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐนำผลการรับฟังความคิดเห็นไปประกอบการวิเคราะห์ผลกระทบและการจัดทำร่างกฎหมาย และให้สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น และสรุปความเห็นในแต่ละประเด็นของฝ่ายต่าง ๆ ให้ครบถ้วน รวมทั้งการปรับปรุงหรือไม่ปรับปรุงหลักการหรือประเด็นสำคัญของร่างกฎหมายตามความเห็นดังกล่าวพร้อมเหตุผล

๘. การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

หน่วยงานของรัฐต้องวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้าน และเป็นระบบ โดยให้นำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณาและจัดทำเป็นรายงานผลกระทบ ทั้งนี้ ตามแนวทางที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี แนวทางดังกล่าวให้รวมถึง

- (๑) เหตุผลความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายหรือกฎสำหรับการดำเนินการตามภารกิจ
- (๒) ภาระหรืออุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพแก่ประชาชน อันเนื่องมาจากการมีกฎหมายนั้น
- (๓) สิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ต้องถูกจำกัด
- (๔) ผลกระทบในทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม หรือผลกระทบอื่นที่สำคัญ
- (๕) เหตุผลความจำเป็นในการกำหนดให้มีระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ หรือการกำหนดโทษทางอาญา
- (๖) หน่วยงานผู้รับผิดชอบและจำนวนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องใช้ในการดำเนินการตามกฎหมาย
- (๗) ความพร้อมของรัฐในการปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมาย และงบประมาณที่ต้องใช้
- (๘) ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น
- (๙) การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ ในกรณีที่มีผลกระทบอย่างมาก

๙. การเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลกระทบ

ให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลกระทบ ผ่านระบบกลางและจะใช้วิธีการอื่นใดด้วยก็ได้ ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำร่างกฎหมายที่ยกเว้น (ตามข้อ ๖) หน่วยงานของรัฐจะไม่เปิดเผยหรือเปิดเผยรายงานดังกล่าวตามที่เห็นสมควรก็ได้

๑๐. การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและการวิเคราะห์ผลกระทบกรณีร่างกฎหมายที่ สส. หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ

๑๐.๑ ในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้รับหลักการร่างพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบตามพระราชบัญญัตินี้

๑๐.๒ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีรับร่างพระราชบัญญัติไปพิจารณาก่อนรับหลักการ และเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกัน และได้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องหรือวิเคราะห์ผลกระทบมาแล้ว ให้ถือว่า การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องหรือวิเคราะห์ผลกระทบนั้นเป็นอันใช้ได้กับร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้เสนอ

๑๐.๓ กรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้งเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับร่างที่คณะรัฐมนตรีได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรไว้ก่อนแล้ว และได้มีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบไว้แล้ว จะไม่ดำเนินการในเรื่องนี้อีกก็ได้

๑๑. การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมาย

หน่วยงานของรัฐต้องตรวจสอบและพิจารณาจัดทำร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(๑) สอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยในกรณีที่เป็นการจัดทำร่างพระราชบัญญัติหรือประมวลกฎหมายต้องสอดคล้องและไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วย

(๒) ไม่ขัดหรือแย้งกับแผนการปฏิรูปประเทศ

(๓) คำนึงถึงหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

(๔) ยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เป็นการแก่ประชาชน

(๕) ไม่ใช่ระบบอนุญาต เว้นแต่มีเหตุจำเป็นเพื่อรักษาประโยชน์ของประเทศชาติหรือประชาชน หรือมีกรณีจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทั้งนี้ ในกรณีที่จำเป็นต้องมีระบบอนุญาต การกำหนดระยะเวลาหรือขั้นตอนในการพิจารณาคำขออนุญาตดำเนินการต่าง ๆ ต้องคำนึงถึงหลักการและสาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ และในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไข ในการขออนุญาตหรืออนุญาต ต้องกำหนดให้กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับกับประชาชนเมื่อได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขนั้นแล้ว

(๖) ไม่ใช่ระบบคณะกรรมการ เว้นแต่เพื่อกำหนดนโยบาย หรือกำกับ หรือกำหนดหลักเกณฑ์ หรือเพื่อการอื่นที่จำเป็น ทั้งนี้ ในกรณีที่นำระบบคณะกรรมการมาใช้ให้ระบุให้ชัดเจนว่า มติของคณะกรรมการผูกพันหน่วยงานที่มีผู้แทนเป็นกรรมการโดยตำแหน่งด้วย

(๗) การมีบทบัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจในการออกคำสั่งทางปกครอง หรือดำเนินกิจการทางปกครอง ให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น ทั้งนี้ ในกรณีที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีดุลพินิจ ให้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่เป็นสาระสำคัญไว้ในร่างกฎหมายให้ชัดเจน

(๘) การกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำความผิดใด ให้คำนึงถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(ก) การกระทำนั้นต้องกระทบต่อความมั่นคงหรือความปลอดภัยของประเทศ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรง หรือมีผลกระทบต่อส่วนรวม

(ข) เป็นกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตรการอื่นใดเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผล และมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้

(๙) แนวทางอื่นใดที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

๑๒. หลักเกณฑ์การร่างกฎหมายที่มีบทบัญญัติเป็นผลร้ายแก่บุคคล

ในการจัดทำร่างกฎหมายใดที่จะกำหนดให้มีโทษทางอาญา โทษทางปกครอง หรือสภาพบังคับที่เป็นผลร้ายอื่นแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม หรือมีบทบัญญัติที่กำหนดให้การปฏิบัติตามต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่จะกำหนดไว้ในกฎซึ่งจะออกในภายหลัง ในร่างกฎหมายนั้นต้องมีบทบัญญัติที่ห้ามมิให้ใช้บทบัญญัติดังกล่าวในทางที่เป็นผลร้ายแก่บุคคล จนกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐจะพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมายหรือจนกว่าจะมีการออกกฎดังกล่าวแล้ว

๑๓. การออกกฎเพื่อกำหนดการใช้ดุลพินิจ

ในกรณีที่ร่างกฎหมายกำหนดให้ออกกฎเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้ดุลพินิจ กฎดังกล่าวต้องกำหนดให้การใช้ดุลพินิจเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการสำคัญที่รัฐธรรมนูญรับรอง

(๒) สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

(๓) สอดคล้องและปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

(๔) ต้องยึดหลักความพอสมควรแก่เหตุ และหลักความได้สัดส่วนระหว่างประโยชน์ที่ส่วนรวมจะได้รับกับสิทธิและเสรีภาพและประโยชน์ที่บุคคลต้องเสียไป

๑๔. หลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจ

เพื่อให้การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำแนวทางปฏิบัติในการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ให้ทันสมัยอยู่เสมอ และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป

แนวปฏิบัติในการใช้ดุลพินิจ มิให้ใช้บังคับในทางที่เป็นผลร้ายแก่บุคคล จนกว่าจะมีการเผยแพร่ให้ประชาชนทราบ

๑๕. เอกสารการเสนอร่างกฎหมาย

ในการเสนอร่างกฎหมายหรือหลักการของร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี ให้หน่วยงานของรัฐเสนอเอกสารดังต่อไปนี้ต่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(๑) ร่างกฎหมายหรือหลักการและสาระสำคัญของร่างกฎหมายที่จะจัดทำขึ้น

(๒) รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

(๓) รายงานผลกระทบ

๑๖. การตรวจสอบผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบโดย สลค.

ในกรณีที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ตรวจสอบเอกสารตามข้อ ๑๕ และเห็นว่าหน่วยงานของรัฐยังมิได้มีการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบให้ครบถ้วน ให้ส่งเรื่องคืนหน่วยงานเจ้าของเรื่องเพื่อดำเนินการให้ครบถ้วนต่อไป ในกรณีที่เห็นว่าดำเนินการครบถ้วนแล้ว ให้เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

๑๗. การตรวจสอบการจัดทำร่างกฎหมาย โดย สคก.

ในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายของสำนักงานหรือคณะกรรมการกฤษฎีกาให้นำเอกสารตามข้อ ๑๕ มาประกอบการพิจารณา และให้ดำเนินการแล้วแต่กรณีดังต่อไปนี้

(๑) ให้ตรวจสอบความจำเป็นในการตรากฎหมาย โดยในกรณีที่เห็นว่าไม่มีความจำเป็น ต้องมีการจัดทำร่างกฎหมายฉบับใด ให้สำนักงานส่งเรื่องพร้อมความเห็นหรือข้อเสนอแนะไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อขอให้ทบทวนหรือพิจารณาตาม ที่เห็นสมควรต่อไป

(๒) ในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายให้ตรวจสอบการดำเนินการเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็น การวิเคราะห์ผลกระทบ และการตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมาย

(๓) ในกรณีที่เห็นสมควรจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นหรือการวิเคราะห์ผลกระทบเพิ่มเติม สำนักงานจะดำเนินการดังกล่าวเองหรือจะแจ้งให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องเป็นผู้ดำเนินการก็ได้

๑๘. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

๑๘.๑ ให้ประเมินผลสัมฤทธิ์ของการบังคับใช้พระราชกำหนดด้วย

๑๘.๒ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของประมวลกฎหมายให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนด

๑๘.๓ กฎหมายที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องประเมินผลสัมฤทธิ์

(๑) กฎหมายที่มีผลใช้บังคับเฉพาะระยะเวลาหนึ่งและระยะเวลานั้นได้ล่วงพ้นไปแล้ว

(๒) กฎหมายที่บัญญัติให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งและได้มีการดำเนินการตามกฎหมายนั้นแล้ว เช่น กฎหมายให้ใช้ประมวลกฎหมาย กฎหมายเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ กฎหมายโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน กฎหมายจัดตั้งศาล กฎหมายจัดตั้งจังหวัด กฎหมายเกี่ยวกับการออกเหรียญ ธนบัตรหรือเครื่องราชอิสริยาภรณ์ กฎหมายกำหนดยศ กฎหมายกำหนดปริญญากฎหมายกำหนดอักษรย่อปริญญา กฎหมายกำหนดวิทยฐานะ

(๓) กฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม หรือจัดตั้งหรือการจัดองค์กรของหน่วยงานของรัฐ

(๔) กฎหมายที่กำหนดลักษณะของเครื่องแสดงวิทยฐานะ เครื่องหมายหรือเครื่องแบบ เช่น กฎหมายกำหนดครุยวิทยฐานะ กฎหมายกำหนดเครื่องหมายราชการ กฎหมายกำหนดเครื่องแบบ

(๕) กฎหมายอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

๑๘.๔ วัตถุประสงค์ของการประเมินผลสัมฤทธิ์

การประเมินผลสัมฤทธิ์ให้ดำเนินการประเมินผลที่เกิดจากการใช้บังคับกฎหมายและกฎที่ออกตามกฎหมายนั้นในคราวเดียวกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ดังต่อไปนี้

(๑) การมีกฎหมายเพียงพอเท่าที่จำเป็น โดยยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็น ล้าสมัย หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพเพื่อไม่ให้เป็นการก่อกำแพงประชาชน

(๒) การพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ

- (๓) การลดความซ้ำซ้อนและขัดแย้งกันของกฎหมาย
- (๔) การลดความเหลื่อมล้ำและการสร้างความเป็นธรรมในสังคม
- (๕) การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๑๘.๕ หลักเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์

ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ต้องพิจารณาในเรื่องดังต่อไปนี้

- (๑) ความได้สัดส่วนระหว่างประโยชน์ที่ได้รับจากการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย เทียบกับภาระของประชาชนและทรัพยากรที่ใช้ในการบังคับการตามกฎหมาย
- (๒) สถิติการดำเนินคดีและการลงโทษทางอาญาตามกฎหมาย
- (๓) ความสอดคล้องหรือการอนุวัติการตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามภายใต้บังคับกฎหมายระหว่างประเทศ
- (๔) สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ และ
- (๕) เรื่องอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

๑๘.๖ ผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์

ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายฉบับใดเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายฉบับนั้น

หน่วยงานของรัฐหน่วยใดเป็นผู้รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายฉบับใดให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการกำหนด ในกรณีกฎหมายใดมีผู้รักษาการตามกฎหมายร่วมกันหลายคน การกำหนดหน่วยงานของรัฐที่จะรับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ให้กระทำโดยการปรึกษาหารือร่วมกัน

ในกรณีกฎหมายใดไม่มีผู้รักษาการตามกฎหมาย ให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้กำหนดหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการบังคับใช้กฎหมายเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามกฎหมายนั้น

ผู้รักษาการตามกฎหมายหรือนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับ ติดตามการประเมินผลสัมฤทธิ์ของหน่วยงานของรัฐ

๑๘.๗ การประกาศรายชื่อกฎหมายและผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์

ให้ผู้รักษาการตามกฎหมายหรือนายกรัฐมนตรีประกาศรายชื่อกฎหมายและหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ไว้ในระบบกลางภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ

๑๘.๘ ระยะเวลาและเหตุที่จะต้องประเมินผลสัมฤทธิ์

การประเมินผลสัมฤทธิ์ให้กระทำอย่างน้อยทุกห้าปีที่กฎหมายนั้นใช้บังคับหรือทุกรอบระยะเวลาอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือเมื่อมีกรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) เห็นว่าจำเป็นต้องมีการปรับปรุง แก้ไข หรือยกเลิกกฎหมาย
- (๒) ได้รับหนังสือร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะจากองค์กรที่เกี่ยวข้องหรือจากประชาชนทั่วไป และรัฐมนตรีผู้รักษาการ เห็นว่าข้อร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะนั้นมีเหตุผลอันสมควร
- (๓) ได้รับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
- (๔) กรณีอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชกำหนด ให้กระทำภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชกำหนดมีผลใช้บังคับ เว้นแต่พระราชกำหนดซึ่งมีผลใช้บังคับอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้ประเมินผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนด

๑๘.๙ การรายงานและการแจ้งผลการประเมินผลสัมฤทธิ์

เมื่อมีการประเมินผลสัมฤทธิ์แล้ว ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบแจ้งผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ไว้ในระบบกลาง และรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวต่อผู้รักษาการตามกฎหมายหรือนายกรัฐมนตรี

ในกรณีที่ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ จำเป็นต้องยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขกฎหมายฉบับใดซึ่งต้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ให้ผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ดำเนินการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี และเมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติเป็นประการใดให้ดำเนินการไปตามนั้น

๑๙. การเข้าถึงบทบัญญัติของกฎหมาย

๑๙.๑ ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบกฎหมายจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลดังต่อไปนี้ไว้ในระบบกลาง

(๑) ตัวบทกฎหมายและกฎที่อยู่ในความรับผิดชอบที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน

(๒) คำแปลของกฎหมายเป็นภาษากลางอาเซียน

กฎหมายใดไม่มีหน่วยงานของรัฐรับผิดชอบโดยตรง ให้เป็นหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่จะเป็นผู้จัดทำและเผยแพร่

๑๙.๒ วิธีการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และรูปแบบที่สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับสำนักงานกำหนด

บรรดา กฎที่มีผลใช้บังคับต่อประชาชนไม่ว่าจะอยู่ในรูปของระเบียบ ข้อบังคับ หนังสือเวียน หนังสือสั่งการ แนวปฏิบัติ หรือหนังสืออื่นที่มีผลในทำนองเดียวกัน ถ้ายังมีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาจะนำมาใช้บังคับในทางที่เป็นโทษแก่บุคคลมิได้ และเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้เผยแพร่ในระบบกลางภายในสามวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๑๙.๓ เพื่อประโยชน์ในการบังคับใช้ อ้างอิง ศึกษา และปฏิบัติราชการ ตลอดจนการเข้าถึงกฎหมายของประชาชน หน่วยงานของรัฐต้องรวบรวมกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องในเรื่องเดียวกันให้เป็นหมวดหมู่เพื่อให้ประชาชนเข้าใจเนื้อหาสาระของกฎหมายได้ง่ายและเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวผ่านระบบกลาง

การจัดทำหรือรวบรวมกฎหมายให้เป็นหมวดหมู่ตามวรรคหนึ่ง อาจจัดทำในลักษณะประมวลกฎหมาย ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการนั้น

รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ....

กฎหมายใหม่   แก้ไข/ปรับปรุง   ยกเลิก

ส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้เสนอ   สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. ผลกระทบและความคุ้มค่า

โดยที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดกลไกสำคัญที่แตกต่างกัน ๔ ประการ การประเมินผลกระทบและความคุ้มค่า จึงสามารถแยกได้เป็น ๔ ส่วนคือ

๑) การจัดให้มีระบบกลางเพื่อเป็นฐานข้อมูลกฎหมายและระบบสารสนเทศของกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

ผู้มีหน้าที่ตามร่างกฎหมายหรือที่จะได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง

- (๑) หน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมาย
- (๒) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (สลค.)
- (๓) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (สคก.)
- (๔) สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

ส่วนที่ได้รับผลกระทบทางอ้อม ได้แก่ ประชาชนทั่วไป

ผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย ไม่มี

ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
(๑) หน่วยงานที่เสนอร่างกฎหมาย	การจัดให้มีระบบกลางส่งผลทางบวกต่อหน่วยงานที่เสนอร่างกฎหมายที่จะเสนอร่างกฎหมายได้ง่ายขึ้น โดยหน่วยงานสามารถใช้ระบบกลางในทุกขั้นตอนของการเสนอร่างกฎหมาย ตั้งแต่การตรวจสอบตัวบทกฎหมายที่มีในปัจจุบัน การจดแจ้งและรวบรวมผู้เกี่ยวข้อง การรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลาง การเปิดผลการรับฟังความคิดเห็นและผลการวิเคราะห์กระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย นอกจากนี้ การใช้ระบบกลางสำหรับการดำเนินการดังกล่าวยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงานของรัฐในการจัดให้มีระบบภายในของหน่วยงานเอง	หน่วยงานที่เสนอร่างกฎหมายจะต้องปรับวิธีการดำเนินการที่เกี่ยวกับการเสนอร่างกฎหมายจากวิธีดั้งเดิมที่คุ้นเคย โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งอาจมีความยุ่งยากและสับสนในช่วงแรก

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
	เนื่องจากหน่วยงานของรัฐสามารถใช้ระบบกลางได้โดยไม่มีค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด	
(๒) สลค.	การจัดให้มีระบบกลางส่งผลทางบวกต่อ สลค. ในเรื่องของความสะดวกในการค้นข้อมูล และการตรวจสอบความสมบูรณ์ของกระบวนการจัดทำร่างกฎหมาย	สลค. จะต้องปรับวิธีการปฏิบัติงานในการตรวจความสมบูรณ์ของกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายก่อนเสนอร่างกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีจากวิธีดั้งเดิมที่คุ้นเคย ซึ่งอาจมีความยุ่งยากและสับสนในช่วงแรก
(๓) สคก.	การจัดให้มีระบบกลางส่งผลทางบวกต่อ สคก. ในเรื่องของความสะดวกในการรวบรวมข้อมูล การค้นข้อมูล และการตรวจสอบความสมบูรณ์ของกระบวนการจัดทำร่างกฎหมาย ซึ่งฝ่ายเลขานุการฯ สามารถหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากระบบกลางได้โดยครบถ้วนและรวดเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องสืบค้นจากแหล่งข้อมูลอื่นหรือโทรศัพท์สอบถามหน่วยงานดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	สคก. มีภารกิจในการดูแลระบบกลางเพิ่มจากภารกิจในปัจจุบัน โดยหากไม่มีการกำหนดอัตรากำลังเพิ่มให้เหมาะสมกับปริมาณงานที่จะเกิดขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินการกิจกรรมตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย อันเป็นภารกิจหลักของหน่วยงาน
(๔) สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)	การจัดให้มีระบบกลางส่งผลทางบวกต่อสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ในการปฏิบัติภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล Big Data ของภาครัฐได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น	สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) มีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นในการออกแบบระบบกลางให้มีประสิทธิภาพและใช้งานได้ง่าย และดูแลรักษาให้ระบบกลางสามารถใช้งานได้ตลอดเวลา
(๕) ประชาชนทั่วไป	การจัดให้มีระบบกลางส่งผลทางบวกต่อประชาชนอย่างแท้จริง โดยประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลทางกฎหมายได้โดยสะดวกและครบถ้วน สามารถติดตามความคืบหน้าของกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย นอกจากนี้ประชาชนยังสามารถแสดงความคิดเห็นและแจ้งข้อร้องเรียนผ่านระบบกลางได้โดยสะดวก	ไม่มี

๒) การกำหนดให้หน่วยงานต้องรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนได้รับทราบ

ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

ผู้มีหน้าที่ตามร่างกฎหมายหรือที่จะได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง

- (๑) หน่วยงานที่เสนอร่างกฎหมาย
- (๒) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
- (๓) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- (๔) ประชาชนทั่วไป

ส่วนที่ได้รับผลกระทบทางอ้อม ไม่มี

ผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย ไม่มี

ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับบุคคลดังกล่าว

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
(๑) หน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมาย	การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องรับฟังความคิดเห็นและเปิดเผยข้อมูลต่อประชาชนส่งผลทางบวกต่อหน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมาย ในแง่ที่หน่วยงานจะได้รับทราบข้อมูลและความคิดเห็นจากประชาชนและผู้เกี่ยวข้องต่อร่างกฎหมายที่เสนอ นอกจากนี้ หากการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประชาชนก็จะเกิดความไว้วางใจต่อหน่วยงาน ทำให้การดำเนินภารกิจของหน่วยงานเป็นไปด้วยความสะดวกและได้รับการยอมรับจากประชาชน	หน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมายจะต้องทำตามขั้นตอนในการจัดทำร่างกฎหมายเพิ่มขึ้น และโดยที่กระบวนการรับฟังความคิดเห็นจะต้องใช้เวลาในการดำเนินการ หน่วยงานของรัฐจึงไม่อาจเสนอกฎหมายได้ในทันที โดยจะต้องไปรับฟังความคิดเห็นเสียก่อน ส่งผลให้กระบวนการออกกฎหมายใช้ระยะเวลามากขึ้น และหากหน่วยงานของรัฐประสงค์ที่จะเสนอร่างกฎหมายที่มีประเด็นที่เป็นความขัดแย้งในสังคม การออกกฎหมายในเรื่องนั้นก็จะมี ความยากมากขึ้น ด้วยเหตุที่ว่าฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับร่างกฎหมายอาจแสดงความคิดเห็นคัดค้านอย่างรุนแรง ในกระบวนการการรับฟัง นอกจากนี้ หากเลือกที่จะรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องด้วยวิธีการอื่น นอกเหนือจากการรับฟังผ่านระบบกลาง หน่วยงานของรัฐก็ต้องเสียค่าใช้จ่าย ในการรับฟังความคิดเห็น ประการสุดท้าย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จะมีภาระเพิ่มขึ้นในการจัดให้มี และสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
(๒) สลค.	การกำหนดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นส่งผลทางบวกต่อ สลค. ในเรื่องของปริมาณและคุณภาพของข้อมูลที่ สลค. จะนำเสนอประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี	สลค. มีภารกิจเพิ่มขึ้นในการตรวจสอบความสมบูรณ์ของกระบวนการรับฟังความคิดเห็นและรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
(๓) สคก.	การรับฟังความคิดเห็นส่งผลทางบวกต่อ สคก. ในเรื่องของปริมาณและคุณภาพของข้อมูลที่ฝ่ายเลขานุการฯ จะนำเสนอประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา	ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการกฤษฎีกามีภารกิจเพิ่มขึ้นในการตรวจสอบความสมบูรณ์ของกระบวนการรับฟังความคิดเห็นและรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
(๔) ประชาชนทั่วไป	การรับฟังความคิดเห็นส่งผลทางบวกต่อประชาชน โดยตรง โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมายสามารถเข้าถึงข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมาย และคัดค้านการมีกฎหมายหรือการปรับปรุงกฎหมายในเรื่องนั้นได้	ไม่มี

๓) การกำหนดให้หน่วยงานวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายก่อนการเสนอร่างกฎหมาย

ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

ผู้มีหน้าที่ตามร่างกฎหมายหรือที่จะได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง

(๑) หน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมาย

(๒) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(๓) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนที่ได้รับผลกระทบทางอ้อม ได้แก่

(๑) ประชาชนทั่วไป

(๒) นักวิจัยผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

ผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย ไม่มี

ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
(๑) หน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมาย	การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายก่อนการเสนอร่างกฎหมายส่งผลทางบวกต่อหน่วยงานที่เสนอ	หน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมายจะต้องทำตามขั้นตอนในการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายเพิ่มขึ้น และโดยที่กระบวนการ

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
	<p>ร่างกฎหมาย ในแง่ที่หน่วยงานจะได้ทำการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายและพิจารณาทางเลือกอื่น ๆ นอกจากการเสนอร่างกฎหมายอย่างรอบคอบและครบถ้วนในทุกแง่มุม ทำให้กฎหมายที่เสนอมีความคุ้มค่าในการบังคับใช้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์</p>	<p>วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายจะต้องใช้เวลาในการดำเนินการ หน่วยงานของรัฐจึงไม่อาจเสนอกฎหมายได้ในทันที ส่งผลให้กระบวนการในการออกกฎหมายใช้ระยะเวลามากขึ้น นอกจากนี้ หากหน่วยงานของรัฐไม่มีข้อมูลสถิติในการดำเนินการกิจหรือไม่มีบุคลากรที่มีความสามารถในการวิเคราะห์ผลกระทบ หน่วยงานของรัฐก็จะต้องจ้างนักวิจัยจากภายนอกมาจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ส่งผลให้หน่วยงานของรัฐจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ประการสุดท้าย เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะมีภาระเพิ่มขึ้นในการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายและจัดทำรายงานดังกล่าว</p>
(๒) สลค.	<p>การกำหนดให้มีกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ส่งผลทางบวกต่อ สลค. ในเรื่องขอปริมาณและคุณภาพของข้อมูลที่ สลค. จะนำเสนอประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ซึ่งรวมถึงการนำเสนอทางเลือกอื่นนอกจากวิธีการทำภารกิจด้วยการออกกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี</p>	<p>สลค. มีภารกิจเพิ่มขึ้นในการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย รวมถึงภารกิจในการประสานงานให้หน่วยงานของรัฐแก้ไขรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์</p>
(๓) สคก.	<p>การกำหนดให้มีกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ส่งผลทางบวกต่อ สคก. ในเรื่องขอปริมาณและคุณภาพของข้อมูลที่ฝ่ายเลขานุการฯ จะนำเสนอประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งรวมถึงการนำเสนอทางเลือกอื่นนอกจากวิธีการทำภารกิจด้วยการออกกฎหมายต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา</p>	<p>ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการกฤษฎีกามีภารกิจเพิ่มขึ้นในการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และเสนอรายงานดังกล่าวต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา</p>
(๔) ประชาชนทั่วไป	<p>การกำหนดให้มีกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย</p>	<p>ไม่มี</p>

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
	ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยอ้อม โดยหากการวิเคราะห์ผลกระทบดำเนินการภายใต้แนวทางที่ถูกต้องและมีข้อมูลประกอบเพียงพอ กฎหมายที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนมากเกินไปจนเกินสมควรก็จะถูกวิพากษ์วิจารณ์หรือถูกต่อต้าน ส่งผลให้หน่วยงานของรัฐที่เสนอกฎหมายจะต้องทบทวนการเสนอกฎหมายของตนต่อไป	
(๕) นักวิจัย ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก กฎหมาย	การกำหนดให้มีกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย ส่งผลทางอ้อมต่อนักวิจัยผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย กล่าวคือ นักวิจัยจะมีรายได้มากขึ้นจากการที่หน่วยงานของรัฐจะต้องจ้างนักวิจัยเหล่านี้ให้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบแทนบุคลากรของหน่วยงานของรัฐ	ไม่มี

๔) การกำหนดให้หน่วยงานต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนด

ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

ผู้มีหน้าที่ตามร่างกฎหมายหรือที่จะได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง

(๑) หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

(๒) สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ส่วนที่ได้รับผลกระทบทางอ้อม ได้แก่ ประชาชนทั่วไป

ผู้ซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย ไม่มี

ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
(๑) หน่วยงาน ของรัฐที่มีหน้าที่ ประเมินผลสัมฤทธิ์ ของกฎหมาย	การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายนั้น ส่งผลทางบวกต่อหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ในแง่ที่เป็นการบังคับให้หน่วยงานของรัฐจะต้องประเมินผลการบังคับใช้และทบทวนกฎหมายอยู่เสมอ หากพบว่ากฎหมายฉบับใดลำสมัย ไม่เหมาะสมแก่สภาพการณ์หรือมีข้อบกพร่อง หน่วยงาน	หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายหรือรักษาการตามกฎหมาย รวมถึงเจ้าหน้าที่ซึ่งทำงานในหน่วยงานของรัฐ มีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนด

ผู้ได้รับผลกระทบ	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ
	<p>ของรัฐควรจะเสนอให้มีการยกเลิกปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายฉบับนั้นในทันที อันเป็นการลดภาระให้แก่ประชาชนและภาคธุรกิจ สร้างความน่าเชื่อถือและความชื่นชมจากประชาชนที่มีต่อหน่วยงาน และลดภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีความจำเป็นหรือมีความบกพร่อง</p>	
(๒) สคก.	<p>การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายส่งผลทางบวกต่อ สคก. ในการดำเนินภารกิจตามมาตรา ๗๗ และมาตรา ๒๕๘ ของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้รัฐพึงมีกฎหมายเพียงพอที่จำเป็น และยกเลิกกฎหมายที่ก่อให้เกิดภาระเกินจำเป็นแก่ประชาชนหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์</p>	<p>สคก. ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการพัฒนากฎหมายจะมีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นในการติดตามการดำเนินงานในเรื่องนี้ของหน่วยงานของรัฐ เพื่อมีข้อเสนอแนะในการดำเนินการเพิ่มเติม</p>
(๓) ประชาชนทั่วไป	<p>การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายส่งผลทางอ้อมต่อประชาชน โดยหากการประเมินผลสัมฤทธิ์ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายที่ล้าสมัยก่อให้เกิดภาระเกินจำเป็นแก่ประชาชนหรือไม่สอดคล้องต่อสภาพการณ์ ก็จะได้รับปรับปรุงหรือโดนยกเลิกไปตามกระบวนการที่กำหนด ส่งผลให้ประชาชนมีภาระในการปฏิบัติตามกฎหมายน้อยลงและภาคธุรกิจมีต้นทุนในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายลดลง</p>	ไม่มี

๒. สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดบ้างที่ต้องถูกจำกัด

ไม่มี

การจำกัดนั้นเป็นการจำกัดเท่าที่จำเป็นหรือไม่ อย่างไร

ไม่มี

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

๓.๑ ประชาชนจะมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นในเรื่องใด อย่างไร และเพียงใด หรือเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด

ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากร่างกฎหมายที่มีคุณภาพสูงขึ้น ผ่านกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายที่มีความโปร่งใสและมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน นอกจากนี้ การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างเป็นระบบจะส่งผลให้หน่วยงานของรัฐต้องทบทวนมาตรการทางกฎหมายที่จะกำหนดให้ประชาชนปฏิบัติตาม เพื่อมิให้เป็นภาระกับประชาชนเกินสมควร ในส่วนของการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการที่หน่วยงานของรัฐจะต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบทุกรอบระยะเวลาที่กำหนด ส่งผลให้มีการปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัยหรือไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน ทั้งนี้ ประชาชนจะมีช่องทางในการได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการข้างต้นผ่านระบบกลางซึ่งเป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกและไม่มีค่าใช้จ่าย

๓.๒ เศรษฐกิจหรือสังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้เพียงใด

การมีกฎหมายที่มีคุณภาพ ไม่สร้างภาระให้แก่ประชาชนเกินจำเป็น และมีกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายที่มีความโปร่งใสและมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ การจัดทำมีฐานข้อมูลกฎหมายที่ประชาชนสามารถเข้าถึงได้สะดวกและมีความครบถ้วน จะช่วยลดโอกาสในการทุจริตประพฤติดมิชอบโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่งผลให้เศรษฐกิจและสังคมไทยพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

การประกอบกิจการเป็นไปโดยสะดวกหรือลดต้นทุนของผู้ประกอบการได้มากน้อยเพียงใด

การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามร่างพระราชบัญญัตินี้ เป็นกลไกสำคัญที่จะนำไปสู่การปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัยหรือไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจ เมื่อกฎหมายที่ล้าสมัยหรือไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันได้รับการปรับปรุงหรือถูกยกเลิก เอกชนก็必将มีความคล่องตัวในการประกอบธุรกิจมากขึ้น และมีภาระในการปฏิบัติตามกฎหมายลดลง ส่งผลให้ต้นทุนของภาคธุรกิจลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

ยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้มากน้อยเพียงใด

เมื่อภาคธุรกิจมีค่าต้นทุนจากการปฏิบัติตามกฎหมายลดลง ก็จะสามารถแข่งขันกับธุรกิจต่างชาติได้มากขึ้น ส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยสูงขึ้น

และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา มากน้อยเพียงใด

การยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัยหรือไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน จะส่งเสริมให้เกิดการวิจัยและการสร้างนวัตกรรมในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐลดการควบคุมหรือปรับเปลี่ยนมาตรการให้ทันสมัยและเหมาะสมกับแนวปฏิบัติทั่วไปในระดับนานาชาติ

๓.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพหรือนวัตกรรมในการปฏิบัติราชการอย่างไร

พระราชบัญญัติฉบับนี้ก่อให้เกิดนวัตกรรมในการปฏิบัติราชการในส่วนของกระบวนการออกกฎหมายโดยตรง คือ (๑) กำหนดให้มีระบบกลาง ซึ่งเป็นฐานข้อมูลกฎหมายที่ครบถ้วนและระบบสารสนเทศของกระบวนการออกกฎหมายที่ประชาชนสามารถติดตาม

และมีส่วนร่วมได้โดยสะดวก (๒) กำหนดให้หน่วยงานผู้เสนอกฎหมายจะต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างเป็นระบบ และ (๓) กำหนดกลไกในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายให้มีความชัดเจนมากขึ้น

สามารถลดงบประมาณแผ่นดินได้มากน้อยเพียงใด

พระราชบัญญัติฉบับนี้มีได้ส่งผลให้มีการลดงบประมาณแผ่นดินโดยตรง แต่เมื่อพิจารณาผลโดยอ้อมแล้ว การที่กระบวนการออกกฎหมายมีประสิทธิภาพมากขึ้นย่อมส่งผลให้หน่วยงานของรัฐเสนอกฎหมายที่ใช้งบประมาณแผ่นดินโดยไม่คุ้มค่าได้ยากขึ้น อันเป็นการส่งผลให้มีการลดงบประมาณแผ่นดินต่อไป

๓.๔ วิธีการและระยะเวลาประเมินผลสัมฤทธิ์ ตลอดจนประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ ได้แก่

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกฉบับภายในระยะเวลาห้าปีที่กฎหมายนั้นใช้บังคับ (เว้นแต่มีการกำหนดระยะเวลาอื่นเป็นการเฉพาะหรือเป็นกฎหมายบางประเภทที่ได้รับการยกเว้น) ซึ่งรวมถึงการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัตินี้ด้วย อันจะทำให้กฎหมายของประเทศไทยมีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ และตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและสังคม

๔. ความยุ่งยากที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎหมาย

อาจมีความยุ่งยากในระยะแรกของการบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่เคยชินกับหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับกระบวนการจัดทำร่างกฎหมาย การรับฟังความคิดเห็น การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ที่กำหนดขึ้นใหม่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ แต่หลังจากได้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ และการหารือถึงแนวทางการดำเนินการร่วมกันแล้ว ความยุ่งยากก็จะลดน้อยลงไปตามลำดับ

๕. ความคุ้มค่าของภารกิจเมื่อคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องใช้ ภาระหน้าที่ที่เกิดขึ้นกับประชาชน และการที่ประชาชนจะต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ

การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐตามภารกิจที่กำหนดตามร่างพระราชบัญญัตินี้ มีความคุ้มค่าต่อประชาชนสูงมาก เนื่องจากงบประมาณของรัฐที่จะต้องใช้จ่ายเพิ่มเติมในการดำเนินการภารกิจของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดทำร่างกฎหมายมีไม่มากนัก และกฎหมายฉบับนี้มีได้กำหนดภาระหน้าที่ให้ประชาชนปฏิบัติตาม หรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนแต่อย่างใด

หน้าว่าง

แผนการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา และกรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรอง
ของร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ....

ลำดับ	ประเภทของกฎ และกรอบสาระสำคัญ	ผู้เสนอ/ผู้ออก	บทอาศัยอำนาจ	ระยะเวลา
๑.	กฎกระทรวงกำหนด "กฎ" บางประเภทที่ต้องรับฟัง ความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก กฎหมาย	นรม.	มาตรา ๕ วรรคห้า	กฎกระทรวงในเรื่องนี้จะออกเมื่อมีกรณีตามที่ กำหนดไว้ในกฎหมาย จึงมิได้กำหนดกรอบ ระยะเวลาการออกไว้
๒.	กฎกระทรวงกำหนดกฎหมายที่ได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้	นรม.	มาตรา ๒๔ วรรคหนึ่ง (๖)	กฎกระทรวงในเรื่องนี้จะออกเมื่อมีกรณีตามที่ กำหนดไว้ในกฎหมาย จึงมิได้กำหนดกรอบ ระยะเวลาการออกไว้
๓.	กฎกระทรวงกำหนดกรอบระยะเวลาการประเมินผลสัมฤทธิ์ ของกฎหมายบางฉบับหรือบางประเภทให้สั้นหรือยาวกว่า ๕ ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาการดำเนินการตามปกติ	นรม.	มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง	กฎกระทรวงในเรื่องนี้จะออกเมื่อมีกรณีตามที่ กำหนดไว้ในกฎหมาย จึงมิได้กำหนดกรอบ ระยะเวลาการออกไว้
๔.	กฎกระทรวงกำหนดเหตุอื่นใดที่หน่วยงานของรัฐต้องประเมิน ผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายนอกจากกรณีที่กำหนดไว้แล้ว ในร่างมาตรา ๓๕	นรม.	มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง (๓)	กฎกระทรวงในเรื่องนี้จะออกเมื่อมีกรณีตามที่ กำหนดไว้ในกฎหมาย จึงมิได้กำหนดกรอบ ระยะเวลาการออกไว้

ลำดับ	ประเภทของกฎ และกรอบสาระสำคัญ	ผู้เสนอ/ผู้ออก	บทอาศัยอำนาจ	ระยะเวลา
๕.	กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อความมั่นคงปลอดภัยหรือประโยชน์ของประเทศหรือเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือความปลอดภัยของบุคคล	นรม.	มาตรา ๓๖ วรรคสี่	๙๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
๖.	หลักเกณฑ์ วิธีการ และรูปแบบ เกี่ยวกับการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบกลางเพื่อให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ	สำนักงาน พัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) และสคก.	มาตรา ๑๑ วรรคสี่	หลักเกณฑ์ในเรื่องนี้จะดำเนินการไปพร้อมกับการจัดให้มีระบบกลางเพื่อวางแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกัน
๗.	หลักเกณฑ์ วิธีการ และรูปแบบเกี่ยวกับการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลตัวบทกฎหมาย คำแปลของกฎหมาย และคำอธิบายสรุปลักษณะสำคัญของกฎหมาย เพื่อให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ	สำนักงาน พัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) และสคก.	มาตรา ๓๖ วรรคหก	๙๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
๘.	แนวทางการรับจดแจ้งรายชื่อผู้เกี่ยวข้องและการแจ้งรายชื่อผู้เกี่ยวข้องเพิ่มเติม	คณะกรรมการ พัฒนามาตรฐานกฎหมาย	มาตรา ๑๕ วรรคสาม	หลักเกณฑ์ในเรื่องนี้จะดำเนินการไปพร้อมกับการจัดให้มีระบบกลางเพื่อวางแนวทางปฏิบัติให้สอดคล้องกัน

ลำดับ	ประเภทของกฎ และกรอบสาระสำคัญ	ผู้เสนอ/ผู้ออก	บทอาศัยอำนาจ	ระยะเวลา
๙.	แนวทางการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย	คณะกรรมการ พัฒนากฎหมาย กำหนดโดยความ เห็นชอบของ ครม.	มาตรา ๑๗ วรรคสอง	๙๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
๑๐.	แนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย	คณะกรรมการ พัฒนากฎหมาย กำหนดโดยความ เห็นชอบของ ครม.	มาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง	๙๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

၆၆၆၆၆၆

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง (การรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติฯ)

การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องของร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. .... สรุปได้ดังนี้

๑. ในขั้นก่อนการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือสอบถามความเห็นไปยังหน่วยงานของรัฐ จำนวน ๒๘ แห่ง เพื่อเป็นการรับฟังความคิดเห็นประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ในกรณี มีหน่วยงานของรัฐ จำนวน ๒๖ แห่ง เสนอความเห็น สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้ส่งความเห็นดังกล่าวมายังคณะกรรมการพัฒนากฎหมายเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมร่างฯ ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรี

๒. คณะกรรมการพัฒนากฎหมายได้พิจารณาความเห็นของหน่วยงานของรัฐตามข้อ ๑ แล้ว ได้แก้ไขเนื้อหาของร่างฯ เพิ่มเติม สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเพิ่มเติม ดังนี้

(๑) การสัมมนา เรื่อง หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยร่วมกับคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อรับฟังความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐ องค์กรภาคเอกชน ผู้แทนมูลนิธิต่าง ๆ และประชาชน ผู้สนใจ เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๑

(๒) การสัมมนา เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. .... กับการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๑

(๓) การสัมมนา เรื่อง -ร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ พ.ศ. .... กับการปฏิรูปประเทศ ด้านกฎหมาย เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ ผู้แทนกระทรวงทั้ง ๒๐ กระทรวง ผู้แทนองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ผู้แทนองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ และผู้แทนองค์กรฝ่ายตุลาการ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๑

(๔) การสัมมนา เรื่อง การเตรียมความพร้อมของหน่วยงานของรัฐตามกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๑

๓. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดสัมมนาเพื่อการเตรียมความพร้อมและซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐตามร่างพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. .... โดยเชิญผู้บริหารของส่วนราชการระดับกรมของทุกกระทรวง ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง ผู้แทนศาลทหาร ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ผู้แทนสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และผู้แทนองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๑ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่หน่วยงานของรัฐและเป็นการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเพิ่มเติม

คณะกรรมการพัฒนากฎหมายได้พิจารณาความเห็นของหน่วยงานของรัฐและผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว ได้นำมาประกอบการพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมร่างฯ โดยมีความเห็นและเหตุผลในการแก้ไขหรือไม่แก้ไขเพิ่มเติมในแต่ละประเด็นดังนี้

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
๑.	ร่างมาตรา ๓	สำนักงาน ก.พ.	ร่างมาตรา ๓ บทนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” มีข้อสังเกตว่า ไม่มีความชัดเจนว่ารวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหรือไม่	เห็นว่า ร่างมาตรา ๓ บทนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” ครอบคลุมรวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยแล้ว
๒.	ร่างมาตรา ๕	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายได้โดยสะดวก ควรบัญญัติให้การรับรองสิทธิในการเข้าถึงตัวบทกฎหมายของประชาชนให้ครอบคลุมถึงผู้พิการทางการมองเห็นด้วย	เห็นด้วยกับการกำหนดให้การเข้าถึงตัวบทกฎหมายจะต้องครอบคลุมถึงผู้พิการทางการมองเห็น อย่างไรก็ตาม ยังมีผู้ซึ่งมีข้อจำกัดในการเข้าถึงในลักษณะอื่น ๆ อีก ซึ่งสามารถกำหนดหลักการนี้ไว้ในหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลตัวบทกฎหมายได้อยู่แล้ว และจะทำให้ครอบคลุมถึงผู้ซึ่งมีข้อจำกัดในการเข้าถึงในลักษณะอื่น ๆ ได้ด้วย
		เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	๑. การดำเนินการเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นกับการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายตามกฎหมายนี้ต้องดำเนินการเป็นลำดับก่อนหรือหลังหรือไม่อย่างไร	เห็นว่า ร่างพระราชบัญญัตินี้มีได้กำหนดในลักษณะที่จะเป็นขั้นตอนว่าการรับฟังความคิดเห็นหรือการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย อย่างไรก็ดี ต้องทำก่อนหลังกัน แต่กำหนดให้ต้องทำทั้งสองอย่าง ทั้งนี้ เนื่องจากในทางปฏิบัติอาจดำเนินการไปพร้อม ๆ กันได้ เช่น ในการรับฟังความคิดเห็นต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากกฎหมาย ภาระที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชน ซึ่งในการจัดทำข้อมูลดังกล่าวหน่วยงานของรัฐย่อมต้องมีการวิเคราะห์ผลกระทบเป็นการเบื้องต้นด้วยอยู่แล้ว

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
			๒. ทุกครั้งที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างกฎหมายทั้งใน ชั้นของคณะกรรมการกฤษฎีกาและในชั้นกรรมาธิการ จำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็นใหม่ทุกครั้งและต้องวิเคราะห์ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายใหม่ทุกครั้ง หรือไม่	เห็นว่า การรับฟังความคิดเห็นเป็นไปเพื่อให้ได้ข้อมูลความคิดเห็น ที่รอบด้านและครอบคลุมผู้มีส่วนได้เสียทุกภาคส่วน หากได้มีการดำเนินการ ดังกล่าวครบถ้วนและได้ข้อมูลเพียงพอที่จะนำมาประกอบการพิจารณา ในการตรากฎหมายแล้ว กรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างฯ ซึ่งเกิดจากการนำ ข้อมูลที่ได้มาประกอบการพิจารณา ก็ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีการรับฟังความ คิดเห็นเพิ่มเติมอีก แต่หากในกระบวนการตรากฎหมายไม่ว่าในขั้นตอนใด หากจำเป็นต้องได้ข้อมูลหรือรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งยังดำเนินการมาไม่ครบถ้วนเพียงพอ กรณีเช่นนี้ต้องจัดให้มีการรับฟัง ความคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อนำมาประกอบการพิจารณา
๓.	ร่างมาตรา ๖	สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา	๑. การกำหนดให้ศาลยุติธรรมสามารถตรวจสอบ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีโทษอาญาที่จะบังคับแก่คดี ให้ศาลมีดุลพินิจที่จะไม่ลงโทษหรือจะลงโทษน้อยกว่า ที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ได้ การดำเนินการในลักษณะนี้ มีลักษณะคล้ายกับการตรวจสอบบทบัญญัติความชอบด้วย รัฐธรรมนูญของกฎหมายว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ นั้น ตามมาตรา ๒๑๒ ประกอบกับมาตรา ๑๔๔ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ กำหนดให้เป็นหน้าที่และอำนาจของ ศาลรัฐธรรมนูญ (ร่างมาตรา ๖)	เห็นว่า หลักการในเรื่องนี้มีได้มีผลเป็นการให้อำนาจศาลยุติธรรม เป็นผู้ใช้อำนาจในการวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย แต่เป็นการให้อำนาจแก่ศาลในการใช้ดุลพินิจเพื่อกำหนดโทษกรณี ที่กฎหมายซึ่งกำหนดโทษอาญา โทษทางปกครอง หรือโทษอย่างอื่น ที่จะใช้ บังคับแก่คดีนั้นมีลักษณะเป็นกฎหมายซึ่งหมกความจำเป็น ไม่สอดคล้องกับ สภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ ของประชาชนโดยไม่สมควร เพื่อเป็นการบรรเทาและเยียวยาผลร้ายที่จะ เกิดขึ้นแก่ประชาชนในระหว่างที่ยังมิได้มีการยกเลิกหรือแก้ไขกฎหมาย ดังกล่าว

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
			๒. ภายหลังจากที่ศาลมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติใดไม่สอดคล้องกับมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง แล้ว สมควรกำหนดกระบวนการให้ศาลแจ้งไปยังฝ่ายนิติบัญญัติเพื่อทราบหรือเพื่อดำเนินการอื่นต่อไป เช่น ดำเนินการยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัตินั้นหรือไม่	เห็นว่า การดำเนินการในส่วนนี้สามารถใช้วิธีการในการบริหารราชการดำเนินการต่อไปได้ โดยการประสานเพื่อส่งข้อมูลเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของศาลตามมาตรา ๕ อาจประสานไปยังหน่วยงานของรัฐ ผู้รับผิดชอบบังคับใช้กฎหมาย ผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือรัฐสภา เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปก็ได้
		สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	ร่างมาตรา ๖ วรรคท้าย มีข้อสังเกตว่า สมควรกำหนดกรอบระยะเวลาที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด หรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด จะออกระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามมาตรา ๖ วรรคท้าย ให้ชัดเจน สำหรับในช่วงระยะเวลาที่ยังมิได้ออกระเบียบ สมควรกำหนดบทเฉพาะกาลโดยกำหนดให้ศาลรอพิจารณาคดีไปก่อนจนกว่าจะมีการออกระเบียบ และให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยไปตามระเบียบว่าด้วยการนั้นต่อไป	เห็นว่า หลักการในเรื่องนี้เป็นเรื่องใหม่และการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามในเรื่องนี้จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมและวางระเบียบในส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการดำเนินการของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา ที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด หรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด อาจมีรายละเอียดและระยะเวลาในการดำเนินการดังกล่าวแตกต่างกัน การที่มีได้กำหนดระยะเวลาที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ จึงน่าจะเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติแล้ว
		เจ้าหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร	เหตุใดกรณีตามร่างมาตรา ๖ จึงไม่กำหนดให้ครอบคลุมถึงกรณีที่มีโทษอื่นด้วย เช่น โทษทางแพ่ง	เห็นด้วยกับข้อสังเกตดังกล่าว และได้แก้ไขร่างมาตรา ๖ ให้ครอบคลุมกรณีดังกล่าวแล้ว

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
		เจ้าหน้าที่สำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ และเจ้าหน้าที่ สำนักงานคณะกรรมการ กำกับหลักทรัพย์และตลาด หลักทรัพย์	กลไกตามมาตรา ๖ ควรครอบคลุมถึงประกาศ หรือคำสั่งของคณะปฏิวัติที่มีการกำหนดโทษและมีสถานะ เทียบเท่าพระราชบัญญัติด้วยหรือไม่	เห็นด้วยกับข้อสังเกตและได้แก้ไขให้เป็นไปตามข้อสังเกตแล้ว
		สำนักงานศาลปกครอง	ร่างมาตรา ๖ วรรคสาม มีข้อสังเกตว่า ควรกำหนดให้ ศาลปกครองมีอำนาจดำเนินการได้เช่นเดียวกับศาลยุติธรรม กล่าวคือ ให้ศาลปกครองสามารถส่งความเห็นต่อประธาน ศาลปกครองสูงสุดเพื่อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุดเพื่อวินิจฉัย ในระหว่างนั้นให้ศาล ดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุด ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ดังกล่าว วินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นไม่สอดคล้องกับ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ศาลจะไม่ลงโทษหรือจะลงโทษน้อยกว่า ที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ได้	เห็นว่า ร่างมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง เป็นการให้อำนาจแก่ศาลยุติธรรม ในการใช้ดุลพินิจเพื่อกำหนดโทษหรือสภาพบังคับที่เป็นผลร้ายอื่นแก่คู่ความ ในคดี ซึ่งการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครองจะไม่มีกรณีดังกล่าว จึงมิได้แก้ไขตามข้อสังเกต

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
		เจ้าหน้าที่สำนักงานศาลปกครอง	<p>๑. ร่างมาตรา ๖ วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลปกครองเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดีใดไม่สอดคล้องกับมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ให้ศาลปกครองส่งความเห็นพร้อมด้วยเหตุผลไปยังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป” โดยไม่ได้ระบุว่า ศาลสามารถดำเนินการพิจารณาคดีต่อไปได้ หรือต้องรอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว จึงยังไม่ชัดเจนว่า ศาลปกครองจะต้องดำเนินการต่อไปเช่นไร จะสามารถพิจารณาคดีต่อไปและมีคำพิพากษาได้หรือไม่ สมควรกำหนดการดำเนินการในเรื่องนี้ไว้ให้ชัดเจน</p>	เห็นด้วยกับข้อสังเกตและได้แก้ไขให้เป็นไปตามข้อสังเกตแล้ว
			<p>๒. กรณีที่กำหนดให้ศาลปกครองสามารถส่งความเห็น ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดีใดไม่สอดคล้องกับมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง นั้น สมควรหรือไม่ที่ควรกำหนดให้ต้องส่งความเห็นต่อที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดก่อน เช่นเดียวกับกรณีของศาลยุติธรรมที่ต้องเสนอเรื่องต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา</p>	เห็นว่า การส่งความเห็นกรณีที่ศาลปกครองเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดีใดไม่สอดคล้องกับมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง เป็นการส่งเรื่องเพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจในการเสนอแนะแก่หน่วยงานของรัฐเพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือระเบียบ ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนหรือเป็นภาระแก่ประชาชนโดยไม่จำเป็นหรือเกินสมควรแก่เหตุต่อไป ซึ่งแตกต่างจากกรณีของศาลยุติธรรมที่ต้องเสนอเรื่องต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเพื่อพิจารณาวินิจฉัยและศาลต้องนำคำวินิจฉัยมาประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีนั้น จึงมิได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างฯ ตามข้อสังเกต

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
		เจ้าหน้าที่สำนักงานศาลยุติธรรม	มีข้อสังเกตต่อร่างมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ว่า ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้มีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดไม่สอดคล้องกับมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง แล้วคำวินิจฉัยนั้นจะมีผลผูกพันกับทุกคดีที่ศาลจะพิจารณาต่อไปหลังจากที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้มีคำวินิจฉัยแล้วหรือไม่ ถ้ามี สมควรบัญญัติกรณีนี้ไว้ให้ชัดเจนในร่างมาตรานี้	เห็นด้วยกับข้อสังเกตและได้แก้ไขให้เป็นไปตามข้อสังเกตแล้ว
		สำนักนายกรัฐมนตรีย	ร่างมาตรา ๖ มีข้อสังเกตว่า โดยที่มาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมิได้บัญญัติให้เห็นเป็นแนวทางในลักษณะที่จะให้อำนาจในที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือองค์กรอื่นใดเป็นผู้ตัดสินว่ากฎหมายใดมีความจำเป็นหรือไม่จำเป็น ประกอบกับในร่างกฎหมายนี้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายเพื่อยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่ทันสมัยอยู่แล้ว การมอบอำนาจให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาตรวจสอบจึงยังไม่เหมาะสม	เห็นว่า หลักการในเรื่องนี้เหมาะสมแล้ว เนื่องจากเป็นการให้อำนาจแก่ศาลในการใช้ดุลพินิจเพื่อกำหนดโทษกรณีที่กฎหมายซึ่งกำหนดโทษอาญา โทษทางปกครอง หรือสภาพบังคับที่เป็นผลร้ายอื่นแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ที่จะใช้บังคับแก่คดีนั้นมีลักษณะเป็นกฎหมายซึ่งหมดความจำเป็น ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชนโดยไม่สมควร เพื่อเป็นการบรรเทาและเยียวยาผลร้ายที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชนในระหว่างที่ยังมิได้มีการยกเลิกหรือแก้ไขกฎหมายดังกล่าว หรือรอผลจากการดำเนินการจากการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย
		กระทรวงการคลัง	ร่างมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง ที่กำหนดกลไกเกี่ยวกับการโต้แย้งหรือตรวจสอบบทบัญญัติที่มีโทษอาญานั้น อาจมีประเด็นเกี่ยวกับความสอดคล้องกับหลักการแบ่งแยกอำนาจ ทั้งนี้ อาจกำหนดกลไกในการถ่วงดุลอำนาจในลักษณะที่ให้ฝ่ายนิติบัญญัติเป็นผู้พิจารณาทบทวนกฎหมายนั้นหรืออาจใช้กลไกการโต้แย้งหรือตรวจสอบตาม	เห็นว่า หลักการตามมาตรานี้มิใช่การตรวจความชอบด้วยกฎหมายของรัฐธรรมนูญซึ่งจะเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หากแต่เป็นการกำหนดหลักการเพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษกรณีมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับกับคดีนั้นไม่สอดคล้องกับหลักการตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง จึงไม่เป็นขัดหรือแย้งกับหลักการแบ่งแยกอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
			รัฐธรรมนูญ เช่น ศาลรัฐธรรมนูญหรือผู้ตรวจการแผ่นดิน เนื่องจากหลักการตามมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง เป็นหลักการ เดียวกับที่กำหนดในมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ	
๔.	ร่างมาตรา ๗	สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา	การดำเนินการจัดทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัตินี้ ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของ คณะกรรมการพัฒนากฎหมายที่จะต้องจัดทำรายงาน การปฏิบัติตามกฎหมายและควรกำหนดระยะเวลาที่ต้อง ดำเนินการไว้ให้ชัดเจน	เห็นว่า การจัดทำรายงานตามร่างมาตรา ๗ มิได้มีลักษณะเป็นการ จัดทำรายงานประจำปีที่จะต้องกำหนดระยะเวลาดำเนินการที่ชัดเจน แต่การจัดทำรายงานดังกล่าวนี้เป็นการมุ่งเน้นการรายงานเพื่อมี ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค หรือแนวทางการดำเนินการ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อที่คณะรัฐมนตรี จะได้พิจารณาตามที่เห็นสมควรต่อไป
		สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี	ร่างมาตรา ๗ วรรคสาม บัญญัติให้เมื่อมีเหตุอันสมควร คณะกรรมการพัฒนากฎหมายจะจัดทำรายงานเกี่ยวกับการ การปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เสนอคณะรัฐมนตรี เป็นครั้งคราวตามความเหมาะสมก็ได้ ร่างมาตรา ๑๗ บัญญัติให้การรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบให้จัดทำตาม แนวทางที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนดโดยความ เห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และร่างมาตรา ๓๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้การประเมินผลสัมฤทธิ์ให้หน่วยงานของรัฐกระทำ ตามแนวทางที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนดโดย ความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี นั้น เห็นว่า อาจเป็นการ เพิ่มภาระแก่คณะรัฐมนตรีโดยไม่จำเป็น ส่วนการรายงาน การวิเคราะห์ผลกระทบและการประเมินผลสัมฤทธิ์ดังกล่าว	เห็นว่า เนื่องจากแนวทางการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก กฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย เป็นกลไกสำคัญในการ ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ และจะมีผลทำให้หน่วยงานของรัฐ ทุกองค์กรต้องปฏิบัติตาม การกำหนดให้ต้องเสนอให้คณะรัฐมนตรี เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนที่จะมีการใช้บังคับจึงเหมาะสมแล้ว สำหรับการกำหนดให้คณะกรรมการพัฒนากฎหมายสามารถเสนอรายงาน เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะรัฐมนตรีนั้น เป็นการ มุ่งเน้นการรายงานเพื่อมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค หรือแนวทาง การดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อที่ คณะรัฐมนตรีจะได้พิจารณาตามที่เห็นสมควรต่อไป มิใช่การเสนอรายงาน ในลักษณะรายงานประจำปีซึ่งจะเป็นการเพิ่มภาระต่อคณะรัฐมนตรี โดยไม่จำเป็น

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
			อาจกำหนดให้เป็นไปตามระเบียบหรือหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการพัฒนากฎหมายกำหนดก็น่าจะเหมาะสม	
๕.	ร่างมาตรา ๘	สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี และกระทรวงการคลัง	ร่างมาตรา ๘ วรรคสอง ยังไม่มีความชัดเจนว่า “ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ” มีความหมายหรือมีการพิจารณาอย่างไร และหากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี นำเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติหลักการร่างกฎหมายนั้นแล้ว และต่อมาปรากฏว่า ร่างกฎหมายดังกล่าวดำเนินการไม่ครบถ้วนในส่วนที่เป็นสาระสำคัญซึ่งทำให้ร่างกฎหมายนั้นเสียไปจะมีผลกระทบต่อคณะรัฐมนตรีหรือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีหรือไม่	เห็นว่า คำว่า “ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ” หมายถึง ขั้นตอนหรือการดำเนินการที่พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ต้องดำเนินการ โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน ซึ่งได้แก่ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา จะเป็นผู้พิจารณาว่าการดำเนินการที่ผ่านมาในแต่ละขั้นตอน สมควรต้องดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อดำเนินการให้ครบถ้วนยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม หากมีกรณีที่มีการโต้แย้งว่ามิได้มีการดำเนินการดังกล่าว ซึ่งเป็นส่วนที่เป็นรายละเอียดที่จะกำหนดไว้ในแนวทางการดำเนินการแต่ละเรื่อง เพื่อให้กระบวนการในการตรากฎหมายในเรื่องนั้นไม่เสียไป จึงกำหนดหลักการตามมาตรา ๖ นี้ไว้เพื่อรับรองกรณีดังกล่าว
๖.	ร่างมาตรา ๑๑	สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา	รูปแบบการระบุชื่อหมวดกฎหมายและการแก้ไข ถ้อยคำเล็กน้อย โดยเห็นควรระบุชื่อหมวดกฎหมายที่อ้างถึง ในทุกมาตราที่มีการอ้างหมวด และควรเพิ่มคำว่า “ยกเลิก” ในร่างมาตรา ๑๑ (๖) เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง	เห็นด้วยและได้แก้ไขให้เป็นไปตามข้อสังเกตแล้ว

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
		สำนักงานพัฒนารัฐบาล ดิจิทัล (องค์การมหาชน)	ตามร่างมาตรา ๑๑ และร่างมาตรา ๓๗ ที่กำหนดให้ สพร. ดำเนินการจัดทำ บำรุงรักษา และพัฒนาระบบกลาง รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และรูปแบบการนำข้อมูล เข้าสู่ระบบกลางร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา นั้น เห็นว่า การกำหนดชื่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบลงไป ในร่างกฎหมายจะทำให้กฎหมายขาดความยืดหยุ่น และความคล่องตัวในการดำเนินงาน หากภายหลังมีการ เปลี่ยนแปลงหน่วยงานผู้รับผิดชอบหรือมีหน่วยงานอื่น ๆ ที่ร่วมรับผิดชอบเพิ่มเติม ซึ่งอาจต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายจึงอาจทำให้เกิดความล่าช้าและส่งผลกระทบต่อ การจัดทำระบบกลาง	เห็นว่า การกำหนดหน่วยงานของรัฐซึ่งจะต้องรับผิดชอบ การจัดให้มีระบบกลางไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ จะทำให้เกิดความชัดเจน ในทางปฏิบัติ และจะสอดคล้องกับการกำหนดหน่วยงานของรัฐตามที่ แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายกำหนดไว้
๗.	ร่างมาตรา ๑๓	กระทรวงการคลัง	ร่างมาตรา ๑๓ ที่กำหนดให้รับฟังความคิดเห็นผ่าน ระบบกลางและอาจใช้วิธีอื่นตามที่เห็นสมควร ควรกำหนด หลักการให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาวิธีการรับฟังความ คิดเห็น โดยคำนึงถึงสาระสำคัญของกฎหมายรวมถึง กลุ่มบุคคลผู้ได้รับผลกระทบด้วย	เห็นว่า รายละเอียดในส่วนนี้สมควรกำหนดไว้ในแนวทางการรับฟัง ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบการจัดทำร่างกฎหมายและการ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายที่จะกำหนดขึ้นตามร่างพระราชบัญญัตินี้ จะเหมาะสมกว่า
		เจ้าหน้าที่มูลนิธินิติธรรม เพื่อสิ่งแวดล้อม	ร่างมาตรา ๑๓ ควรกำหนดมาตรฐานในการรับฟัง ความคิดเห็นไว้หรือไม่ เช่น ควรกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำ ในการรับฟังความคิดเห็น เป็นต้น	เห็นว่า การกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำในการรับฟังความคิดเห็นนั้น เป็นรายละเอียดในทางปฏิบัติซึ่งสามารถนำมากำหนดไว้ในแนวทาง การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องได้ ประกอบกับในร่างพระราชบัญญัตินี้ ได้กำหนดกลไกให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาอาจดำเนินการเอง หรือขอให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น เพิ่มเติมได้ ทั้งนี้ เพื่อให้การรับฟังความคิดเห็นเป็นไปโดยครบถ้วน และมีความชัดเจนยิ่งขึ้น

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
๘.	ร่างมาตรา ๑๔	สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา	ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น ควรกำหนด ระยะเวลาขั้นต่ำในการรับฟังความคิดเห็นไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้ หน่วยงานของรัฐได้รับทราบระยะเวลาขั้นต่ำและสามารถ ประกาศกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมให้เพียงพอในการ รับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องได้อย่างรอบด้าน	เห็นว่า การกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำในการรับฟังความคิดเห็นนั้น เป็นรายละเอียดในทางปฏิบัติซึ่งสามารถนำมากำหนดไว้ในแนวทาง การรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องได้ ทั้งนี้ ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาอาจดำเนินการเองหรือขอให้ หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นเพิ่มเติม เพื่อให้ การรับฟังความคิดเห็นเป็นไปโดยครบถ้วนยิ่งขึ้น
๙.	ร่างมาตรา ๑๕	กระทรวงการคลัง	มาตรา ๑๕ วรรคสอง ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐ ซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติหรือบังคับการตามกฎหมาย หรือจะเสนอร่างกฎหมาย ให้รวบรวมผู้เกี่ยวข้องกับ กฎหมายนั้นพร้อมด้วยที่อยู่ติดต่อได้ทางอิเล็กทรอนิกส์ และแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาทราบ อาจทำให้ หน่วยงานของรัฐมีภาระที่ต้องดำเนินการเกินสมควร	เห็นว่า หลักการในเรื่องนี้มุ่งหมายที่จะให้หน่วยงานของรัฐพยายาม รวบรวมผู้เกี่ยวข้องซึ่งสมควรรับฟังความคิดเห็นให้ครอบคลุมผู้มีส่วนได้เสีย การดำเนินการในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่หน่วยงานของรัฐจะพิจารณา ดำเนินการเท่าที่จะสามารถดำเนินการได้ตามความมุ่งหมายของหลักการ ในเรื่องนี้
๑๐.	ร่างมาตรา ๑๔	สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา	การวินิจฉัยชี้ขาดกรณีร่างกฎหมายที่ได้รับการยกเว้น ให้มีการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากที่พระราชบัญญัติ บัญญัติไว้ และกรณีการไม่เปิดเผยสรุปผลการรับฟังความ คิดเห็นหรือรายงานวิเคราะห์ผลกระทบ หรือกรณีการเปิดเผย ตามที่เห็นสมควร โดยเห็นว่าสมควรกำหนดกลไกในการ หาข้อยุติหรือองค์การที่จะทำหน้าที่ในการวินิจฉัยชี้ขาดว่า ร่างกฎหมายใดเป็นร่างกฎหมายตามมาตรา ๑๔ ไว้ให้ ชัดเจนในพระราชบัญญัตินี้หรือไม่	เห็นว่า ความในหมวด ๔ การตรวจสอบผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์ผลกระทบ ได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ทำหน้าที่ตรวจสอบการรับฟังความคิดเห็นที่หน่วยงานของรัฐจัดทำขึ้นอยู่ แล้ว จึงสามารถพิจารณาและมีความเห็นในกรณีดังกล่าวได้อยู่แล้ว สำหรับ ในชั้นการพิจารณาร่างกฎหมายของรัฐสภา รัฐสภาย่อมมีอำนาจที่จะ พิจารณาเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจ เกิดขึ้นจากกฎหมายได้ ซึ่งจะเป็นไปตามมติหรือข้อบังคับที่จะตราขึ้น นอกจากนี้ ในชั้นการพิจารณาก่อนการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี สำนัก เลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะมีหน้าที่ในการกลั่นกรองเรื่องที่เสนอว่า ดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องครบถ้วนแล้วหรือไม่ ซึ่งรวมถึงการ ตรวจสอบและกลั่นกรองตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
		สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี	ร่างมาตรา ๑๙ บัญญัติให้การจัดทำร่างกฎหมายบางประเภทตามที่กฎหมายกำหนดไม่ต้องเปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นหรือรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ แต่โดยที่มาตรา ๗๗ วรรคสอง บัญญัติให้ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน	เห็นว่า โดยลักษณะของกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๑๙ อาจมีข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง หรือการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย เนื่องจากอาจกระทบต่อความมั่นคงของประเทศหรือความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่รัฐจะต้องพิทักษ์รักษาไว้ การกำหนดหลักการตามร่างมาตรา ๑๙ จึงไม่เป็นการขัดหรือแย้งกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ ที่กำหนดให้รัฐพึงเปิดเผยข้อมูลในเรื่องนี้เท่าที่จะสามารถกระทำได้ อย่างไรก็ดี เห็นด้วยกับข้อสังเกตในเรื่องนี้ว่า การไม่เปิดเผยข้อมูลนั้นต้องกระทำเพียงเท่าที่จำเป็น โดยหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่อง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะต้องพิจารณากลับกรองให้การดำเนินการที่จะเข้ากรณีตามร่างมาตรา ๑๙ เป็นไปเพียงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น
		กระทรวงการคลัง	ร่างมาตรา ๑๙ มิได้กำหนดให้กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรที่มีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง แต่รัฐจำเป็นต้องจัดเก็บภาษีเพื่อประโยชน์และความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ ให้ได้รับยกเว้นจากหลักเกณฑ์ในการรับฟังความคิดเห็น การเปิดเผยสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นหรือรายงานผลกระทบดังกล่าว จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติและการตีความกฎหมายได้ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนจึงเห็นควรกำหนดให้กฎหมายลักษณะดังกล่าวได้รับการยกเว้นตามมาตรานี้ด้วย	เห็นว่า ร่างกฎหมายตามข้อสังเกตของกระทรวงการคลังเป็นกฎหมายที่ได้รับยกเว้นตามมาตรา ๑๙ อยู่แล้ว เนื่องจากมีเหตุเกี่ยวกับประโยชน์และความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
		กระทรวงการคลัง และเจ้าหน้าที่สำนักงาน คณะกรรมการ ปฏิรูปกฎหมาย	บุคคลใดจะเป็นผู้ชี้ขาดว่ากฎหมายฉบับใดจะเป็น กฎหมายที่ได้รับการยกเว้นตามร่างมาตรา ๑๔	เห็นว่า หน่วยงานที่จะพิจารณาร่างกฎหมายใดได้รับยกเว้นตาม มาตรา ๑๔ หรือไม่ ได้กำหนดไว้ในกลไกการตรวจสอบในขั้นตอนต่าง ๆ ตามหมวด ๔ ซึ่งได้แก่ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา ให้มีหน้าที่ในเรื่องนี้แล้ว
		สำนักงบประมาณ	สมควรกำหนดให้ชัดเจนหรือไม่ว่า พระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นกฎหมายที่ได้รับยกเว้น ตามมาตรา ๑๔ เพราะในทางปฏิบัติหากต้องดำเนินการ รับฟังความคิดเห็นตามที่กำหนดไว้ในร่างนี้ จะสามารถ ดำเนินการได้ยาก และอาจเป็นช่องทางให้มีผู้ร้องเรียนว่า ตนเป็นผู้มีส่วนได้เสียแต่ไม่มีการรับฟังความคิดเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำงบประมาณ	เห็นว่า ในทางปฏิบัติสำนักงบประมาณสามารถกำหนดรูปแบบ หรือวิธีการรับฟังความคิดเห็นที่เหมาะสมกับกระบวนการการจัดทำ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้อยู่แล้ว
		คณะกรรมการปฏิรูป ประเทศด้านกฎหมาย	การใช้ดุลพินิจในการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเพียงเท่าที่จำเป็นสำหรับร่างกฎหมายกรณีพิเศษ ตามที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๑๔ ต้องพิจารณาให้ครอบคลุม และควรนำมาใช้อย่างจำกัดโดยพิจารณาตามความจำเป็น และเหมาะสมตามเงื่อนไขที่กำหนดเท่านั้น	เห็นด้วยกับข้อสังเกตในเรื่องนี้ และจะนำมาพิจารณากำหนดไว้ใน แนวทางการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
		เจ้าหน้าที่สำนักงาน คณะกรรมการ กำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์	ตามร่างมาตรา ๑๔ การกำหนดลักษณะของกฎหมาย ตามร่างมาตรานี้ เนื้อหาบางส่วนจะคล้ายคลึงกับเงื่อนไข ในการตราพระราชกำหนด ในทางปฏิบัติจะมีกฎหมาย ที่ตราขึ้นในระดับพระราชบัญญัติที่มีเงื่อนไขเดียวกับการ ตราพระราชกำหนดด้วยหรือไม่ อย่างไร	เห็นว่า เป็นเรื่องในทางนโยบายที่ฝ่ายบริหารจะเป็นผู้พิจารณารูปแบบ ของการเสนอร่างกฎหมาย ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในทางปฏิบัติ
๑๑.	ร่างมาตรา ๒๐	สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา	การรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบ เพื่อประกอบการพิจารณาร่างกฎหมายของสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา โดยมีข้อสังเกตว่า (๑) ควรกำหนดหน่วยงาน ของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบการตรวจสอบความจำเป็น ในการตรากฎหมาย การรับฟังความคิดเห็น และการ วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย กรณีเป็น ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไว้ให้ชัดเจนด้วย (๒) ควรกำหนดให้ การฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจ เกิดขึ้นจากกฎหมายครอบคลุมถึงกรณีที่ประชุมร่วมกันของ รัฐสภาเป็นผู้พิจารณาด้วย (ร่างมาตรา ๒๐)	เห็นว่า มาตรา ๑๒๘ ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภามีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเสนอและ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและร่างพระราชบัญญัติ ดังนั้น กรณีร่างกฎหมายที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ดี หรือเสนอ โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็ดี จะดำเนินการเป็นประการใดก็ย่อมเป็นไปตามมติ ของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา หรือข้อบังคับที่ จะตราขึ้น สำหรับข้อสังเกตตาม (๒) ได้แก้ไขเพิ่มเติมให้เป็นไปตามข้อสังเกตแล้ว

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
		สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร และเจ้าหน้าที่สำนักงาน คณะกรรมการปฏิรูป กฎหมาย	ตามร่างพระราชบัญญัตินี้มีการกำหนดให้ร่างกฎหมาย ที่เสนอโดยประชาชนจะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็น และวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายด้วย หรือไม่ อย่างไร (ร่างมาตรา ๒๐)	เห็นว่า เนื่องจากกรณีการเสนอร่างกฎหมายโดยประชาชนจะเป็นการ เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณารับหลักการ การจะกำหนดให้ร่าง ที่เสนอนั้นต้องดำเนินการอย่างไรบ้าง นั้น ย่อมเป็นอำนาจของ สภาผู้แทนราษฎรที่จะตราข้อบังคับในเรื่องนี้ ประกอบกับการเข้าชื่อเสนอ กฎหมายของประชาชนจะเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น ซึ่งอาจ พิจารณากำหนดเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายไว้ได้ตามที่เหมาะสมกับการใช้สิทธิ ของประชาชนในเรื่องนี้
		คณะกรรมการปฏิรูป ประเทศด้านกฎหมาย	การออกข้อบังคับเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์ผลกระทบเพื่อประกอบการพิจารณา ร่างกฎหมายของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาตาม ร่างมาตรา ๒๐ ต้องพิจารณาให้สอดคล้องตามหลักเกณฑ์ และแนวทางการดำเนินการที่กำหนดไว้ในร่างกฎหมาย ฉบับนี้ด้วย โดยอาจกำหนดให้ครอบคลุมถึงกรณีที่เป็นกร พิจารณาร่างกฎหมายโดยที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาด้วย	เห็นว่า ข้อสังเกตในส่วนนี้เป็นความเห็นที่จะใช้ในการประกอบการ ดำเนินการของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ต่อไป

-๑๑-

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
๑๒.	ร่างมาตรา ๒๒	สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา	การสิ้นผลของกฎหมายที่ได้มีการออกกฎหรือ ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ประชาชนสามารถ ปฏิบัติการตามกฎหมาย โดยเห็นว่าควรให้มีมาตรการใน การเร่งรัดผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการจะเป็นการ เหมาะสมมากกว่าการกำหนดให้กฎหมายสิ้นผลไปหรือไม่ เช่น การกำหนดให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบพ้นจากตำแหน่งที่ ดำรงอยู่ เป็นต้น	เห็นว่า ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบมิได้ดำเนินการตามระยะเวลา ที่กฎหมายกำหนดและมีผลให้กฎหมายสิ้นผลไปตามร่างมาตรา ๒๒ ย่อมจะต้องมีความรับผิดชอบตามกฎหมาย เช่น ความรับผิดชอบทางวินัย อยู่แล้ว หากไม่มีเหตุผลที่เพียงพอที่ไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้ จึงไม่จำเป็นต้องระบุมตรการไว้เป็นการเฉพาะ สำหรับหลักการตาม ร่างมาตรา ๒๒ นั้น มีความมุ่งหมายที่จะเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชนในกรณีที่รัฐมิได้ดำเนินการในการออกกฎหรือดำเนินการ อย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตามกฎหมายนั้นได้
		สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร	ร่างมาตรา ๒๒ วรรคสอง มีข้อสังเกตว่า เห็นด้วยกับ หลักการตามมาตรานี้ โดยมีข้อเสนอเพิ่มเติมว่า เพื่อให้เกิด ความยืดหยุ่นในการบังคับใช้อาจกำหนดให้หน่วยงานของ รัฐขอขยายระยะเวลาการออกกฎออกไปได้คราวละไม่เกิน หนึ่งปีแต่รวมแล้วไม่เกินสามปี	เห็นว่า โดยหลักการแล้วหน่วยงานของรัฐที่เสนอร่างกฎหมายต้อง เตรียมความพร้อมในการออกกฎหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้ ประชาชนสามารถปฏิบัติตามกฎหมายนั้นได้ไปพร้อมกับกระบวนการ ตรากฎหมาย การกำหนดระยะเวลาตามร่างมาตรา ๒๒ วรรคสอง จึงเหมาะสมและยืดหยุ่นพอที่หน่วยงานของรัฐจะดำเนินการดังกล่าวได้ทัน ประกอบกับตามร่างมาตรา ๒๒ วรรคแปด ได้เพิ่มหลักการให้หน่วยงานของรัฐ สามารถเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติหลักการของร่างกฎ ที่ต้องออกในวันก่อนวันที่กฎหมายนั้นจะมีผลใช้บังคับ หน่วยงานของรัฐ จึงมีระยะเวลาที่เพิ่มขึ้นสำหรับการดำเนินการในเรื่องนี้แล้ว

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
		เจ้าหน้าที่สำนักงาน เลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎร	ร่างมาตรา ๒๒ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า เป็นกรณีเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายซึ่งไม่ใช่ขั้นตอน ในการตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมายตามหมวด ๓ การตรวจสอบเนื้อหาของร่างกฎหมาย สมควรนำความใน ส่วนนี้ไปกำหนดไว้ในหมวดอื่นหรือไม่	เห็นว่า ร่างมาตรา ๒๒ กำหนดไว้ในหมวด ๓ การตรวจสอบเนื้อหา ของร่างกฎหมาย มีความเหมาะสมแล้ว
		สำนักงานศาลปกครอง	ร่างมาตรา ๒๒ มีข้อสังเกตว่า ในร่างมาตรานี้ยังไม่ชัดเจน ว่าการสิ้นผลของกฎหมายจะสิ้นผลบังคับบางส่วนหรือ ทั้งฉบับ และกระบวนการหรือวิธีการที่จะทำให้ทราบได้ว่า กฎหมายนั้นสิ้นผลบังคับ รวมทั้งเห็นว่าระยะเวลาสิ้นผล บังคับของกฎหมายที่จะบังคับกับหน่วยงานของรัฐที่ต้อง ออกกฎควรเป็นเวลาที่ครบกำหนดสองปีหรือสามปีในกรณี มีการขยายเวลา ส่วนระยะเวลาสิ้นผลบังคับของกฎหมาย ที่จะบังคับกับประชาชนจะควรเป็นอีกเวลาหนึ่งเมื่อมี ขั้นตอนการประกาศให้ประชาชนได้ทราบแล้ว	เห็นด้วยกับหลักการตามข้อสังเกต จึงได้กำหนดให้มีกลไกในการ พิจารณาวินิจฉัยการสิ้นผลบังคับของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และให้มี การประกาศคำวินิจฉัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสิ้นผลบังคับของกฎหมาย ในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้ประชาชนทราบถึงการสิ้นผลบังคับของ บทบัญญัติแห่งกฎหมาย
		เจ้าหน้าที่สำนักงาน คณะกรรมการ กำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์	ตามร่างมาตรา ๒๒ วรรคสอง กรณีที่มีการวินิจฉัย การสิ้นผลของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยมีได้เป็นคดีที่จะ ดำเนินการต่อไปตามวรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า ถ้าผู้มี อำนาจบังคับใช้กฎหมายวินิจฉัยการสิ้นผลดังกล่าวแล้ว ก็เป็นอันใช้ได้หรือไม่	เห็นว่า ตามร่างมาตรา ๒๒ วรรคสอง เป็นอำนาจของผู้บังคับใช้ กฎหมายที่จะพิจารณาวินิจฉัย

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
		เจ้าหน้าที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	ภายหลังเมื่อร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับแล้ว จะสามารถกำหนดให้ออกกฎหมายหลังจากกฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับแล้วเกินกว่าสองปีได้หรือไม่ เช่น ให้ออกกฎหมายในห้าปีนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ	เห็นว่า หลักการตามร่างมาตรา ๒๒ ที่กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการออกกฎหมายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินั้นมีผลใช้บังคับ มีความมุ่งหมายที่จะกำหนดให้ในการจัดทำร่างกฎหมายหน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีการออกกฎหมายในระยะเวลาดังกล่าว ดังนั้น การจะกำหนดให้ออกกฎหมายในห้าปีนับแต่วันที่กฎหมายนั้นมีผลใช้บังคับ จึงไม่สอดคล้องกับหลักการตามร่างมาตรา ๒๒
		เจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๑. โดยที่บทนิยามคำว่า “กฎหมาย” ตามมาตรา ๓ หมายความว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จึงมีข้อสังเกตว่า กลไกการสิ้นผลใช้บังคับที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๒ จะใช้ได้กับกฎหมายระดับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากรวมถึงการกำหนดให้พระราชบัญญัติมีผลเป็นการยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญได้ จะขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากจะกำหนดกลไกในเรื่องนี้ โดยใช้กับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ สมควรกำหนดแนวทางอื่นมาใช้จะเหมาะสมหรือไม่ เช่น กำหนดสภาพบังคับที่เป็นผลร้ายกับองค์กรอิสระซึ่งไม่ดำเนินการออกกฎหมายในระยะเวลา	เห็นด้วยและได้แก้ไขให้เป็นไปตามข้อสังเกตดังกล่าวแล้ว

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
			<p>๒. ในกรณีที่กฎหมายได้ออกโดยฝ่ายบริหาร อำนาจในการขยายระยะเวลาสองปีเป็นสามปี สมควรกำหนดให้องค์กรอื่นซึ่งมิใช่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้มีอำนาจขยายระยะเวลา เช่น กฎหมายที่องค์กรฝ่ายตุลาการ หรือองค์กรอิสระเป็นผู้รักษาการตามกฎหมาย สมควรให้ประธานศาลฎีกา หรือองค์กรอิสระเป็นผู้มีอำนาจ</p>	<p>เห็นว่า การกำหนดให้คณะรัฐมนตรีเป็นผู้พิจารณาขยายระยะเวลาเหมาะสมแล้ว เนื่องจากเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการบริหารราชการแผ่นดิน และการบังคับใช้กฎหมาย</p>
			<p>๓. ในกรณีที่บทเฉพาะกาลรองรับกฎหมายลำดับรองที่กำหนดให้ใช้กฎเดิมไปพลางก่อน เช่น มาตรา ๑๖๖ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ บัญญัติให้บรรดาประกาศหรือคำสั่งที่ออกตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๐๓ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ให้ยังคงใช้ได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ บทบัญญัติลักษณะนี้จะอยู่ภายใต้บังคับระยะเวลาสองปีตามมาตรา ๒๒ ด้วยหรือไม่</p>	<p>เห็นว่า กรณีเช่นนี้อยู่ภายใต้บังคับของหลักการตามมาตรา ๒๒</p>
๑๓.	ร่างมาตรา ๒๕	สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี	<p>ร่างมาตรา ๒๕ บัญญัติให้การเสนอร่างกฎหมายหรือหลักการของร่างกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี จะต้องเสนอเอกสาร ได้แก่ ร่างกฎหมายหรือหลักการและสาระสำคัญของร่างกฎหมาย สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น และรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบ เห็นว่ากรณีนี้ไม่จำเป็นต้องบัญญัติไว้ เพราะในทางปฏิบัติหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่อง</p>	<p>เห็นว่า เอกสารตามร่างมาตรา ๒๕ เป็นเอกสารเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งจำเป็นต้องกำหนดไว้ให้ชัดเจนในร่างพระราชบัญญัตินี้ สำหรับเอกสารอื่น ๆ นั้น เห็นด้วยกับข้อสังเกตว่า สามารถนำไปกำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีและระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีได้</p>

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
			จะต้องดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีและระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีอยู่แล้ว ประกอบกับเรื่องนี้เป็นเรื่องภายในของฝ่ายบริหาร การกำหนดไว้ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติอาจจะไม่เหมาะสม	
๑๔.	ร่างมาตรา ๒๖ (เดิม)	สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี	ร่างมาตรา ๒๖ บัญญัติไว้ในกรณีที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ตรวจสอบเอกสารตามมาตรา ๒๕ และเห็นว่าหน่วยงานของรัฐยังมิได้ดำเนินการให้ครบถ้วนตามหมวด ๒ ให้ส่งเรื่องคืนหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องเพื่อดำเนินการให้ครบถ้วน เห็นว่า แม้ไม่กำหนดอำนาจดังกล่าวไว้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีก็สามารถดำเนินการได้ ประกอบกับการให้เป็นดุลพินิจของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีในการพิจารณาส่งเรื่องคืนได้ตามเหตุผลความจำเป็นของแต่ละกรณีน่าจะมีความยืดหยุ่นและเหมาะสมมากกว่า	เห็นด้วยกับข้อสังเกตดังกล่าว จึงได้ตัดร่างมาตรา ๒๖ เดิมออก
๑๕.	ร่างมาตรา ๒๗	สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	การเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภา มีข้อสังเกตว่า (๑) นอกจากเอกสารที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา ๒๘ (เดิม) แล้ว ควรกำหนดให้ต้องเสนอเอกสารหรือหลักฐานที่แสดงถึงการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบต่อประชาชนเพิ่มขึ้นด้วย และ (๒) ควรกำหนดให้คณะรัฐมนตรีจัดส่งเอกสารบันทึกความเห็นของสำนักงาน	เห็นด้วยกับข้อสังเกตตาม (๑) จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา ๒๗ โดยกำหนดให้ต้องมีการเปิดเผยเอกสารดังกล่าวไว้ในระบบกลางด้วย สำหรับข้อสังเกตตาม (๒) เอกสารที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจัดทำขึ้นเพื่อประกอบการพิจารณาร่างกฎหมายของรัฐสภา ซึ่งได้แก่ บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างกฎหมาย ตารางเปรียบเทียบร่างกฎหมาย เป็นเอกสารที่เสนอต่อรัฐสภาอยู่แล้ว

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
			คณะกรรมการกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณา ร่างกฎหมายดังกล่าวมายังรัฐสภา ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ ในการพิจารณาของรัฐสภาด้วย	
๑๖.	ร่างมาตรา ๒๔	สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา และเจ้าหน้าที่ สำนักงานคณะกรรมการ ปฏิรูปกฎหมาย	ร่างมาตรา ๒๔ มีข้อสังเกตว่า กฎหมายที่ได้รับยกเว้น ไม่ต้องดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย มีข้อสังเกตว่า เหตุใดจึงยกเว้นให้ประมวลกฎหมายไม่ต้อง ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย และกรณี ดังกล่าวนี้จะสอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติการจัดทำ ประมวลกฎหมายแบบต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนเข้าถึง ได้โดยสะดวก พ.ศ. .... ที่สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูป กฎหมายดำเนินการอยู่หรือไม่ อย่างไร	เห็นว่า ประมวลกฎหมายเป็นกฎหมายที่มีลักษณะเฉพาะ ซึ่งในปัจจุบัน มีการทบทวนความเหมาะสมอยู่โดยตลอด โดยคณะกรรมการปรับปรุง ประมวลกฎหมาย การกำหนดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์เป็นรอบ ระยะเวลาเหมือนกับพระราชบัญญัติทั่วไปจึงไม่สอดคล้องกับสภาพ ความจำเป็น นอกจากนี้ หลักการหรือเนื้อหาของประมวลกฎหมายที่เป็น หลักพื้นฐานในทางกฎหมายหรือเป็นกฎหมายสารบัญญัติซึ่งกระบวนการ ประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ อาจไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กับบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าว สำหรับการ ทบทวนความเหมาะสมหรือการประเมินผลสัมฤทธิ์ของประมวลกฎหมาย แบบต่อเนื่องตามร่างพระราชบัญญัติการจัดทำประมวลกฎหมายแบบต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวก พ.ศ. .... จะเป็นประการใดก็อาจ กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นการเฉพาะได้
		สำนักงบประมาณ	ร่างมาตรา ๒๔ มีข้อสังเกตว่า ควรกำหนดบทยกเว้น การประเมินผลสัมฤทธิ์ตามมาตรา นี้ให้ครอบคลุมถึง พระราชบัญญัติว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายด้วย เนื่องจาก ตามร่างพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. .... ได้กำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของ การใช้จ่ายงบประมาณไว้เป็นการเฉพาะไว้แล้ว	เห็นว่า ร่างมาตรา ๒๔ (เดิม) สอดคล้องกับข้อสังเกตแล้ว

-105-

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
๑๗.	ร่างมาตรา ๓๐	กระทรวงการต่างประเทศ	มีข้อเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๓๐ (๒) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ “(๒) การพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายระหว่างประเทศและแนวปฏิบัติสากล รวมทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ”	เห็นว่า ร่างมาตรา ๓๐ (๒) มีสาระสำคัญครอบคลุมเนื้อหาตามข้อสังเกตแล้ว
๑๘.	ร่างมาตรา ๓๕	สำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี	ร่างมาตรา ๓๕ วรรคสอง บัญญัติให้เมื่อปรากฏจากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ว่า กฎหมายใดมิได้ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของการตรากฎหมายนั้น หรือไม่คุ้มค่ากับภาระที่เกิดขึ้นแก่รัฐหรือประชาชน หรือมีผลกระทบอื่นอันก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ประชาชนอย่างร้ายแรง ให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบดำเนินการเพื่อให้มีการยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายนั้น โดยทันที การกำหนดบทบัญญัติเช่นนี้จะมีผลบังคับต่อการใช้ดุลพินิจของคณะรัฐมนตรีให้มีมติอนุมัติหลักการตามที่หน่วยงานของรัฐเสนอหรือไม่ และเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติดังกล่าวเพื่อให้คณะรัฐมนตรีมีอำนาจในการตัดสินใจและพิจารณาเป็นอย่างอื่นได้ตามที่เห็นสมควร	เห็นว่า ร่างมาตรา ๓๕ วรรคสอง เป็นการกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ให้ต้องดำเนินการยกเลิก ปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย หากแต่คณะรัฐมนตรีจะพิจารณาเห็นชอบให้ดำเนินการตามที่หน่วยงานของรัฐดังกล่าวเสนอหรือไม่ เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับเหตุผลและมติของคณะรัฐมนตรีที่จะพิจารณาได้ตามที่เห็นสมควร

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
๑๘.	ร่างมาตรา ๓๖	กระทรวงการต่างประเทศ	มีข้อเสนอแก้ไขร่างมาตรา ๓๖ (๒) จาก “คำแปลของกฎหมายเป็นภาษากลางอาเซียน” เป็น “คำแปลของกฎหมายเป็นภาษาอังกฤษ” ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและสอดคล้องกับถ้อยคำในกฎบัตรอาเซียน ข้อ ๓๔ “ภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน คือ ภาษาอังกฤษ”	เห็นด้วยและได้แก้ไขให้เป็นไปตามข้อสังเกตแล้ว
		กระทรวงการคลัง	มาตรา ๓๖ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบบังคับใช้กฎหมายจะต้องดำเนินการจัดให้มีคำแปลของกฎหมายและเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวไว้ในระบบกลาง ควรจะต้องมีหน่วยงานกลางที่จะให้การรับรองความถูกต้องของคำแปลหรือไม่ เพื่อให้คำแปลของกฎหมายใช้อ้างอิงอย่างเป็นทางการได้ต่อไป	เห็นว่า การจัดให้มีคำแปลกฎหมายตามหลักการของร่างมาตรานี้ เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการเข้าถึงและเข้าใจกฎหมายไทยของชาวต่างประเทศ หน่วยงานของรัฐจึงสามารถจัดให้มีคำแปลของกฎหมายและเผยแพร่ข้อมูลดังกล่าวได้เอง อนึ่ง ในกรณีที่หน่วยงานมีความจำเป็นอย่างอื่นที่ต้องการอ้างอิงคำแปลกฎหมายอย่างเป็นทางการ เช่น ต้องส่งคำแปลกฎหมายให้แก่หน่วยงานของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ ก็อาจส่งคำแปลกฎหมายให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจสอบและรับรองได้
		คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย	เพื่อให้การดำเนินการเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม คณะรัฐมนตรีควรพิจารณากำชับให้หน่วยงานที่จะเสนอร่างกฎหมายและหน่วยงานผู้รักษาการตามกฎหมายถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การดำเนินการที่กำหนดไว้ตามร่างพระราชบัญญัติอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การดำเนินการตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญ เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ดำเนินการสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการ	เห็นด้วยกับข้อสังเกตในเรื่องนี้ โดยในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับการฝึกอบรมนักกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ และกำหนดให้มีการจัดการฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการตามร่างพระราชบัญญัตินี้แล้ว

ที่	ร่างมาตรา	หน่วยงานของรัฐ/ เจ้าหน้าที่ที่มีข้อสังเกต	ความเห็นของหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่	ผลการพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนากฎหมาย
			เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติเมื่อมีการประกาศใช้ เป็นกฎหมายต่อไป	
๒๐.		คณะรักษาความสงบ แห่งชาติ	กระบวนการจัดทำร่างกฎหมายและการประเมิน ผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายจัดเป็นเรื่องใหม่ที่จะมีผลใช้บังคับ กับการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน ดังนั้น สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีและสำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา จะต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจ รวมทั้ง ปรับแนวปฏิบัติของหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้ สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายให้สามารถรักษา ประโยชน์สาธารณะ และอำนวยความสะดวก แก่ประชาชนได้สมดังเจตนารมณ์ที่ร่างพระราชบัญญัตินี้ บัญญัติไว้	เห็นด้วยกับข้อสังเกตดังกล่าว และจะนำมาใช้ประกอบการพิจารณา กำหนดแนวทางตามร่างพระราชบัญญัตินี้ต่อไป